

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EL SANATLARI EĞİTİMİ
DOKUMA VE ÖRGÜ EĞİTİMİ BİLİM DALI

DENİZLİ İLİ ÇAL, GÜNEY VE SERİNHİSAR DÜZ KİRKİTLİ
DOKUMACILIĞI VE STANDART ÖZELLİKLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
ERHAN CEPE

Ankara-2008

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EL SANATLARI EĞİTİMİ
DOKUMA VE ÖRGÜ EĞİTİMİ BİLİM DALI

DENİZLİ İLİ ÇAL, GÜNEY VE SERİNHİSAR DÜZ KİRKİTLİ
DOKUMACILIĞI VE STANDART ÖZELLİKLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
ERHAN CEPE

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Hülya Serpil ORTAÇ

Ankara–2008

Erhan CEPE' ye ait Denizli İli Çal, Güney ve Serinhisar Düz Kırkitli Dokumacılığı ve Standart Özellikleri adlı çalışma 04.09.2008 tarihinde, jürimiz tarafından El Sanatları Eğitimi Dokuma ve Örgü Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

<u>Adı Soyadı</u>	<u>İmza</u>
Üye (Tez Danışmanı) Yrd. Doç. Dr Hülya Serpil ORTAÇ	
Üye Doç. Dr. Yücel GELİŞLİ	
Üye Doç. Aysen SOYSALDI	

ÖNSÖZ

El dokumacılığı yüzyıllardır üzerinde yaşadığımız, Anadolu'daki çeşitli uygarlıklardan süzülüp gelen kültürlerin, üzerinde en iyi biçimde yansıdığı bir sanat gözüyle bakmamız gerekir.

Dokumacılık çok eski çağlardan beri insanların yaşamlarını, duygu ve düşüncelerini, zevklerini, yaşadıkları dönemin sosyal-kültürel durumu hakkında bilgi aktarmak için kullandıkları en etkili yöntemlerden birisi olmuştur.

Türk el sanatları içerisinde özel bir yeri olan düz kirkitli dokuma sanatı, renk, desen ve motifleriyle günümüze kadar gelmiş olup, dünya dokuma standartlarının üzerine çıkan standartlara ulaşmıştır.

Gazi üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü El sanatları Eğitimi Dokuma ve Örgü Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tez çalışması gereği hazırlanan bu araştırmada; Denizli İli Çal, Güney ve Serinhisar' da dokunan Düz Kirkitli Dokumaların araç-gereç, kullanılan teknik, motif ve kompozisyon özellikleri bilimsel yöntemlerle ortaya konulmuştur. Ayrıca yörede üretilen dokumaların günümüzdeki durumu ve düz kirkitli dokuma yapan bireylerin görüşlerine yer verilmiştir.

Bu konu üzerinde çalışmamı öneren ve araştırmamı gerçekleştirmemde büyük emekleri bulunan Sayın Hocam Yrd. Doç. Dr. H. Serpil ORTAÇ' a, manevi desteklerini esirgemeyen aileme, Denizli ili düz kirkitli dokuma yapan dokuyuculara ve emeği geçen arkadaşlarıma teşekkürü borç bilirim.

ANKARA 2008

Erhan CEPE

ÖZET

Bu araştırmada Denizli İli Çal, Güney ve Serinhisar’ da dokunan düz kirkitli dokumalarla ilgili üretim tekniği, kullanılan araç ve gereçler, renk, motif ve kompozisyon özellikleri, kullanım alanları, yöre ekonomisine katkıları ve özellikleri incelenmiş ve yörede dokuma yapan bireylerin görüşleri alınmıştır.

Araştırma Denizli yöresinde dokunan düz kirkitli dokumalar ve dokuyucuların görüşlerini kapsamaktadır. Bu amacı gerçekleştirmek için, literatürden konuyla ilgili bilgiler toplanmış ve toplanan bilgiler değerlendirilerek araştırmanın Kuramsal temeller kısmında kullanılmıştır. Yörede düz kirkitli dokuma yapan 50 birey ile birebir görüşülmüş ve uzman görüşü doğrultusunda hazırlanan anket uygulanmıştır. Anketten elde edilen sonuçlar uygun başlıklar altında değerlendirilmiş ve yorum yapılmıştır. Yörede tespit edilen 25 adet düz kirkitli dokuma örneği hazırlanan bilgi formuna göre ayrıntılı olarak incelenmiş ve buna göre; düz kirkitli dokuma örneklerinin boyut, dokuma tekniği, sıklık, kullanılan iplik türü, renk, motif ve kompozisyon özellikleri hakkında bilgi verilmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre Denizli İli Çal, Güney ve Serinhisar’ da düz kirkitli dokumacılığın yörede orta yaş grubu bireylerde yoğunlaştığını söylemek mümkündür. Yörede düz kirkitli dokuma işini genellikle kadınlar yapmaktadır. Erkekler ise evi geçindirmekle yükümlü olduklarından dolayı daha çok tarım ve hayvancılık işi ile uğraşmaktadırlar. Eğitim durumları incelendiğinde bireylerin çoğunlukla ilkokul mezunu olduklarını söylemek mümkündür. Buna göre el sanatının ciddi bir emek karşılığının olmasının yanı sıra eğitim düzeyinin bir o kadar önemli olmadığı anlaşılmaktadır. Yöredeki bireylerin temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır.

Dokuma işleminde kullanılan araçların çoğunluğunu ahşap tezgâhın ve kirkitin oluşturduğu, tezgah tipi olarak ise (dikey) ıstar tezgâhın kullanıldığı görülmektedir. Yörede dokunan düz kirkitli dokumalar kaba bir yapıya sahip

oldukları için giyim amaçlı kullanılmamakta olup genelde yere serme amaçlı dokunmakta ve en çok ihtiyaca göre dokuma türü tercih edilmektedir.

Dokumaların belli bir kalitede olması gerekmektedir. Kalitenin oluşabilmesi için de dokumaların standardı geliştirilmelidir. Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda araç, gereç, teknik, renk, motif ve kompozisyon özellikleri belirlenerek yöre için düz kiritli dokuma standardı oluşturulmuştur.

Elde edilen bulgular doğrultusunda yöre düz kiritli dokumalarının standardı çıkarılmıştır.

ABSTRACT

The present thesis is intended both to examine the production technique of loom reed weaving, produced in al, Gney and Serinhisar, the counties of Denizli, the equipments used, the features of motif, colour and the arranging, usage fields, the contribution to the economy of the district, and the features and to ask for the ideas of the people who wave in those districts.

The present search includes the loom reed weaving and the ideas of weavers. To this end, the information associated with the topic is found in literature and the addend information, after being evaluated, is used in the part of Theoretical Basis. 50 people who wave lood reed are interviewed with and the questionnaire that is prepared under the supervision of an expert is applied. The results obtained from the questionnaire are evaluated under the appropriate titles and interpreted. In accordance with the prepared information form, the 50 examples of loom reed weaving are analyzed in a detailed way and in the light, this knowledge, information about the size, density, the weaving method, the type of yarn, colour, motif and the arranging of the weaving examples is given.

According to the findings of the researches in al, Gney and Serinhisar the counties of Denizli it is possible to say that middle-age people are more interested in loom reed weaving in the region. Generally, women are more interested in loom reed weaving. Men are busy with agriculture and stockbreeding since they are responsible for housekeeping. When their education status is considered, it is possible to say that the individuals are mostly graduated from primary school. It is understood that education is not so important for the weaving though the handcraft needs a great endeavour. The main mainstays in the region are agriculture and stockbreeding.

It is clear that the wooden loom and loom reed are the mostly used devices in the weaving process and the vertical (1star) loom is used as a type of the loom. Since the smooth loom reed weaving has a rough shape, it cannot be used as clothes, but generally it is weaved to lay on the ground and the weaving style is chosen according to the need.

It is necessary that the textiles must have a certain quality. The standart of the loom must be improved in order to effectuate the quality. The standard of loom reed weaving is created for the region by defining the features of the equipments, technique, colour, motif and arranging with the help of evidences derived from the survey.

With the evidences acquired, the standard of loom reed weaving of the region is deducted.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI.....	i
ÖNSÖZ.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	v
TABLolar LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xi
BÖLÜM I	
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	5
1.3. Araştırmanın Önemi	6
1.4. Sınırlılıklar	7
1.5. Varsayımlar	7
BÖLÜM II	
2. KURAMSAL TEMELLER.....	8
2.1. Araştırma Yöresi Hakkında Genel Bilgiler.....	8
2.2. Düz Kirkitli Dokumacılığının Tarihi Gelişimi.....	16
2.3. Düz Kirkitli Dokumacılığında Kullanılan Hammaddeler.....	19
2.3.1. Yün.....	19
2.3.2. Pamuk.....	20
2.4. Düz Kirkitli Dokumacılığında Kullanılan Araçlar.....	20
2.4.1. Düz Kirkitli Dokuma Tezgâhı.....	20
2.4.2. Çözü Aracı.....	22
2.4.3. Tarak.....	23
2.4.4. Kirkit.....	24
2.4.5. İğ.....	25
2.4.6. Çıkırık.....	26
2.4.7. Öreke.....	26
2.4.8. Kirman.....	27
2.5. Düz Kirkitli Dokumacılığında Kullanılan Gereçler.....	28
2.6. Düz Kirkitli Dokumalar.....	28
2.6.1. Kilim ve Dokuma Teknikleri.....	28
2.6.1.1. İlikli Kilim.....	29
2.6.1.2. İliksiz Dikey Çizgi Olmayan Kilimler.....	30
2.6.1.3. Eğri Atkılı Kilim Dokuması.....	30
2.6.1.4. Normal Atkılar Arasına Ek Atkı Sıkıştırılması.....	31
2.6.1.5. Çift Kenetleme İle İliklerin Yok Edilmesi.....	32
2.6.1.6. Atkılarının Aynı Çözgüden Geri Dönmesi İle İliklerin Yok Edilmesi.....	32
2.6.1.7. Sarma Kontur.....	33
2.6.1.8. Eğri Atkılı Kontur.....	33

2.6.2. Cicim ve Dokuma Teknikleri.....	34
2.6.2.1. Seyrek Motifli Cicim.....	34
2.6.2.2. Atkı Yüzlü Seyrek Motifli Cicim.....	35
2.6.2.3. Sık Motifli Cicim.....	35
2.6.2.4. Atkı Yüzlü Sık Motifli Cicim.....	36
2.6.3. Zili ve Dokuma Teknikleri.....	37
2.6.3.1. Düz Zili.....	37
2.6.3.2. Çapraz Zili.....	38
2.6.3.3. Seyrek Zili.....	38
2.6.3.4. Damalı Zili.....	39
2.6.3.5. Konturlu Zili.....	39
2.6.4. Sumak ve Dokuma Teknikleri.....	40
2.6.4.1. Düz Sumak Dokuması.....	41
2.6.4.2. Atkı Düz Sumak Dokuması.....	41
2.6.4.3. Balıksırtı Sumak.....	42
2.6.4.4. Balıksırtı Atkısız Sumak.....	43
2.6.4.5. Ters Sumak.....	43
2.6.4.6. Çapraz Alternatif Sumak.....	44
2.7. Düz Kirkitli Dokumaların Kullanım Alanları.....	44
2.8. Düz Kirkitli Dokumalarda Standart ve Kalite	45

BÖLÜM III

3. YÖNTEM	49
3.1. Araştırma Modeli	49
3.2. Evren ve Örneklem	49
3.3. Verileri Toplama Teknikleri	49
3.4. Verilerin Analizi.....	50

BÖLÜM IV

4. BULGULAR VE YORUMLAR.....	51
4.1. Denizli Yöresinde Düz Kirkitli Dokuma Yapanların Sosyo-Ekonomik Özellikleri.....	51
4.2. Denizli Yöresinde Dokunan Düz Kirkitli Dokumalarda Kullanılan Araç ve Gereçler.....	55
4.3. Denizli Yöresinde Düz Kirkitli Dokumalarda Kullanılan Üretim Teknikleri.....	58
4.4. Denizli Yöresinde Dokunan Düz Kirkitli Dokumaların Kullanım Alanları.....	59
4.5. Üretilen Düz Kirkitli Dokumaların Motif ve Kompozisyon Özellikleri.....	60
4.6. Denizli Yöresinde Düz Kirkitli Dokuma Yapan Bireylerin Çalışma Şartları.....	61
4.7. Düz Kirkitli Dokumalarda Standart Çalışması.....	65
4.8. Karşılaşılan Sorunlar	66
4.9. Yöre Dokumaları ve Genel Özellikleri.....	68
4.9.1. Araç Özelliği.....	118
4.9.2. İplik (Gereç Özelliği).....	120
4.9.3. Renk Özelliği.....	121

4.9.4. Dokuma Özellikleri.....	122
4.9.5. Motif Ve Kompozisyon Özelliği.....	125
4.9.6. Çal, Güney ve Serinhisar İlçeleri Düz Kırkitli Dokumalarının Standart Özellikleri.....	152
BÖLÜM V	
5. SONUÇ ve ÖNERİLER.....	154
5.1. Sonuç.....	154
5.2. Öneriler.....	158
KAYNAKÇA	159
EKLER	163
Ek 1. Anket Formu	163
Ek 2. Bilgi Formu.....	168

TABLÖLAR LİSTESİ

	Sayfa
Tablo 1: Bireylerin Yaş Dağılımı.....	51
Tablo 2: Bireylerin Cinsiyet Durumları.....	52
Tablo 3: Bireylerin Medeni Durumları.....	52
Tablo 4: Bireylerin Öğrenim Durumları.....	53
Tablo 5: Bireylerin Geçim Kaynağı.....	54
Tablo 6: Bireylerin Dokumayı Öğrenme Yaşlarının Dağılımı.....	55
Tablo 7: Düz Kirkitli Dokumada Kullanılan Araçlar.....	56
Tablo 8: Düz Kirkitli Dokumada Kullanılan Gereçler.....	57
Tablo 9: En Çok Üretim Yapılan Düz Kirkitli Dokuma Teknikleri.....	58
Tablo 10: Düz Kirkitli Dokumada Kullanılan İpliklerin Boyanması.....	59
Tablo 11: Bireylerin En Çok Üretim Yaptıkları Kullanım Alanları.....	60
Tablo 12: Düz Kirkitli Dokumada Kullanılan Motif, Desen ve Kompozisyonların Temin edilmesi.....	61
Tablo 13: Bireylerin Çalışma Süreleri.....	62
Tablo 14: Bireylerin Çalışma Düzenlerinin Mevsimlere Göre Farklılığı.....	63
Tablo 15: Bireylerin Çalışma Ortamı.....	63
Tablo 16: Düz Kirkitli Dokumaların Satış yerleri.....	64
Tablo 17: Dokuma Yaparken Aradıkları Standart Unsurlar.....	65
Tablo 18: Üretilen Dokumalardan Elde Edilen Gelir	66
Tablo 19: Üretimde Karşılaşılan Sorunlar	66
Tablo 20: Pazarlama Konusunda Karşılaşılan Sorunlar	67
Tablo 21: Tezgah Boyutlarına İlişkin Tablo	119
Tablo 22: İplik Üretim Esnasında Kullanılan Araçlar	120
Tablo 23: Dokumaların Elyaf Özellikleri	120
Tablo 24: Örneklerde Kullanılan Renkler.....	122
Tablo 25: Örneklerdeki Çözüğü ve Atkı Sıklıkları.....	123
Tablo 26: Düz Kirkitli Dokumaların Kalınlığı.....	124
Tablo 27: Ürünlerin Ebatlarına Ait Dağılım.....	124

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa
Şekil 1 Denizli İl Haritası.....	8
Şekil 2 Çal İlçe haritası.....	12
Şekil 3 Güney İlçe Haritası.....	13
Şekil 4 Serinhisar İlçe Haritası.....	15
Şekil 5 İlkel Dokuma Tezgâhı.....	21
Şekil 6 Sarma Tip Tezgah.....	22
Şekil 7 Çözü Dolabı.....	23
Şekil 8 Çözü Aleti.....	23
Şekil 9 Kırkit.....	24
Şekil 10 Ahşap Kırkit.....	24
Şekil 11 İğ.....	25
Şekil 12 Çıkrık.....	26
Şekil 13 Öreke.....	27
Şekil 14 Kirman.....	27
Şekil 15 İlikli Kilim.....	29
Şekil 16 İliksiz Dikey Çizgi Olmayan Kilim.....	30
Şekil 17 Eğri Atkılı Kilim.....	31
Şekil 18 Normal Atkılar Arasına Ek Atkı Sıkıştırılması.....	31
Şekil 19 Çift Kenetleme İle İliklerin Yok Edilmesi.....	32
Şekil 20 Atkıların Aynı Çözgüden Geri Dönmesi İle İliklerin Yok Edilmesi.....	33
Şekil 21 Sarma Kontur.....	33
Şekil 22 Eğri Atkılı Kontur.....	34
Şekil 23 Seyrek Motifli Cicim.....	35
Şekil 24 Atkı Yüzlü Seyrek Motifli Cicim.....	35
Şekil 25 Sık Motifli Cicim.....	36
Şekil 26 Atkı Yüzlü Sık Motifli Cicim.....	36

Şekil 27 Düz Zili.....	37
Şekil 28 Çapraz Zili.....	38
Şekil 29 Seyrek Zili.....	38
Şekil 30 Damalı Zili.....	39
Şekil 31 Konturlu Zili.....	40
Şekil 32 Düz Sumak Dokuması.....	41
Şekil 33 Atkısız Düz Sumak Dokuması.....	42
Şekil 34 Balıksırtı Sumak.....	42
Şekil 35 Balıksırtı Atkısız Sumak.....	43
Şekil 36 Ters Sumak.....	43
Şekil 37 Çapraz Alternatif Sumak.....	44

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

El sanatları insanoğlunun var oluşundan itibaren tabiat şartlarına bağlı olarak ortaya çıkmış, yüzyıllardır beslenme, barınma ve giyinme gibi temel gereksinim ihtiyaçlarını karşılamıştır. İnsanlar çeşitli ihtiyaçlarını karşılarken bir yandan iklim koşullarına karşı korunmuş öte yandan da kişiliğinin ve yaşam standardının bir göstergesini oluşturmuştur (Wulfhorst, 1998:1). El sanatları bütün halk sanatları gibi bir ulusun kültürel kişiliğinin en canlı ve anlamlı belgeleridir. İnsanoğlu her zaman iyiyi ve güzeli arama tutkusuyla el sanatlarının doğmasına ve gelişmesine öncülük etmiş ve ulusların kültürel kimliklerini ortaya çıkarmıştır.

El sanatları, bireylerin bilgi ve becerisine dayanan özellikle doğal hammaddelerin kullanıldığı elle ve basit araçlarla yapılan ve toplum kültürünü, gelenek ve göreneklerini taşıyan ayrıca üretimini yapan bireylerin duygu, düşünce ve becerisini yansıtan, gelir getirici üretime yönelik ürünlerdir. Maddî kültürümüzün en güzel örnekleri olan el sanatları, Türk Folklorunu karakterize edilebilmesi, geçmişinin çok eskilere dayanması çeşitliliği ve sanat değeri taşıması nedenlerinden dolayı dünya el sanatları, içinde aranan seçkin bir yere sahiptir (Onuk, Akpınarlı, Ortaç, Alp, 1998:13).

Bu kapsamda kültürel bir geçmişe bağlı bir özellik taşıyan el sanatlarının önemli bir dalı da dokumacılıktır. Dokuma, atkı ve çözümlü ipliklerinin dik açı yapacak şekilde, birbirinin altından ve üstünden geçirilmesiyle ortaya çıkan mamullerdir (Kaya ve Ergenekon, 1989:3). Dokumacılık dünyada bilinen en eski tekstil yüzeyi oluşturma yöntemidir. İnsanlar çok eski çağlardan beri gıda ve konut gibi giyiminde hayatlarında önemli bir yerinin olduğunun bilincinde olmuşlardır. Dokumacılığın başladığı tarih ve nerede olduğu kesin olarak bilinmese de yapılan kazılara göre önce Mısır'da, sonra ise Orta Asya'da olduğu sanılmaktadır (İmer, 1997:1).

Dokumacılık sanatının ilk başlangıcı olarak rivayetlere göre Âdem Aleyhisselam'ın oğlu Şit Aleyhisselam'ın ağaçtan iğ yaparak yumuşak tüylü

hayvanların elyafını eğirerek ve bükerek ip meydana getirmiş ve dört ağaç parçasından da bir tezgâh oluşturmuş, bu sayede bir dokuma parçası ortaya çıkarmıştır. Mısır’ da yapılan ilk dokumalarda bezayağı olduğu, daha sonra ‘ kopt ’ kumaşlarında atkı ve çözgü ripsleri ile bezayağının birlikte kullanıldığını da rastlanmaktadır (Kaya ve Ergenekon, 1989:4).

Mezopotamya’ da dokumacılık konusunda yünlü dokumaların çok yapıldığı ve Orta Asya’ da arkeolojik kazılarda çıkan kumaş dokumaların Türklere ait olduğuna kesin gözüyle bakılmaktadır. Kurganlarda bulunan eyer takımlarındaki kolon, kuşak ve kordonlarda çarpana dokumanın varlığını göstermektedir. M.Ö. III. ve IV. Yy olarak tarihlendirilebilen bu örnekler buzullar arasında kaldığı için günümüze kadar gelebilmiştir. Çatalhöyük’te elde edilen bulgularda Anadolu’ da dokumacılık sanatını M.Ö. 6000’li yıllara kadar götürmektedir (Ersoy, 1995:1).

Orta Asya’da yaşayan yerliler ki göç eden bu kabilelere yörük ya da göçer denilmiştir. Göçerler Asya’nın batılarına göç edip kendilerine yaşamak için daha uygun alanlar aramaya başladıklarında şiddetli hava koşullarına maruz kalmışlardır. Bu nedenle çadırlarını kurmak için keçi ve koyunyünü kullanmaya başlamışlardır. Düz dokuma tekniği bu anlamda ilk defa göçebe tenteleri yapmak için kullanılmıştır. Daha sonraları, bu göçebe insanlar çadırlarının toprak zeminindeki rutubetten kendilerini korumak ihtiyacı duymuşlardır. Bu yüzden "Kilim" adını verdikleri zemin yaygılarını üretmişlerdir (‘‘<http://www.halionline.net>, 2007’’). Kilim gibi yaygıları üretirken imlerini, inançlarını, duygularını belirten motifleri de bu dokumalara aktarmışlardır. Çevrelerindeki bitkilerden elde ettikleri renklerle dokumaları daha da zenginleştirmişlerdir.

Dokumalar kullanılan araca ve tekniğe göre mekikli dokumalar, kirkitli dokumalar, çarpana dokumalar ve mekiksiz dokumalar olarak gruplandırılmaktadır. Kirkitli dokumalar, düz kirkitli dokumalar (kilim, cicim, zili, sumak) ve havlı kirkitli dokumalar (halı ve tülü) olmak üzere iki gruba ayrılırlar (Onuk, Akpınarlı, Ortaç, Alp, 1998:32).

Düğümlü halı dışında kalan, kilim, cicim, zili ve sumak gibi tüm düz dokuma yaygılar, çoğunlukla “kilim” olarak yanlış bir şekilde adlandırılmaktadır. Hatta bazen konu il ilgili yayınlarda bile, bu şekilde adlandırıldığı görülmektedir. Oysa kilim, düz dokuma yaygılardan, yalnız bir tek dokuma tekniğine verilen ad olup, kendi içinde de değişik tipleri vardır (Acar, 1982:7). Ayrıca bu dokumaların hem dokuma teknikleri ve görünüşleri birbirinden farklıdır.

Kilim dokuma boyunca çözgü ipliklerinin arasından, bir üstten, bir alttan geçen enine atkı ipliklerinden oluşan ve çözgüleri atkılarının tamamen örttüğü tersi ve yüzü birbirinin benzeri olan düz dokumalardır. Kilimde desenlerin bulunduğu belirli alanlarda, renkli bir atkı, ipliği aynı zamanda desen ipliği olarak çözgülerin bir altından ve bir üstünden geçerek bir başka renkteki desenin sınırına kadar gider ve buradan geri döner. Böylece aynı renklerdeki atkılar çözgüler arasında, kendi desen alanlarında gidip gelerek birer motif oluştururlar (Tekin, 1997:2). Kilim genellikle ıstar adı verilen dik tezgâhlarda dokunmaktadır. Kilim dokumada tezgâhın yanında dokuma esnasında yardımcı araç olarak tarak, kirkit, mekik ve eğirme araçları kullanılmaktadır. Kilimde çözgü yönünde ip olarak genelde yün ve pamuk, atkı ipliğinde ise genel olarak yün kullanılır. Yünler doğal ve sentetik boyama yöntemleri ile renklendirilirler.

Cicim dokuma, zemin dokumayı oluşturan çözgü ve atkı ipliklerinin dışında, farklı renkli ipliklerle desenleri oluşturan düz kirkitli dokumalardır. Çözgülerin arasından iki sıra atkı ipliği bezayağı tekniğiyle, bir sıra desen ipliği motife göre çözgülerin üstünden ve altından farklı sayılarda geçirilir. Cicim dokumalarda dokuyucunun bulunduğu yüz, dokumanın tersi; diğer yüz ise önüdür (Onuk, Akpınarlı, Ortaç, Alp, 1998:33).

Zili, cicim tekniğinde olduğu gibi desenler atkı ipliklerinin arasına atılan desen iplikleri ile oluşturulurlar. Desen ipliği sıra boyuna 2 üst–1 alt, 3 üst–1 alt gibi atlamalarla geçirilir. Atlamalar, sonraki sıralarda üst üste gelecek şekilde tekrarlanarak devam ediyorsa düz zili, her sırada desen ipliği bir çözgü yan tarafa kaydırılarak dokunuyorsa çapraz zili olarak isimlendirilmektedir (Onuk, Akpınarlı, Ortaç, Alp, 1998:33).

Sumak, cicim ve zililer de olduğu gibi, çözgü ve atkılar dışında ayrıca renkli desen iplikleri ile dokunmaktadır. Ancak bazı yörelerde araya atkđ atılmadan dokunan eşitleri de bulunmaktadır. Aynı renkteki desen ipliklerinin çözgü çiftlerine devamlı olarak sarılması ile dokunur. Renkli desen iplikleri motiflerin içini doldurduktan sonra, arkadan başka renkteki, bir desene atlatılır veya üst sıraya geçerler (Acar, 1982:69).

Anadolu’ da düz yaygđ dokumak bir gelenektir. Düz dokuma yaygılar çeyiz hazırlamak, çadır ve evde, yer sergisi, örtü, perde veya yük önünü kapatmak ve süs eşyası olarak kullanmak için dokunur. Evde yüklük, tandır vb. mimari elemanların önüne asılır. Kışın soğuk girmesini önlemek için kapı önlerine asılır. Cami, medrese gibi, dini ve sosyal yapılarda da yere serilir. Anadolu’da halı ve düz dokuma yaygılar davetiye yerinede kullanılır. Yakın akrabaları düğüne davet etmek için, gelin olacak kız tarafından, kilim veya düz dokuma yaygđ tekniğinde, namazlık veya torba dokunur. Yüzyıllardır devam eden bu geleneklerle birlikte Anadolu’ da zengin bir kilim koleksiyonu bulunmaktadır (Deniz, 2000:58).

Her yörede dokunan düz kirkitli dokumaların kalite olarak farklı özelliklerde tespit edilmektedir. Kilimlerin günümüzdeki en önemli problemi pazarlanabilme ve üretim olanakları bulunan tiplerinin araştırılması, Ar-Ge çalışmasında dünya piyasalarında tutunabilir tasarımlarının yapılması, Dünya ölçeğinde geleneksel imajının markalaştırılması, hammadde ve istihdam olanakları bulunanların yaşatılmasının tespiti ve bütün bu alt yapıdan sonra bu geleneksel ve ulusal değerklerin dünya ölçeğinde pazarlanarak katma değere dönüştürülebilmesidir (Kayıpmaz, 2006:150).

Kalite ve belirli bir standart, kilimlerin pazarlanması açısından önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu unsurları belirleyen en önemli faktörlerin başında ise kullanılan boya, iplik, tasarım, ebat ve dokuma özellikleri gelmektedir.

Kilimlerle ilgili ülkemizde pek çok kamu kurum ve kuruluşu ve özel sektör birlikte faaliyet göstermektedir. Bu faaliyetler bazen kalitesiz hammadde ile ışık ve yıkama haslığı düşük boyarmadde ile ve desen tasarımları hiçbir kültürel kimliğı

olmayan motif ve renklerle yapıldığı ve uygulandığı için uluslararası düzeyde kötü bir imaj bırakmaktadır (Kayıpmaz, 2006:153). Bu imajın kırılması için kilime tasarım tescili alarak, uluslararası markalaşma, geliştirilen standartlara uyulması ve kalitesinin belgelenmesiyle mümkündür. T.S.E. tarafından halı ile ilgili bazı standartlar geliştirilmiş olmasına rağmen düz kirkitli dokumalarla ilgili herhangi bir çalışma bulunmamaktadır.

Ülkelerin hızla sanayileştiği çağımızda bile; kültürümüzü yansıtan şekil, desen ve dokuma özelliği ile sanatsal değer taşıyan, göz nuru el emeği dokumalarımız önemli bir yer almaktadır. Türkiye'nin sanayi bakımından önde gelen illerinden biri olan Denizli'de El Dokumacılığının önemli bir yeri vardır. Denizli'de çok uzun yıllar boyunca sofra bezleri, yatak ve yorgan çarşafı, kilimler evlerin bir odasında veya bodrumlarında el yapısı mekanik tahta dokuma tezgâhları ile dokunmaya başlanmış, buna da piyasada yerli malı adı verilmiştir ("http://www.tbmm.gov.tr, 2007"). Bu üretimlerde belirli bir standartlaşmaya gidilmemiştir. Diğer el sanatları gibi el dokumacılığının üretim ve pazarlamasında en büyük sıkıntıyı standartlaşmama oluşturmaktadır.

Bu nedenle planlanan araştırma Denizli ili Çal, Güney ve Serinhisar yörelerinde dokunan düz kirkitli dokumaların genel özellikleri, teknik, renk, desen, motif, kullanılan araç-gereçler, kompozisyon özellikleri ile ilgili herhangi bir araştırma bulunmamaktadır. Yörede kaybolmak üzere olan dokumaların tespit edilmesi ve tanıtılması için bu kilimleri dokuyan bireylerin görüşleri, dokunan düz kirkitli dokumalarda herhangi bir standart olup olmadığı, yoksa da yörede nasıl bir standart geliştirilebileceği bu çalışmada ele alınmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada temel amaç, Denizli ilinde bulunabilen düz kirkitli dokuma ürünlerini incelemek ve standartlarını belirlemektir.

Bu temel amaç çerçevesinde araştırma sırasında şu sorulara cevap aranacaktır.

- Denizli yöresinde düz kirkitli dokuma yapan bireylerin sosyo-ekonomik özellikleri nelerdir?
- Denizli yöresinde dokunan düz kirkitli dokumalarda kullanılan araç ve gereçler nelerdir?
- Denizli yöresinde düz kirkitli dokumalarda kullanılan üretim teknikleri nelerdir?
- Denizli yöresinde dokunan düz kirkitli dokumaların kullanım alanları nerelerdir?
- Üretilen düz kirkitli dokumaların motif ve kompozisyon özellikleri nelerdir?
- Denizli yöresinde düz kirkitli dokuma yapan bireylerin çalışma şartları nasıldır?
- Yöre dokumalarının standart özellikleri nelerdir?
- Karşılaşılan sorunlar nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Bilim ve teknolojiadaki gelişmeler, yeni ticaret ve ulaşım yollarının bulunması, yabancılara ve yabancı mallara tanınan ayrıcalıklar, sanatkâr örgütlerinin yozlaşması ve bozulması, Osmanlı devletindeki iç karışıklıklar, köylerden kentlere olan akın ve göçler, bazı el sanatlarının çağlarını tamamlamaları, yozlaşmalar, nüfusun artması, ihtiyaçların çeşitlenmesi, kişi alışkanlıklarının değişmesi, moda akımları, hammaddelerdeki azalma ve çeşitlenmeler, pazarlama yöntemlerinin değişmesi gibi çeşitli nedenlerle el sanatlarının bir kısmı kaybolmuş, bir kısmı azalmış ve gerilemiş bir kısmı da üretim biçimlerini değiştirmiştir. Bir kısmı da inatla varlıklarını sürdürme çabasındadır (Arlı, 2006:1).

El dokuma ürünlerinin günümüzde paha biçilmez ürünler olduğu fazla gözden kaçmamalıdır. Denizli ilinde yapılan araştırma sonucunda kilim dokumacılığında

zengin bir geçmişe sahip olduğu gör÷lmüştür. Anadolu’ da birçok el sanatında olduğu gibi yörede de düz kirkitli dokumaların yok olmaya başladığı da yapılan tespitlerdendir. El sanatlarımızla birlikte kültürümüzün de yok olmasının önüne geçmek için bunların hızla tespit edilmesi gerekmektedir. Ayrıca bu el sanatlarının üretimlerinin güncellenerek ve geliştirilen standartlara uyulması, yöredeki kalitenin bozulmasını önleyeceği gibi kalitesinde de tutarlılık kazandırılarak pazar imkânı sağlanması açısından da önemlidir. Böylece kırsal alanlarda da iş imkânları artırılmış olacaktır.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırma Denizli ili Çal, Serinhisar ve Güney ilçeleri ile sınırlandırılmıştır. Bu araştırma ayrıca yörede kilim dokumasını bilen 50 bireye uygulanan anket ve ulaşılabilen düz kirkitli dokuma örnekleri ile de sınırlandırılmıştır.

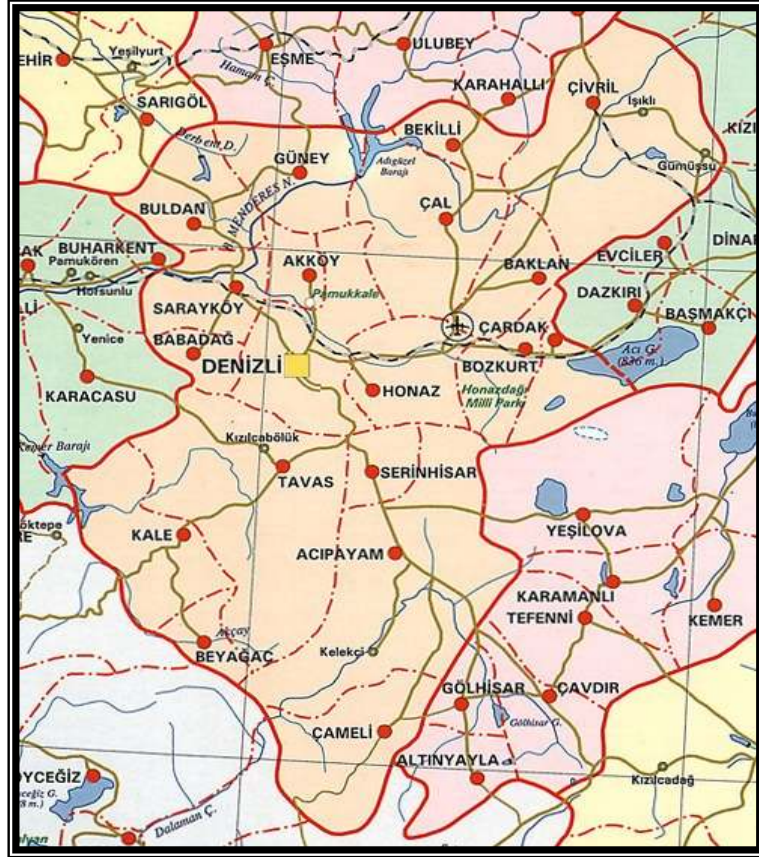
1.5. Varsayımlar

Araştırmamız kapsamında Denizli’de dokunan düz kirkitli dokumaların evreni temsil edecek nitelikte olduğu kabul edilecektir. Anket uygulanan bireyler düz kirkitli dokumalar hakkında yeterli bilgiye sahiptirler.

BÖLÜM II

2. KURAMSAL TEMELLER

2.1. Araştırma Yöresi Hakkında Genel Bilgiler

Şekil 1. Denizli İl Haritası

Denizli şehri, ilk defa bugünkü şehrin 6 km. kuzeyinde, Eskihsar Köyü civarında kurulmuştur. Bu şehir M.O.(261 - 245) yılları arasında, Suriye Kralı II. Antiyokustheos tarafından kurulmuş ve karısının adına izafeten ‘LAODICIA’ denilmiştir. Denizli adına, tarihi kaynaklarda başka isimler olarak, Selçuklu kayıtları ve Denizli mahkemesi kayıtları (Ladik) ismini vermektedir. Ibni Batuta'nın seyahatnamesinde de (Tunguzlu) denilmektedir (“<http://www.denizli.gov.tr>, 2007”).

Timurlenk'in zafer namesini yazan, Serafettin Zemdi (Tenguzlug) ve (Tonguzlug) gibi iki isimden bahsetmektedir. Tensiz kelimesi eski Türkçede Deniz

demektir. Tunguzlu ise bugünkü imlasıyla Denizli demektir. Netice olarak Denizli adı, Tonguzlu ve Tunguzlu kelimelerinin zamanla ağızdan ağıza, Denizli kelimesi haline gelmesinden bugünkü seklini almıştır (“<http://www.denizli.gov.tr>, 2007”).

Denizli Anadolu yarımadasının güneybatısında, Ege bölgesinin güneydoğusunda yer almaktadır. Ege-İç Anadolu ve Akdeniz bölgeleri arasında ise bir geçit teşkil etmektedir. Denizli ili yüzey şekilleri bakımından dalgalıdır. Alçak ve yüksek ovalar ve yaylalar birbirini tamamlar. Arazisi denizden yüksektir ve Denizli’nin rakımı 425 m’dir (“<http://www.pamukkale.gov.tr>, 2007”).

Yüzölçümü 11868 km olup Aydın, Manisa, Uşak, Afyon, Burdur ve Muğla illeriyle komşudur. Yüzey şekilleri bakımından engebeli bir görünüş olup yükseltisi 150–2000 metre arasında değişmektedir (Nurhan, 2000).

Denizli ili Ege bölgesinde olmasına rağmen, iklim olarak Ege bölgesinin iklimi tamamen görülmez. Kıyı kesiminden iç bölgelere geçit yerinde olduğundan, azda olsa iç bölgelerin karasal iklimi hissedilir. Ege bölgesi ikliminden sıcaklık olarak biraz düşük farklılıklar gösterebilir. Denizli ilinde, dağlar genellikle denize dik olarak uzandığından denizden gelen rüzgârlara açık bulunmaktadır. Kışlar ılık ve yağışlı geçmektedir. Denizli ili kara, demiryolu ve havayolu ulaşımı olanaklarına sahiptir (“<http://www.denizli.gov.tr>, 2007”).

İlin 2000 yılı nüfus sayımı sonucuna toplam nüfusu 850.029’dur. İl Merkezi nüfusu 275.480, İlçe ve Beldeler nüfusu toplamı 410.796, Köyler nüfusu 432.346’dır. . Nüfus yoğunluğu % 73’dür. Merkez Hariç 18 ilçe, 100 Belediye, 372 köyü vardır. Denizli’nin geçim kaynakları tekstil, turizm ve tarımdır. Denizli ili; horozu, dünyaca ünlü tekstili ve eşi bulunmayan Pamukkale’si beyaz ve kırmızı renkli travertenleri, anıt ormanları, botanik ve ornitoloji turizmi, 17 değişik özellikte termal suları, yine Pamukkale’deki yamaç paraşütü aktiviteleri, mağaraları, 30’a yakın antik kent höyük ve Tümülüsleri bununla birlikte dağ ve doğa yürüyüşü, yayla turizmi, bisiklet turları, akarsu turizmi, inanç turizmi, kongre turizmi, gibi diğer alternatif turizm olanakları sayesinde yılın 12 ayı Türkiye’nin en çok turist çeken turizm merkezlerindendir (“<http://www.denizli.gov.tr>, 2007”).

Anadolu’ da yüzyıllar boyunca uğraşılan el sanatlarının başında dokumacılık gelmektedir. Dokumacılığın sürekli bir geçim kaynağı olduğu ve sektör durumuna geldiği merkezlerden biri denizli ve çevresidir.

Anadolu’nun bazı bölgelerinde dokunan kirkitli dokumalar, incelenerek ve araştırma yapılarak literatüre geçmiştir. Ancak Denizli’ de dokunan ve dokunmuş olan düz kirkitli dokumalar incelenip tanıtılamamıştır.

Denizli’de dokumacılığın kökeni, antik dönemlere dayanır. Eskiden Çürüksu ve Büyük Menderes vadilerinin, Türkler tarafından iskân edilmesinden sonrada gelişerek devam etmiştir. Dokumacılığı genellikle kadınlar yapmaktaydı. Çürüksu ovasında yetiştirilen kaliteli pamuklar iplik haline getirilir; ceviz yaprağı, sumak, birçok ot ve köklerden elde edilen boyalarla renklendirilir ve kumaşlar dokunurdu. Her iki türdeki iplik elyafının iyi nitelikli oluşu ve kuvvetlice eğrilmesi, kumaşın kaliteli ve uzun süre dayanmasını sağlıyordu.

Denizli, geçmişten günümüze dokumacılığın en önemli merkezi olma özelliğini, hep sürdürmüştür. Seyyahlar, bu yöreyi öncelikle dokumacılık yönüyle tanıtmaya başlarlar. İbn Batuta ve Evliya Çelebi de geldikleri zamanki gördükleri Denizlinin dokumalarıyla ünlü bir yer olduğundan bahsederler. Strabon Geographika’sında; Laodikeialıların kuzguni renkli koyun yünüyle yaptıkları dokumalarından çok gelir sağladıklarını ve Hierapolis’in termal sularıyla boyanan erguvani renkli dokumaların emsallerine göre renk üstünlüğüne sahip olduklarını anlatmaktadır (Strabon, 2000:84-178).

19. Y.Y. başlarında Denizli’de dokumacılık gerçek bir sanat niteliği taşımış ve bölgenin bez gereksinimini karşılamıştır. Osmanlı İmparatorluğunun açık Pazar durumuna gelmesinden önce Denizli’de yetiştirilen pamuk, geleneksel yöntemlerle işlenir, dokuma için gerekli iplik bu yolla sağlanırdı. Daha sonra çoğu İngiliz kaynaklı iplik ve pamuklu dokumaların ithali, iplik üretimini ve el dokumacılığını olumsuz etkiledi. Yerli kumaşlar ithal malların rekabetiyle karşı karşıya kaldılar. Denizli’ye ilk yabancı dokuma 1872’de girdi. Japon ürünlerinin yerli ürünlere rekabeti 1920’lerin sonlarına değin sürdü.

1914'ten önce Denizli dokumaları renk ve desenleriyle üstün nitelikte ürünlerdi. Her bölgenin ünlü dokumaları olduğu gibi, kimi ustaların kendi adlarıyla bilinen ürünleri de bulunuyordu. 1. Dünya Savaşı'nda askere giden ustaların yerleri boş kalmış, dokumacılık yer yer durgunlaşmıştır. Yumağını bitirmeden askere giden ustaların yumakları, yıllarca asılı kalmış, bu işi devam ettirecek usta bulunamamış ve kimi yerlerde dokumacılığı kadınlar sürdürmüştür. Savaş sonunda sağ kalabilen ustalar geri dönerek bu sanatı canlandırmışlarsa da eski niteliğine ulaşamamıştır (“<http://www.pamukkale.gov.tr>, 2007”).

El dokumacılığı bu dönemde yaygın biçimde evlerde ve atölyelerde yapılmaktaydı. Denizli merkezi dışında, Buldan, Çal, Sarayköy, Babadağ, Serinhisar, Tavas, Kızılcabölük, Güney ve Kale'de köklü, gelişmiş bir dokumacılık sanatı bulunmaktadır. Özellikle Babadağ, Kadıköy dokumalarıyla, Buldan ise beziyle Anadolu'da ün salmıştır. Dokumacılığın büyük çoğunluğunu yatak çarşafları, alacalar ve düz kirkitli dokumalar oluşturmaktadır.

Kilim, halı, heybe, torba, çul, çuval, seccade gibi kaba dokuma sanayi ürünlerinin tarihi de çok eskilere dayanmaktadır. Denizli civarında özellikle Güney, Tavas ve Çal yöresi bir kilim ve halı merkezidir. Bugün hala Güney ve Çal yöresinde düz dokuma yaygı dokunmaktadır.

Acıpayam'ın Yeşilyuva kasabasında 1960'dan önceki yıllarda yolluk, kilim, heybe ve torba dokuyan basit tezgahlar bulunmaktadır. Bu ilkel tezgâhlarla kasabanın ihtiyacı karşılanırdı. Bu dokumalardaki ipler evlerde eğrilir ve boyanırdı. Bugün kasaba yün ip boyama ustaları vardır ve eski yöntemle ipleri boyamaktadırlar. Kadınlar da kilim ve yolluk dokumaktadırlar. Halıcılık, Yatağan, Bozkurt, Çal ve ilçelerinde gelişmiş bir sanattır. Bürgü, bohça, perde, yastık kılıfı işlemleri Buldan ve diğer bazı köylerinde üretilmiştir. Güney ilçesi Eziler ve Karagözlerde halı ve kilim dokumacılığı gelişmiştir. Serinhisar'da yünden kirkitli dokumalar, menevrek, kılçar, çakşırılık dokunurdu. Çal'ın Ortaköy, Süller, Üçkuyu ve Kuyucak köylerinde ak bez, alaca bezler ve kirkitli dokumalar imal edilmiştir (“<http://www.pamukkale.gov.tr>, 2007”).

Denizli bugün genel olarak Tekstilin ülkemizdeki önemli merkezlerinden biridir. Bununla birlikte ev ve atölyelerde el dokumacılığı, kirkitli dokumalar gibi geleneksel el sanatları hala kasaba ve köylerde insanların hem geçim kaynağı hem de yaşamları olmaktadır.

Konumuz kapsamında Denizli ilinde özellikle bu yörelerden Çal, Güney ve Serinhisar yörelerinde köklü bir Kirkitli Dokuma Sanatı gelişmiştir.

Bu yörelerden Çal öncelikle Kaynaklara göre antik adı Mosyna olan ilçenin, bugünkü Dağmarmara köyüne yakın bir yerleşim olduğu belirtilmektedir. Bölgenin Türk hâkimiyetine girmesinden sonra yöreye yerleşenlerin demircilikle uğraşması nedeniyle Demirci köy olarak adlandırılmıştır. Daha sonra ÇAL adını almıştır. Çal ilçesi, 1862 yılında İzmir'e bağlı bir ilçe olarak teşkilatlanmış ve 1923 yılında da Denizli'ye bağlanmıştır.

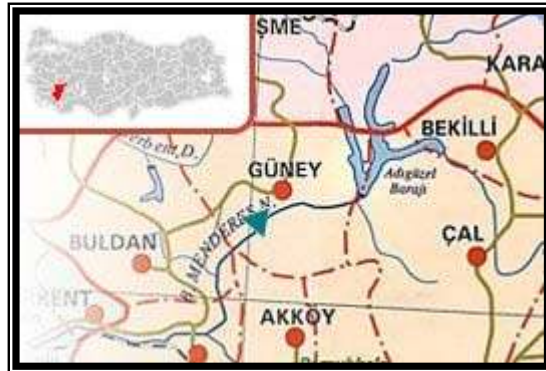
Şekil 2 Çal İlçe Haritası

Çal Anadolu yarımadasının batısında, Ege Bölgesinin doğusunda, Denizli'nin kuzeyinde çam bitki örtüsüyle kaplı bir ilçedir. İlçe merkeziyle birlikte, 7 kasabası ve 24 köyü bulunmaktadır. Çal'da İç Anadolu iklimi görülür. Kışları soğuk, yağışlı ve uzun süreli, yazları ise serin ve kurak geçer. Rakımı 850 m. olan arazi dalgalı ve yüksektir. Büyük Menderes başlıca vadisi, Baklan ovası da yüksek bir ovadır ve Çivril ovası ile birlikte 92.000 hektarlık bir alanı kaplar. Çökelez dağı eteklerindeki Çakırlar yaylası en önemli yaylasıdır. Büyük Menderes vadisi boyunca zakkum ve hayıt türleri saz ve hasır otu bitkileri yetişir. İlçenin batısında ise çam ormanları bulunmaktadır. 2000 yılı genel nüfus sayımına göre; merkez ilçe nüfusu 4.878, toplam nüfus 33.525'dir (Denizli Valiliği, 1998:281).

İlçe nüfusunun büyük bir bölümü tarımla uğraşmaktadır. Üzüm, bamyâ, elma, tütün, sebze, tahıl, anason, haşhaş gibi ürünlerden elde edilen gelir halkın geçimini sağlar. Sanayi kuruluşu olarak Belevî köyü sınırı içinde Denizli Çimento Fabrikası, Akkent Kasabasında meyve suyu ve konsantre fabrikası bulunmaktadır. Ayrıca işçilerin çalıştığı fason tekstil (havlu, bornoz) atölyesi de kurulmuştur.

İlçenin köy ve kasabalarında halı ve kilim dokumacılığı yapılmaktadır. Daha çok Süller kasabasında, Çalçakırlar, Üçkuyu, Bahadınlar ve Kuyucak köylerinde yapılmaktadır. Geleneksel el sanatlarının seçkin örneklerinden olan düz kirkitli dokumalar, bu yörelerde insan yaşamının ayrılmaz parçaları gibidirler. Evlenecek gençlerin çeyizlerinde kilimleri ve diğer dokuma ihtiyaçları her an düğün olacakmış gibi hazır bekletilir ve çeyizler kilimlere sarılarak taşınır. Yeni evin odaları, çiçek bahçesi gibi rengârenk kilimlerle döşenir. Bu yüzden kirkitli dokumalar yörede büyük bir öneme sahiptir (Çubuk, 2006:161).

Diğer bir yöre Güney, sınırları içerisinde M.Ö.2500–2000 yıllarından beri yerleşim olduğu sanılmaktadır. Yazılı kaynaklara göre ilçe sınırları içerisinde Sala adlı büyük bir kentin bulunduğu tahmin edilmekte ancak, kentin yeri kesin olarak tespit edilememektedir. Bugünkü Güney ilçesinin kuzeydoğusunda, ya da Aşağıçeşme Höyüğü çevresinde olma ihtimali yüksektir. Bundan başka ilçe sınırları içerisinde onu aşkın tarihi yerleşim yeri saptanmıştır. Bulunan sikkeler, mimari yapı parçaları, mezarlar, seramikler ilçe tarihi hakkında yüzeysel de olsa belli dönemler için bizi aydınlatmaktadır (Denizli Valiliği, 1998:287).

Şekil 3 Güney İlçe Haritası

İlçenin doğusunda Çal, batısında Buldan, kuzeyinde de Uşak-Eşme ve Güney ilçe merkezinin köyleri ile çevrilidir. Rakımı 830, yüzölçümü 534 km² dir. Topraklarını ortasından Menderes akarsuyu geçmektedir. Yer dağlık ve plato niteliğinde kısmi olarak ormanlarla kaplıdır. 2000 yılı nüfus sayımına göre; merkez ilçe nüfusu 6.329, toplam nüfusu 12.175'dir.

İlçenin ekonomisi tarıma dayalıdır. Tütün, arpa, buğday, bağcılık bunların yanı sıra Antep fıstığı üretimi yapılmaktadır. İlçede modern usullerle üretim yapan, ürünlerin bir kısmını yurtdışına ihraç eden, özel bir şahsa ait şarap fabrikası da vardır. Modern hayvancılığı geliştirme çalışmaları da sürmektedir. Adıgüzel Barajı, Denizli ve Aydın illerindeki sulama alanlarına hizmet sunma yönünden, en büyük ve en önemli kilit tesistir.

Kirkitli dokumalar, ilçenin kasaba ve köylerinde Türk kilim dokumacılığının gelenek ve özgünlüğüne bağlı kalarak halen sürdürülmektedir. Özellikle Eziler kasabası ile Karagözler köyü yerleşim yerleri coğrafi ve fiziksel özellikleri nedeniyle kilim dokumacılığı için uygun ve yönlendirici özelliklere sahiptir. Yerleşim yerlerinin sahip olduğu bu özelliklerden dolayı bu yöreye ilk yerleşim başladığından beri keçi ve koyun besiciliği ile buna dayalı kilim dokumacılığı sürüp gelmiştir. Nitekim yörenin coğrafi devamı olan Eşmenin Türk kilim dokumacılığındaki konumu dikkate alındığında, bir başka açıdan da Güney' de yapılan düz kirkitli dokumaların Türk kilim dokuma geleneğini tarihsel ve sosyolojik nedenlerle sürdürme konumunda bulunduğunu göstermektedir (Kalınkara ve Kutludağ, 2006:165).

Diğer bir yöre Serinhisar ise Oğuzlar'ın bir kolu olan Avşarlar tarafından kurulmuştur. XIII.yy ikinci yarısında Karaağaç ovasında geçen İbn.Said buradaki Türkmenler'in "Uç" Türkmenleri olduğundan bahsetmektedir. Oğuzlar'ın Bozok boyuna mensup Türk oymaklarının yoğun olarak yaşadığı bir bölge olan Karaağaç ovasında, 1332'de geçen İbn Batuta burada ağaçların çok olduğunu ve buraya Karaağaç ovası denildiğini yazmaktadır. 1671-1672'de Denizli'ye gelen ve Karaağaç ovasından geçen Evliya Çelebi Seyahatnamesinde, Karaağaç ovasından (Kızılhisar'dan) bahsetmektedir. Coğrafya koşulları ve rakımın yüksek olması, o

günkü şartlarda beldenin kaza merkezi olmasını engellemiştir. 19.06.1987 tarih ve 3392 sayılı kanunla Kızılhisar ilçe olmuş, adı da Serinhisar olarak değiştirilmiştir (Denizli Valiliği, 1998:292).

Şekil 4 Serinhisar İlçe Haritası

İlçe toprakları Denizli ilinin güney yönünde Akdeniz Bölgesine yakındır. Kuzeyinde Denizli, güney yönünde Acıpayam, batıda Tavas, doğuda Acıpayam'a bağlı Yeşilyuva kasabasıyla çevrilmiştir. Deniz seviyesi 900 m.den 2528 m.ye kadar değişmekte, göller yöresi iklimin hakim olduğu ilçe toprakları doğal orman alanıdır. Serinhisar, Antalya Körfezi'nin kuzeyinde bir yay biçiminde uzanan batı Toros dağlarının uzantıları arasında yer alır. Güney kanadında yayla, daha güneyinde Acıpayam ovasının bir parçasını oluşturan Serinhisar ovası yer almaktadır. 2000 yılı nüfus sayımına göre; merkez ilçe nüfusu 15.696, toplam nüfus 22.897'dir (Serinhisar Belediyesi, 2005:8).

İlçe merkezinde urgancılık, kirkitli dokumalar, leblebicilik, kerestecilik, zeytincilik, tütüncülük, turşuculuk yapılmaktadır. Ayrıca Yatağan kasabasında halk, bireysel olarak bıçakçılık, halıcılık, tütüncülükle uğraşmaktadır. İlçede fason üretim yapan 3 tekstil fabrikası da bulunmaktadır. Yatağan'da bıçakçılık ve el aletleri üretiminin ana hammaddesi olan kara çelik ve paslanmaz çeliği sağlamak için kurulan şirkete ait tesiste üretim giderek artmaktadır.

Serinhisar’ın bütün evlerinde bulunan ‘Haba’ tabir edilen yaygılar ve çeşitli desenlerdeki (Büyük haba, Sermetli haba, namazlığı ve musandra kilim) dokumacılıkta Türklerin çok eski bir dokuma sanatına sahip olduğu görülmektedir.

Serinhisar’da 100 hatta 150 yıl öncesi kilim ve Haba motifleri ile günümüzün Haba kilim motiflerinde her herhangi bir değişiklik olmadığı görülmektedir. Bu da gösteriyor ki Serinhisar’da Haba dokuyuculuğu Türk’lerin yöreye yerleşme tarihi olan miladi 1150-1200 yıllarına kadar gitmektedir. İlçede Haba, Kilim dokuma özellikleri sadece yörede Serinhisar’a mahsus olup diğer yerleşim yerlerinde rastlanmamaktadır. Haba, Serpmeli Haba, Koca Haba. Gergi kilimi divan kilimi sadece Serinhisar’a özgüdür. Kullanılan tezgâh ve diğer dokuma araçları Toros’ lar ve menteşe töresinde yaşayan ve yaşamış Yörük obalarındaki malzemelere benzerlik göstermektedir. Serinhisar Haba ve kilimlerinin otantik değeri olmasına rağmen ülkemiz ve çevre ekonomik değişimleri ve bu işçiliğin ve malzemesinin zahmetli ve pahalıya mal olması halkımızı makine halılarına ve kilimlerine yöneltmiş ve Serinhisar’da bu el sanatının gerilemesine sebep olmaktadır (Kurt, 2007).

2.2. Düz Kirkitli Dokumacılığının Tarihi Gelişimi

Anadolu- Türk dokuma sanatında, iki veya daha çok iplik grubuyla yapılan, düğümsüz ve havsız dokumalara düz dokuma yaygı ya da, halk tabiriyle, kısaca kilim denir. Düz dokuma yaygılar kendi arasında, teknik açıdan, kilim, cicim, zili, sumak gibi çeşitlilik gösterirler. Bu dokumaların her birinin kendine özgü dokuma tekniği, süsleme özelliği ve türleri vardır. Hatta kullanım yerleri de birbirinden farklıdır (Deniz, 2000:77).

Dokumacılık sanatının ilk olarak ne zaman, nerede başladığı ve yeri kesin olarak bilinmese de hiç kuşku yok ki dokuma tekniği, genel bağlamda, Orta Asya’da başlamıştır. Ancak bu zengin sanatın tarihinin çok eskilere dayandığı yapılan araştırmalarla ortaya konulmuştur.

Kilim diye bildiğimiz ilk dokuma şekli, dik ve yatay iplerin birbiri arasından geçirilmesiyle meydana gelen bir dokumadır. Daha sonra ise, dik ve yatay iplerin arasına, deseni meydana getirmek üzere, yatay yerleştirilen, üç veya daha fazla iplik

sistemine dayanılarak yapılan, cicim, zili ve sumak gibi düz dokuma yaygılar meydana getirilmiştir (Deniz, 2000:48).

Altay dağları eteklerinde Pazırık'ta bir mezar içine sular girdiği için donduğundan olduğu gibi kalmış bir halde bulunan M.Ö. 5 yüzyıla ait bir yaygı, bilinen en eski halıdır. Bu halı ile birlikte Pazırık'ta V. Kurganda keçe yaygılarla birlikte, düz dokuma parçaları bulunmuştur. Gene bu yörede Başadar isimli kurganda ve Kuzey Moğolistan'daki Noin Ula'da atkı yüzlü dokuma, atkı atlamalı ve sarmalı 'cicim, zili, sumak' dokuma türlerinde ufak parçalar bulunmuştur (Acar, 1982:13).

Orta Asya'da yaşayan yerliler ki göç eden bu kabilelere yörük ya da göçer denilmiştir. Göçerler Asya'nın batılarına göç edip kendilerine yaşamak için daha uygun alanlar aramaya başladıklarında şiddetli hava koşullarına maruz kalmışlardır. Bu nedenle çadırlarını kurmak için keçi ve koyunyünü kullanmaya başlamışlardır. Düz dokuma tekniği bu anlamda ilk defa göçebe tenteleri yapmak için kullanılmıştır. Daha sonraları, bu göçebe insanlar çadırlarının toprak zeminindeki rutubetten kendilerini korumak ihtiyacı duymuşlardır. Bu yüzden "Kilim" adını verdikleri zemin yaygılarını üretmişlerdir ("http://www.halionline.net, 2007").

Orta Asya'da, Türklerin yaşadığı bölgede ortaya çıktığı ve geliştiği kabul edilen halı ve düz dokuma yaygı dokuma geleneği, Selçuklular yoluyla, Anadolu'ya gelmiş ve gelişimini burada sürdürmüştür.

Türkler Anadolu'ya geldiklerinde Orta Asya'daki dokuma geleneğine dayanan, geniş bir dokuma kültürüne sahiptiler ve bu geleneklerini Anadolu'nun Konya, Kayseri, Sivas, Aksaray ve Uşak gibi yerleşim yerlerinde devam ettirdiklerini günümüze ulaşan çeşitli bilgi, belge ve örneklerden anlamaktayız.

Osmanlı dönemine ait saray tutanaklarında eşya listeleri içinde halı gibi dokumaların yanında, kilim kelimesine de rastlanmaktadır Anadolu'da Türklere tarihlendirilen en eski kilim örneği 16. yy'a ait olan Osmanlı Saray kilimidir. Bu örnek Konya Mevlana Müzesi'nde bulunmaktadır (Acar, 1982:14). Selçuklular döneminde çok gelişmiş olan dokumacılığın en yaygın türlerinden birinin de kilim olduğu sanılmaktadır.

Hayatımızın her alanında yer alan dokuma eserler, yüzyıllar boyunca, göçebe Türk boylarından Selçuklulara; Osmanlılardan günümüze kadar heybe, çuval, halı-kilim olmuş konaklara serilmiştir.

Sivas Divriği Ulu Cami'sinde bulunan beş kilim parçasında desenleri bakımından XVI. yy çini, kumaş ve saray halıları ile benzerlik göstermektedir. Beyşehir Eşrefoğlu Cami'nde bulunup Konya Mevlana Müzesine getirilen ve XVI-XVII. yy. a tarihlendirilen kilim ise, kenar bordür süslemeleriyle Osmanlı devri seramik, çini ve tezhip süslemelerinin klasik örneklerini hatırlatan bir bezemeye sahiptir (Deniz, 2000:55).

Türk düz dokuma yaygıları içinde tarihlendirilebilen en eski örneklerden biriside bugün Washington Textile Museum'da bulunmaktadır. XVI. yüzyıl tarihlenen bu yaygı parçası, Holbein halılarının desen özelliklerini göstermektedir.

Kirkitli düz dokumalar Anadolu'muzun hemen hemen her bölgesinde dokunmuş ve dokunmaktadır. Kompozisyonları, düzenlemeleri veya kullanım amaçları ne olursa olsun, kilim motifleri hep birbirlerine benzerler. Motif karakterlerindeki bu temel benzerliklere karşın, ayrı coğrafyalarda farklı insanlar tarafından dokunmuş kilimler; renklerinin ve malzemelerinin çeşitliliği, motiflerin kompozisyonundaki zenginlikleri bakımından farklılıklar gösterirler (Çubuk, 2006:159).

Anadolu düz dokuma yaygıları çağlar boyunca dünyanın en güzel dokumaları olma özelliğini sürdürmüşlerdir. Ancak düz dokuma yaygılar, belki de halı kadar dayanıklı olmadığı ve daha çok yıprandığı için halı gibi günümüze kadar ulaşamamıştır. Bu nedenle düz dokuma yaygıların eski örnekleri yok denilecek kadar azdır.

Anadolu düz kirkitli dokumaları dokunduğu yere (Eşme, Emirdağ, Karasu vb.) aşirete (Avşar, Yörük, Berihan vb.) aileye ya da motife göre değişik isimler alırlar. Bugün geleneksel olarak sürdürülen bu sanatımız özellikle doğu bölgemizde yaylacılık yapan kişilerin çadırlarını süsleyen ve ince zevkini yansıtan ürünlerdir (Balyemez, 2006).

Anlaşılabacağı üzere Anadolu’ da düz kirkitli dokumacılığı her dönemde gelişerek devam etmiştir. Yeni ve farklı örnekleri, dokumacıda uygulanan çeşitli teknikleri, zengin desen, renk ve kültür anlayışı ile bu yapılan dokumalar zamana damgasını vurmuştur.

2.3. Düz Kirkitli Dokumacılığında Kullanılan Hammaddeler

İplik eğirmek ve dokumak bilinen en eski terimlerden biridir. Dokumanın meydana gelmesi için en önemli unsur ipliklidir. İplik liflerin birbirine eklenmesi ve bükülmesi ile elde edilir. Anadolu’ da düz dokuma yaygıların malzemesi yündür. Taş devrinde dokumacılık sanatının ilk temelleri atılmaya başlandıktan sonra, Neolitik çağın sonlarına doğru hayvanların ehlileştirilmesi ile zamanla insanlar iplik eğirmeye başlamışlardır ve böylece yün dokumacılığına geçilmiştir (İmer, 1997:1).

2.3.1. Yün

Tekstil alanında kullanılan hayvansal liflerin başında gelen yün, otla beslenen hayvanların vücudunu örten kıl topluluğudur. Protein esaslı lifler grubundan olan yün, tırnak ve saç ile büyük benzerlik gösteren ortak bir yapıtaşına sahiptir (Kaya ve Yazıcıoğlu, 1992:163). Gri, siyah, kahverengi olanlarına rastlanılsa bile, genellikle beyaz renkli yünler; ince, bükülebilir, uzun kıvrımlı liflerdir.

Yün iplik yapımında kullanılan ilk ve en eski elyafıdır. Yün Türkler tarafından, ilk çağlardan beri kullanılan ve hayvancılıkla geçindiklerinden, kolayca elde edilen bir malzemedir.

Yün direk kullanılmayacak kadar kısa bir lif olduğu için ipliğe dönüştürmek amacıyla eğrilmesi gerekiyordu. Kaşgarlı Mahmud’un vermiş olduğu bilgilere göre XI’ da Türkler, hayvanın kırılmasıyla elde edilen yün yıkandıktan sonra ya elle didilerek ya da ‘yeten’ veya ‘yeteng’ denilen yay ile kabartılmak veya ‘çeçge’ adı verilen tarak ile taranmak suretiyle kabartılıyordu. Bundan sonra yün eğirmek üzere sümek, yani kola geçirilen veya dolanan yün sümeği haline getiriliyordu (Genç, 1996:131).

2.3.2. Pamuk

Pamuktan yapılan ilk tekstil M.Ö. 5800 yıllarına aittir. Bugünkü Pakistan’ da yapılan kazılarda M.Ö. 3000 yıllarına ait pamuktan yapılmış dokuma ve urgan parçacıkları bulunmuştur.

Bitki sistematigi bakımından Malvaceae familyasının Gossypium cinsine mensup olan pamuk, hayvansal liflere göre daha az esnektir. (Harmancıoğlu ve Yazıcıoğlu, 1979:51). Pamuk bitkisi yıllık çalı, çok yıllık çalı veya ağaç şeklindedir. Pamuk lifi dokuma alanında çok yaygın olarak kullanılan liflerden biridir.

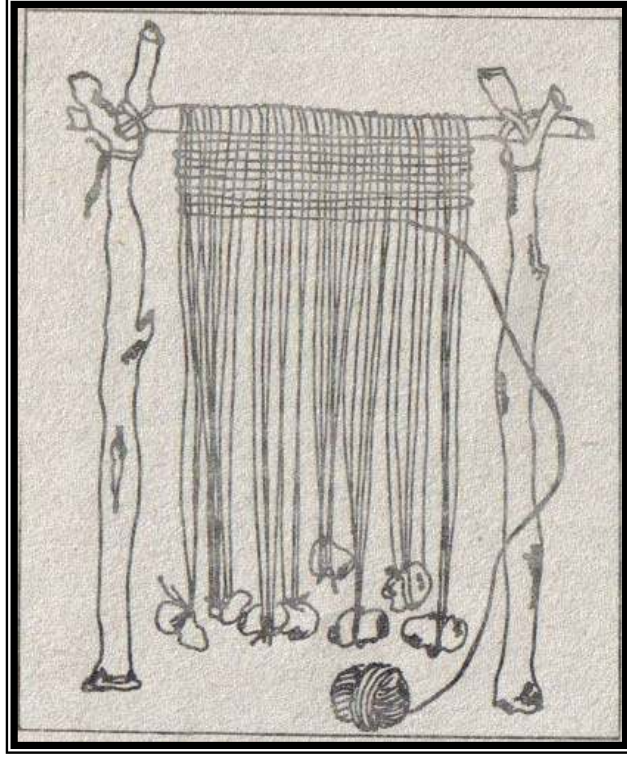
Türkiye Türklerinin büyük çoğunluğunun atası olan Oğuzlar pamuğa ‘pambuk’, Karahanlı sahası Türkleri ise ‘kepez’ diyorlardı. Osmanlı döneminde ise, bitkisinin çiçeğinin renginden dolayı pamuğa daha çok ‘penbe’ denilmiştir. Türkiye’ de Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde pamuk ve özellikle kepez ile ilgili yer adlarının çokluğu, bu bitkinin tarımının Anadolu’ ya Türkler tarafından getirildiğini gösterecek mahiyettedir (Genç, 1996:132).

2.4. Düz Kirkitli Dokumacılığında Kullanılan Araçlar

2.4.1. Dokuma Tezgâhı

İlk insanlar bir sopayı iki çubuk üzerine yerleştirerek bu sopadan çözgü ipliklerini sarkıtıp ve uçlarına ağır taşlar bağlamak suretiyle atkı ipliklerini çapraz bir şekilde el yardımıyla geçirerek basit bir dokuma tekniği geliştirmişlerdir. İlkel tezgâhlarla yapılan bu el sanatları daha sonra geliştirilmiştir.

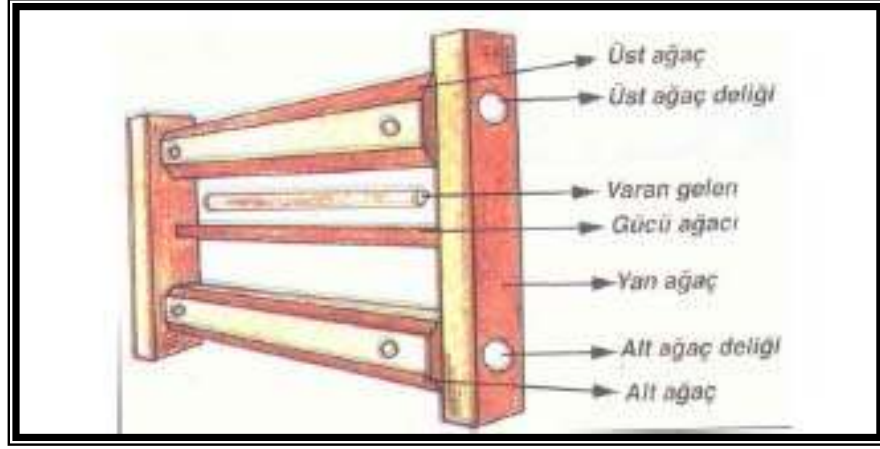
Dokumacılığın temel araçları tezgâhlardır. El dokumacılığında, dik tezgah, çukur tezgah, yüksek tezgah, kamçılı tezgah, masa tezgahı, armürlü ve jakarlı tezgahlar kullanılan tezgâhlardır (Akpınarlı, Onuk, Ortaç ve Alp, 1998:18).

Şekil 5 İlkel Dokuma Tezgâhı

Anadolu’ da tarihi oluşum içinde ilk ortaya çıkan tezgâhlar dikey tezgâhlardır. Bu tezgâhlara genellikle Anadolu’ da ‘ıstar’ denilmektedir. Istar tezgâh birbirine dikey paralel duran iki kalın tahta, alt ve üst uçlarındaki oyuklara önceden açılarak geçirilen iki merdane, varan-gelen ağacı ve gücü sopasından oluşan bir düzenektir.

Istar tezgâhında yan ağacı tezgâhın iki yan tarafında bulunur ve tezgâhı ayakta tutar. Levent ağacı, yan ağaçlarının üst ve alt kısımlarına olmak üzere uçları girme şeklinde iki yuvarlak ağaçtır ve ağaç boyunca orta kısmı olukludur. Gücü sopası da, ıstar tezgâhında bulunan çözgü iplerinin arasını açmaya yararmaktadır. Varan-gelen ise de, dokuma sırasında ön ve arka ipleri ayırmaya yarayan vargel, tarak adıyla da bilinir (Deniz, 2000:68).

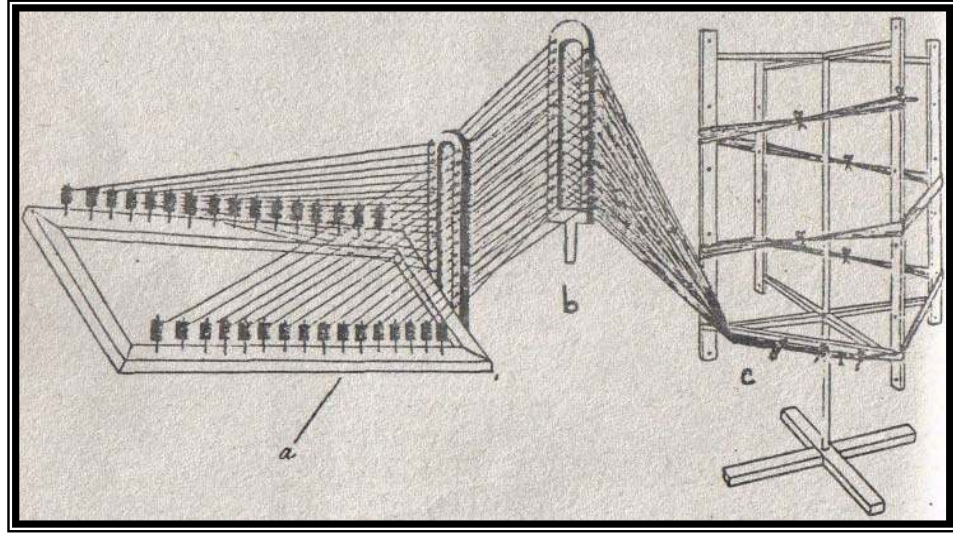
Şekil 6 Sarma Tip Tezgah

2.4.2. Çözü Aracı

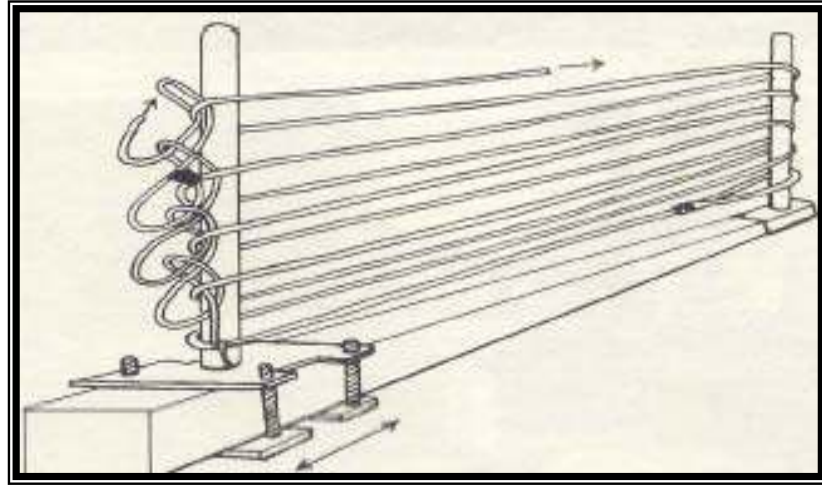
Dokuma için gerekli olan çözgü ipliklerini tezgâhta dokunacak şekilde birbirine paralel bir hale getirmeye yarayan araçlardır. Bu araçlara çözgü tezgâhı ve dolabı denilmektedir.

İki ahşap kazık, düz bir arazi üzerinde karşılıklı olarak yere çakılır. Kazıklardan her biri yanına birer kişi oturur. Üçüncü bir kişi elinde tuttuğu yumağı bu kazıklar etrafında çapraz veya paralel şekilde gerdirir. Çözgü ipi dokunacak olan düz kirkitli dokumanın boyuna göre hesaplandıktan sonra çubukların üzerine sarılır. Her turdan sonra kazıkların etrafında oturan kişiler çözgü ipinin karışmaması için birbirine düğümlenmektedir. Halk arasında, bu işleme dıdılama veya bıtlama denir (Deniz, 2000:69).

Çözgü dolabı ise ülkemizde özellikle bir çözgü hazırlama aracı olarak el dokumacılığı için kullanılmaktadır. Birbirinin içine girebilecek biçimde çıtalardan yapılmış, kendi eksenini etrafında dönebilen bir dolaptır. Üzerinde çözgü tellerini geçirmeye yarayan çiviler bulunmaktadır (Kaya ve Ergenekon, 1989:23).

Şekil 7 Çözü Dolabı

Şekil 8 Çözü Aleti

2.4.3. Tarak

Yünün temizleme aşamasında, yabancı maddelerden, kısa liflerden ayrılması ve liflerin paralel hale getirilmesinde kullanılan kemik saplı demir dişli bir alettir. Anadolu’ da, yakın zamanlara kadar, hanımların saçlarını taradığı taraklara benzer. Ayrıca desen iplerinin geride kalan pisliklerini temizlemeye yaramaktadır (Deniz, 2000:71).

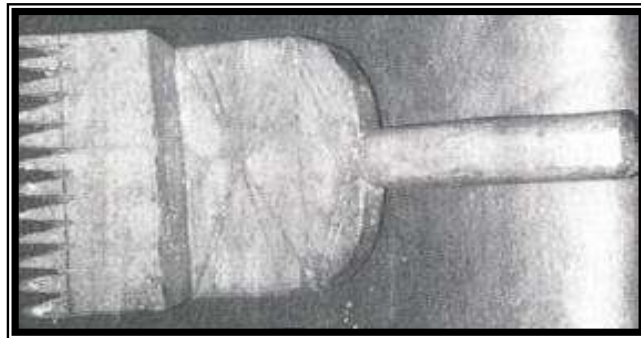
2.4.4. Kirkit

Düz kirkitli dokumaların (Kilim, cicim, zili, sumak) dokumasında çözgülerin arasından geçirilen desen ve atkı ipliklerini sıkıştırmaya yarayan alete kirkit denilmektedir.

Halk arasında yörelere göre didik, sümek, dirgene gibi isimler almaktadır. Kirkitin kulp kısmı ağaçtan, gövdesi kurşun ya da demirden olmakla birlikte tamamen ağaçtan yapılan örnekleri de bulunmaktadır. Eskiden, ahşaptan yapılmış kirkitler yaygınken, daha sonra, ağaç saplı, demir veya kurşundan yapılmış kirkitler kullanılmaya başlanmıştır. Yapılan dokumanın kaliteli olabilmesi için dokumada kullanılacak olan kirkitin ağır olması tercih edilmektedir. Ağır ve sağlam olması da içinde armut, meşe gibi ağaçlar kullanılmaktadır (Deniz, 2000:70).

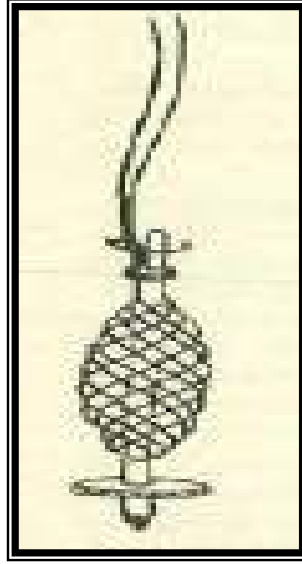
Şekil 9 Kirkit

Şekil 10 Ahşap Kirkit

2.4.5. İğ

İğ, hemen hemen iplik yapımında kullanılan ve en ilkel ip bükme aletlerinden biridir. Günümüzde kullanılan iğ ahşaptan yapılmaktadır ve genellikle 30-35 cm uzunluktadır. Bitim yerinde ağaçtan yapılmış, ağırşak denilen bir ağırlık bulunmaktadır. Bu ağırşak milin kendi etrafında dönmesini sağlar. Günümüzde ağırşak daha çok ahşaptan yapılmakta olup, armut, ahlet, çınar ağacı gibi dayanıklı ağaçlardan tercih edilmektedir.

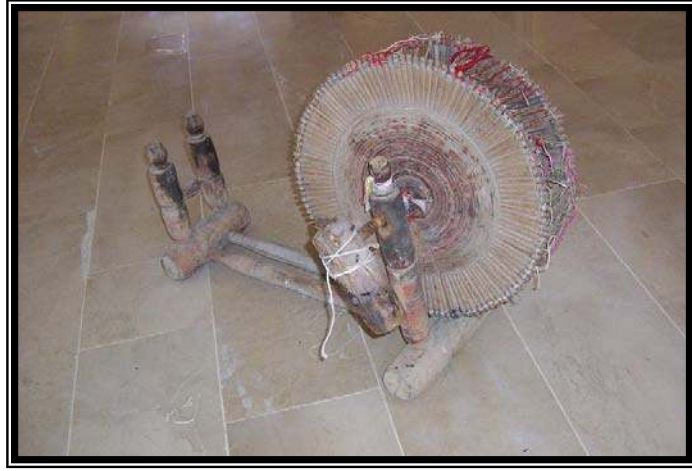

Şekil 11 İğ

İp eğiren kişi iğ'i soldan sağa doğru çevirir ve bu esnada elinde tutmakta olduğu yünü kendi eksenini etrafında dönen iğ üzerine, incelterek bırakır. Belli bir eğirmeden sonra, kıvrılmakta olan yün iplik halini alır ve mil üzerine sarılır. Daha sonra yumak haline gelen iplik çıkartılır. Paris Bibliotek National'de 2543 numarada kayıtlı bulunan, 1223 tarihinde yapılan makamat minyatürlerinde, köye gezinti adlı tasvirde, iğ eğiren bir kadın resmi bulunmaktadır. Bu da iğ' in Türklerde eğirme aleti olarak kullanıldığına dair, resimli belgedir (Deniz, 2000:63).

2.4.6. ıkırık

Demir veya ahşaptan yapılan çıkırık XIX. yy'da Anadolu'da kullanılmaya başlanmıştır. ıkırık, üzerinde iğı bulunan ve iğın el veya ayakla döndürölmesi ile iplik bükölen bir araçtır.

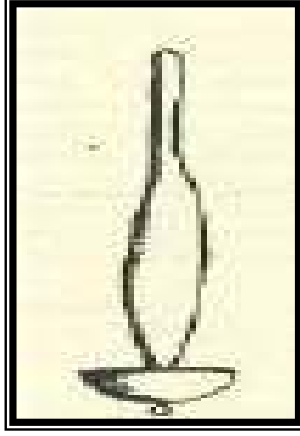

Şekil 12 çıkırık

ıkırığın iğine kısa lifler elle uzatılarak verilir; tekerleğı döndükçe iğde onun ekseninde bağı olduğı için döner. İğ döndükçe üzerine tutturulmuş lif demeti gerilir, uzar ve bükölür, iğ üzerine sarılır. Anadolu'da yaygınlaşan ve gelenek halini alan çıkırık yörelere göre de değışik isimler almışlardır. Bunlar; kol yardımıyla dönen kasnak şeklinde, örümcek şekilli ve ayak yardımıyla çalışan pedallı ıkırıklardır (Deniz, 2000:63).

2.4.7. Öreke

Bir çeşit iğ olup tablası üst kısmındadır. Ağaç çubuğun alt kısmına tahta bala, üst kısmına ise bir külah geçirilerek halka (sümek) bağılayıp, parmak yardımıyla yünü eğirmeye yarayan araçtır.

Şekil 13 Öreke

2.4.8. Kirman

Kaşgarlı Mahmut' un yazmış olduğu Divanü Lügati't-Türk'te Türklerin eğirme işleminde iğ'in yanında ağaçtan yapılmış Kirmanı'da kullandıkları ve genellikle 'uç' adını verdikleri anlaşılmaktadır. Kirman yün eğirme amaçlı, Orta Asya'dan beri Türkler tarafından kullanılan bir alettir (Genç, 1996:132).

Şekil 14 Kirman

Kirman halk arasında eğirtmeç adıyla da bilinir. Kirmanın ortasında 30-35 uzunluğunda, ahşaptan yapılmış bir çubuk bulunur. Çubuğun orta kısmında da kirmanın kendi eksenini etrafında dönmesini sağlayan dört kanat bulunur (Deniz, 2000:63).

2.5. Düz Kirkitli Dokumacılığında Kullanılan Gereçler

Çözü İpliği: Dokumanın boyuna yönünde belirli bir sıra halinde yan yana dizilmiş olan ipliklerdir.

Atkı İpliği: Dokumanın enine yönünde dokuma işlemi sırasında açılan ağızlıkta atılan ipliğe atkı ipliği denilmektedir.

2.6. Düz Kirkitli Dokumalar

Dokumalar kullanılan araca ve tekniğe göre mekikli dokumalar, kirkitli dokumalar, çarpana dokumalar ve mekiksiz dokumalar olarak gruplandırılmaktadır. Kirkitli dokumalar, düz kirkitli dokumalar (kilim, cicim, zili, sumak) ve havlı kirkitli dokumalar (halı ve tülü) olmak üzere iki gruba ayrılırlar (Onuk, Akpınarlı, Ortaç, Alp, 1998:32).

Düğümlü halı dışında kalan, kilim, cicim, zili ve sumak gibi tüm düz dokuma yaygılar, çoğunlukla “kilim” olarak yanlış bir şekilde adlandırılmaktadır. Hatta bazen konu il ilgili yayınlarda bile, bu şekilde adlandırıldığı görülmektedir. Oysa kilim, düz dokuma yaygılardan, yalnız bir tek dokuma tekniğine verilen ad olup, kendi içinde de değişik tipleri vardır (Acar, 1982:7). Ayrıca bu dokumaların hem dokuma teknikleri ve görünüşleri birbirinden farklıdır.

2.6.1. Kilim Ve Dokuma Teknikleri

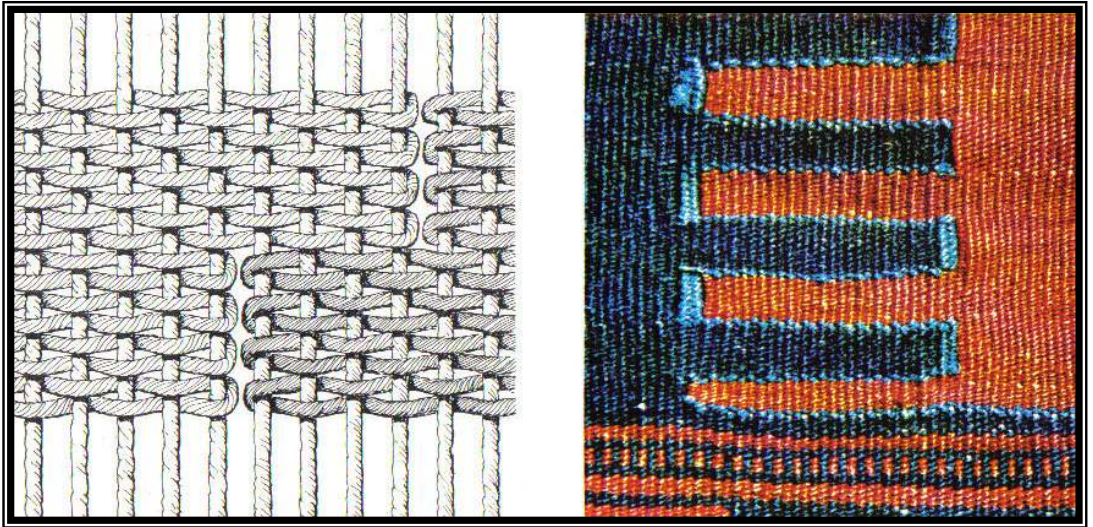
Kilim dokuma boyunca çözgü ipliklerinin arasından, bir üstten, bir alttan geçen enine atkı ipliklerinden oluşan ve çözgüleri atkılarının tamamen örttüğü tersi ve yüzü birbirinin benzeri olan düz dokumalardır. Kilimde desenlerin bulunduğu belirli alanlarda, renkli bir atkı, ipliği aynı zamanda desen ipliği olarak çözgülerin bir altından ve bir üstünden geçerek bir başka renkteki desenin sınırına kadar gider ve buradan geri döner. Böylece aynı renklerdeki atkılar çözgüler arasında, kendi desen alanlarında gidip gelerek birer motif oluştururlar (Tekin, 1997:2; Onuk ve Akpınarlı, 2003:17).

Kilim genellikle ıstar adı verilen dik tezgâhlarda dokunmaktadır. Kilim dokumada tezgâhın yanında dokuma esnasında yardımcı araç olarak tarak, kirit, mekik ve eğirme araçları kullanılmaktadır. Kilimde çözgü yönünde ip olarak genelde yün ve pamuk, atkı ipliğinde ise genel olarak yün kullanılır. Yünler doğal ve sentetik boyama yöntemleri ile renklendirilirler.

2.6.1.1. İlikli Kilim

İlikli kilim Anadolu’da en yaygın ve tanınmış olan kilim türlerindendir. Desen oluşturmak için çözgü ipliklerinin arasında bir alt ve bir üstten çözgüleri örtecek şekilde geçirilen değişik renkteki atkı iplikleri kendi motiflerinin sınırından geri dönerek iki renkteki atkının karşılaştığı dikey çizgilerde birer yarık yani ilik meydana gelmektedir. Motif kenarlarında bu tür dikey ilikler meydana geldiği için bu kilimlere ilikli kilim denilmektedir (Onuk, Akpınarlı, Ortaç ve Alp 1998:33; Soysaldı:1998:279).

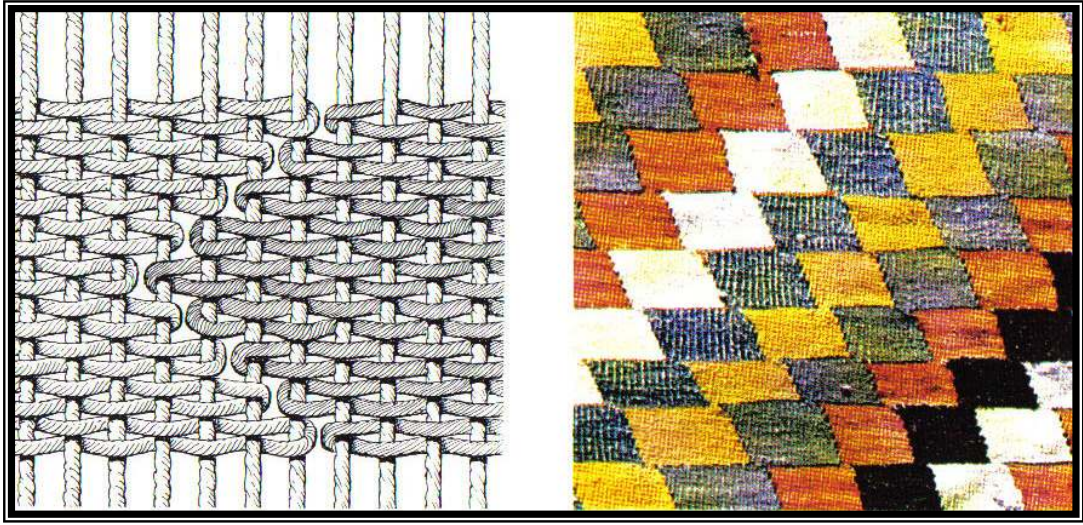
İlik sayısının 1 cm’den uzun ve fazla olması kilimlerde tercih edilmez ve yarıkların oluşmaması için bu gibi durumlardan kaçınılmaktadır. Bu nedenle motifler çoğunlukla köşeli enine, çapraz ve kesik çizgilerden oluşmaktadır (Onuk ve Akpınarlı, 2003:19; Aytaç, 1982:44).

Şekil 15. İlikli Kilim (Acar,1982)

2.6.1.2. İliksiz Dikey Çizgi Olmayan Kilimler

Bu kilimlere iliksiz kilimde denilmektedir. İliklerin meydana gelmesini önlemek için, dikey çizgilerden kaçınılarak, çoğunlukla çapraz veya enine çizgilerden oluşan desenler dokunmaktadır (Onuk ve Akpınarlı, 2003:19; Acar, 1982:48).

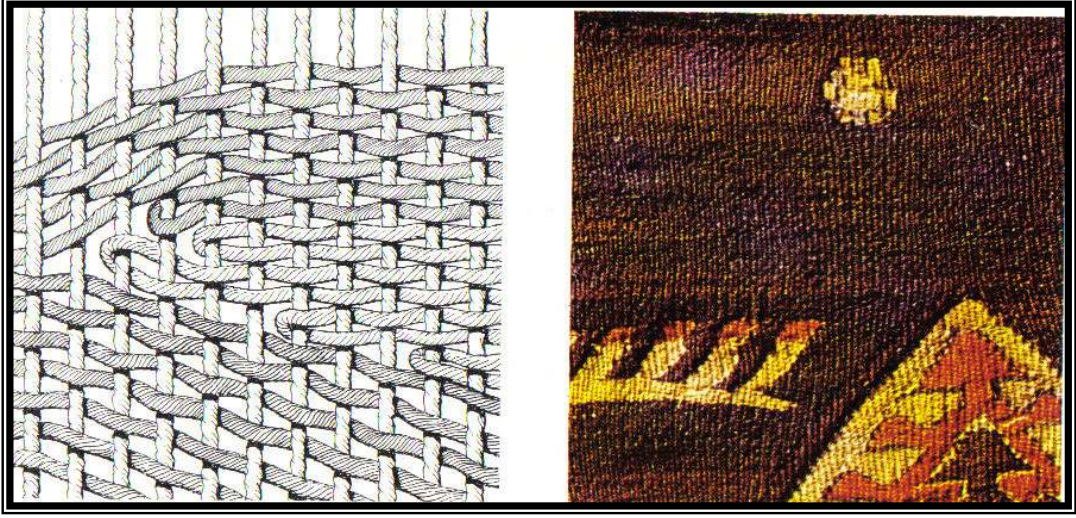

Şekil 16 İliksiz Dikey Çizgi Olmayan Kilim (Acar,1982)

2.6.1.3. Eğri Atkılı Kilim Dokuması

Eğri atkılı kilim dokuma tekniğinde, atkı iplikleri çözgü iplikleri arasından düz bir hat halinde geçirildikten sonra, atkı iplikleri motife göre bazı yerlerde kuvvetli, bazı yerlerde hafif sıkıştırılır. Böylece atkılarının motife uygun bir eğrilikle çözgülerin arasından geçirilmesi sağlanmış olur (Onuk, Akpınarlı, Ortaç ve Alp 1998:13).

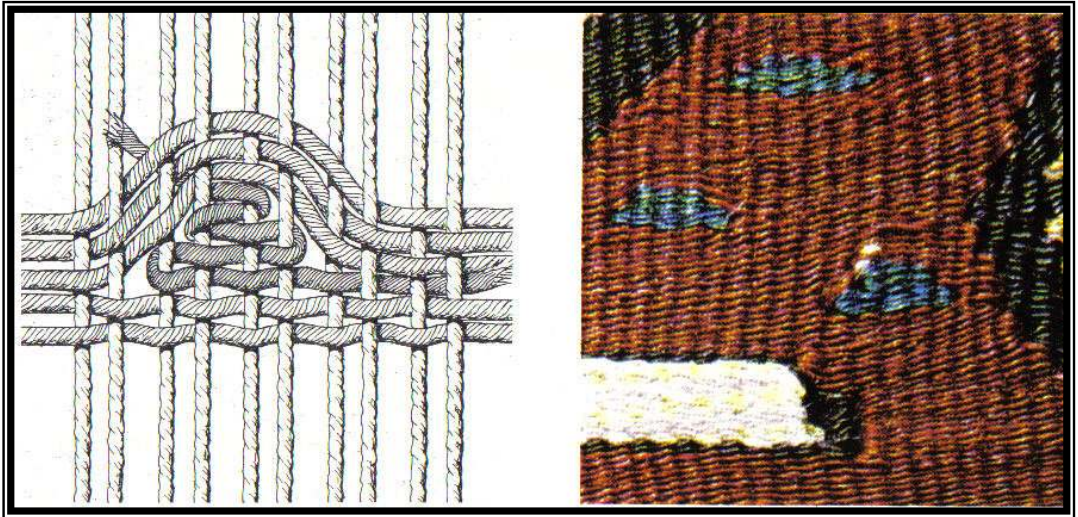
Eğri çizgiler, dokumalarda önce düzgün bir şekilde atkı atılıp, kirkitle sıkıştırıldıktan sonra üzerine küçük bir grup atkı atılması ve onun üzerine de yeniden düzgün normal atkı atılıp sıkıştırılmasıyla da eğri çizgiler elde edilebilir (Aytaç, 1982:45).

Şekil 17 Eğri Atkılı Kilim (Acar,1982)

2.6.1.4. Normal Atkılar Arasına Ek Atkı Sıkıştırılması

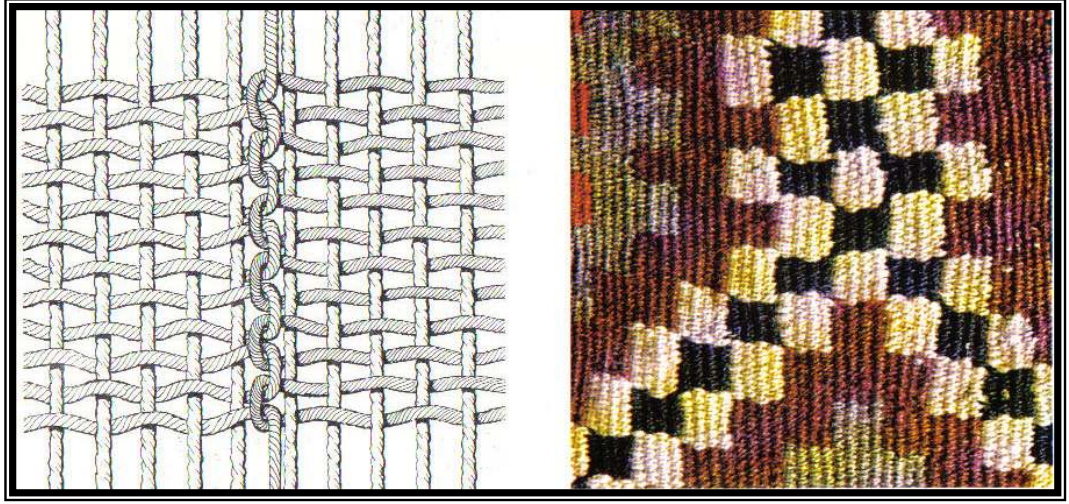
Daha önceden muntazam şekilde atılmış ve kirkit ile sıkıştırılmış atkılar, üzerine belirli yerlerde bir grup atkı atılarak sıkıştırılır ve tekrar üzerine muntazam bir şekilde birkaç sıra asıl atkılardan atılarak dokumaya devam edilir (Onuk, Akpınarlı, Ortaç ve Alp 1998:13; Acar, 1982:50).

Şekil 18 Normal Atkılar Arasına Ek Atkı Sıkıştırılması (Acar,1982)

2.6.1.5. Çift Kenetleme İle İliklerin Yok Edilmesi

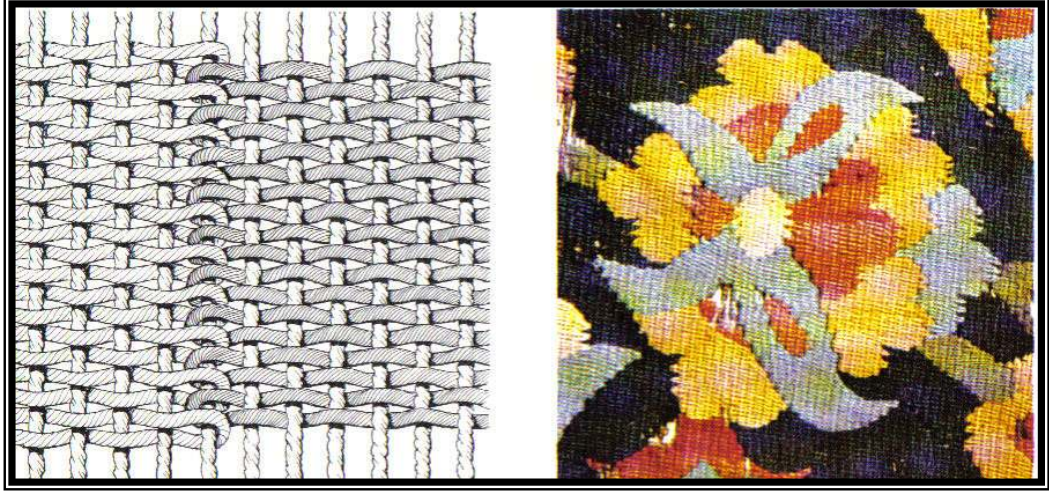
Dokuma yaparken kendi desen alanında bir sırada desen boyunca ilerleyen bir atkı, komşu taraftaki atkı ile dönüş yaptıkları esnada karşılıklı kenetlenir. Bu sayede iliksiz dokuma ve sağlam bir dokunuş meydana gelir. Anadolu kilimlerinde çok az kullanılan bir tekniktir.

Şekil 19 Çift Kenetleme İle İliklerin Yok Edilmesi (Acar,1982)

2.6.1.6. Atkıların Aynı Çözüden Geri Dönmesi İle İliklerin Yok Edilmesi

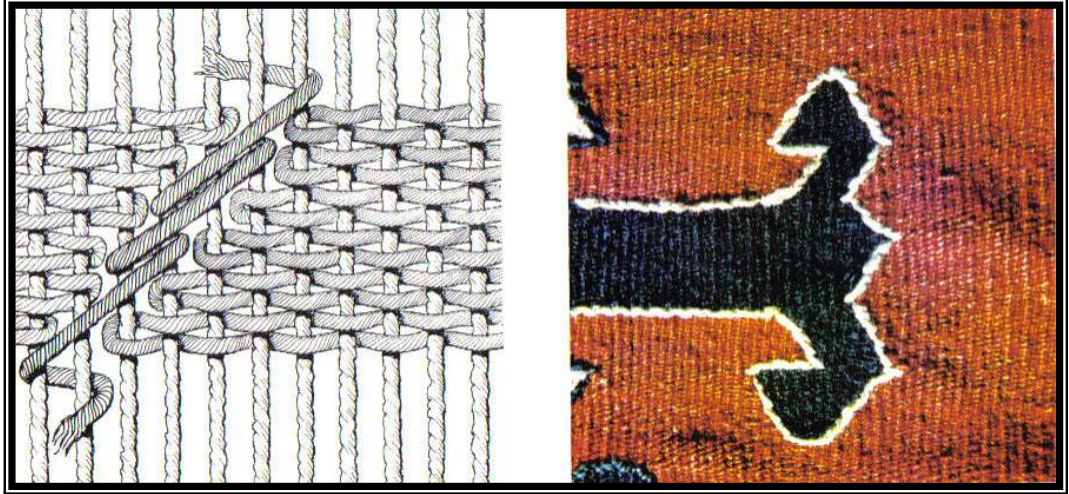
Dokuma yaparken ayrı motif alanlarından gelen atkı iplikleri karşılaştıkları yerdeki aynı çözgü ipliğinden dolanarak dönüş yaparlar. Böylece dikey motif sınırları çift çift gruplar halinde birbirine bağlanmış olur. Bu teknik geleneksel Türk kilimlerinde kullanılmayan bir tekniktir (Onuk ve Akpınarlı, 2003:21; Aytaç, 1982:46).

Şekil 20 Atkıların Aynı Çözüğünden Geri Dönmesi İle İliklerin Yok Edilmesi (Acar,1982)

2.6.1.7. Sarma Kontur

Dokuma yaparken motiflerin dönüşlerinden meydana gelen atkılar arasındaki boşluklar ve ilikler bir çerçeve ipliği ile arada kalan çözgüleri teker teker yukarıya doğru dikey, çapraz ve enine sarılarak yapılmaktadır. Dokumanın yüzeyinde iğne ile işlenmiş gibi bir kontur oluşturur. (Onuk ve Akpınarlı, 2003:23).

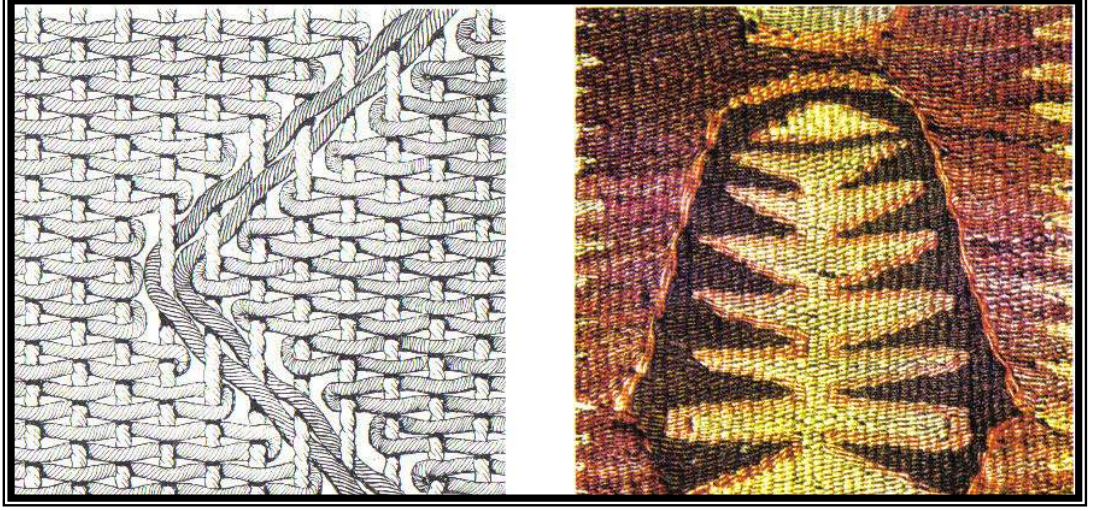

Şekil 21 Sarma Kontur (Acar,1982)

2.6.1.8. Eğri Atkılı Kontur

Dokuma esnasında motifler arasında geniş boşluklar bırakılarak bunların arası, motifin kenarına paralel bir şekilde çözgülerin arasından ayrı renkte bir kontur

ipliği ile çapraz, eğri şeritler halinde alt-üst dokuma tekniği ile dokunarak boşluklar doldurulmaktadır (Onuk ve Akpınarlı, 2003:23; Acar, 1982:54).

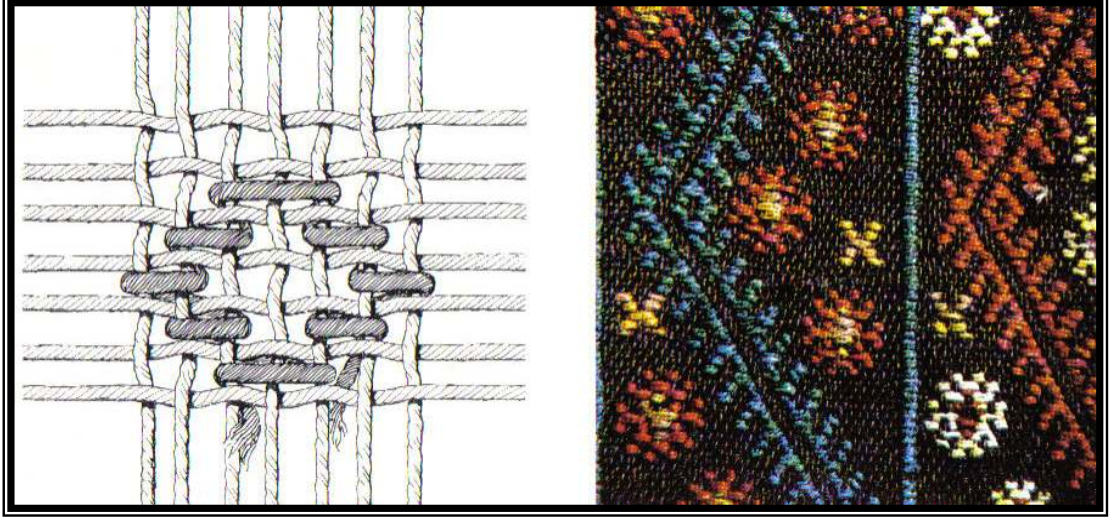
Şekil 22 Eğri Atkılı Kontur (Acar,1982)

2.6.2. Cicim ve Dokuma Teknikleri

Cicim dokuma, zemin dokumayı oluşturan çözgü ve atkı ipliklerinin dışında, farklı renkli ipliklerle desenleri oluşturan düz kirkitle dokumalardır. Çözgülerin arasından iki sıra atkı ipliği bezayağı tekniğiyle, bir sıra desen ipliği motife göre çözgülerin üstünden ve altından farklı sayılarda geçirilir. Cicim dokumalarda dokuyucunun bulunduğu yüz, dokumanın tersi; diğer yüz ise önüdür (Onuk, Akpınarlı, Ortaç, Alp, 1998:33).

2.6.2.1. Seyrek Motifli Cicim

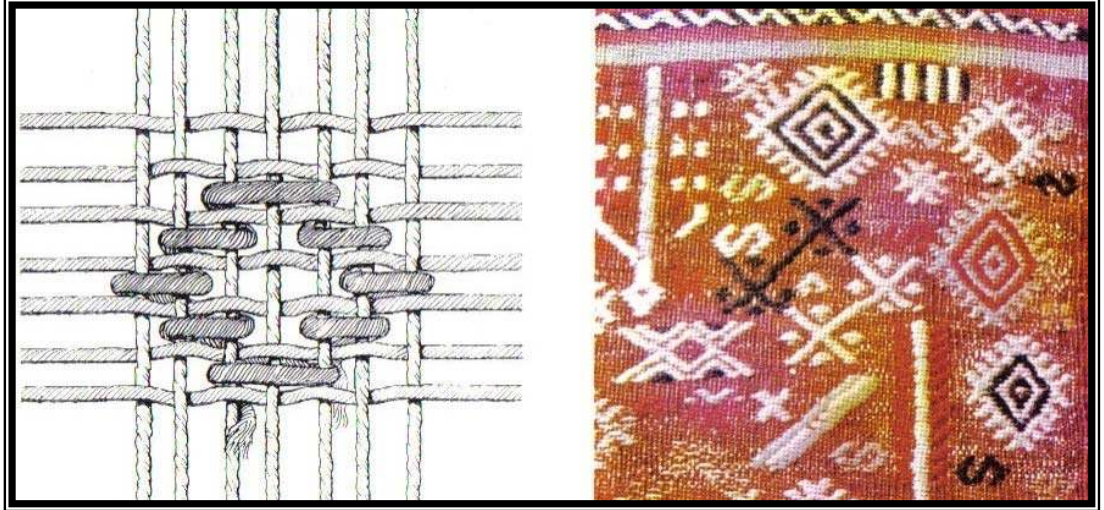
Seyrek motifli cicimlerde zemini meydana getiren atkı ve çözgüler çoğunlukla aynı kalınlıkta ve renkte iplikler olup, deseni meydana getiren iplikler, bunlara nazaran daha kalın olmaktadır. Bu şekilde desenlere kabartma bir görünüş verilir. Daha çok ince bez dokuması zeminler üzerine serpm motiflerden meydana gelir (Acar, 1982:56).

Şekil 23 Seyrek Motifli Cicim (Acar,1982)

2.6.2.2. Atkı Yüzlü Seyrek Motifli Cicim

Aynı dokuma tekniğinin, atkılarının çözgülerini gizleyecek şekilde bol bırakılıp bastırılarak ‘atkı yüzlü’ bir zemin arasına motiflerin dokunması ile meydana gelen bir dokuma türüdür (Acar, 1982:57).

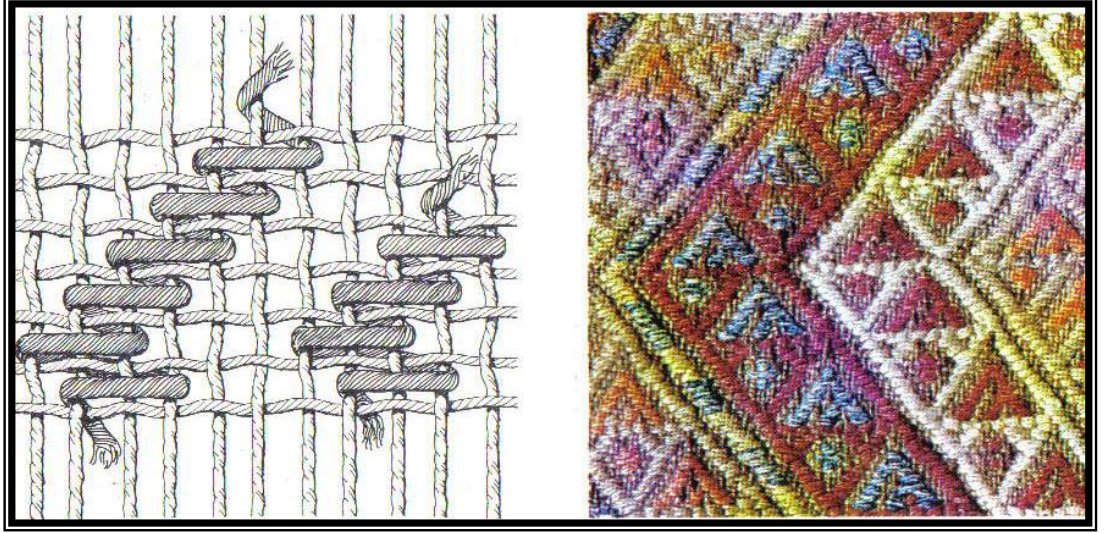

Şekil 24 Atkı Yüzlü Seyrek Motifli Cicim (Acar,1982)

2.6.2.3. Sık Motifli Cicim

Kalın yer yaygıları, heybe, çuval, hurç gibi dayanıklı olması gereken kullanım alanları için, üç tek çözgü sarılarak bezayağı zemin arasına dokunan cicim türüdür.

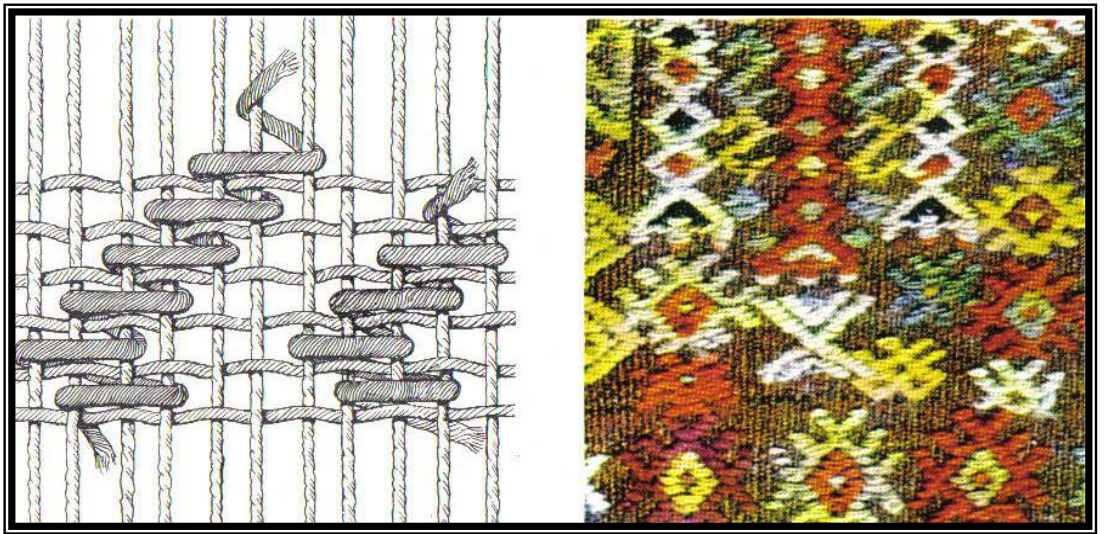
Dayanıklı bir dokuma elde etmek için motifler birbirine çok yakın dokunmaktadır (Acar, 1982:58).

Şekil 25 Sık Motifli Cicim (Acar,1982)

2.6.2.4. Atkı Yüzlü Sık Motifli Cicim

Üç atkı sarılarak dokunmaktadır. Ancak daha kalın bir yaygı elde etmek için zemin, atkı yüzlü dokuma zemin arasına sık motifler sarılarak dokunur (Acar, 1982:59).

Şekil 26 Atkı Yüzlü Sık Motifli Cicim (Acar,1982)

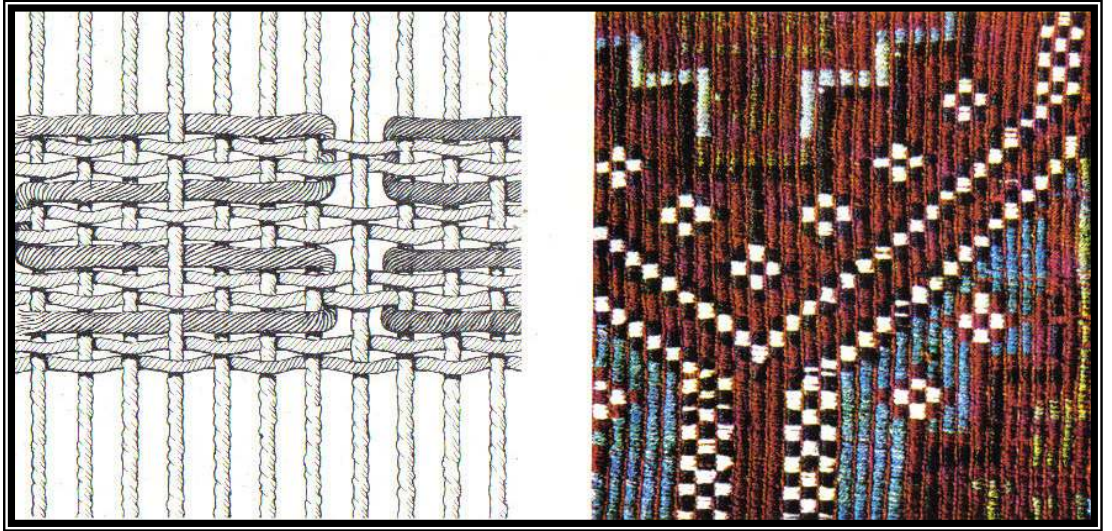
2.6.3. Zili ve Dokuma Teknikleri

Zili, cicim tekniğinde olduğu gibi desenler atkı ipliklerinin arasına atılan desen iplikleri ile oluşturulurlar. Desen ipliği sıra boyuna 2 üst–1 alt, 3 üst–1 alt gibi atlamalarla geçirilir. Atlamalar, sonraki sıralarda üst üste gelecek şekilde tekrarlanarak devam ediyorsa düz zili, her sırada desen ipliği bir çözgü yan tarafa kaydırılarak dokunuyorsa çapraz zili olarak isimlendirilmektedir (Onuk, Akpınarlı, Ortaç, Alp, 1998:33).

Zili, görünüş açısından cicime benzer. Ancak teknik açıdan cicimden daha farklıdır. Belki de bu yüzden bazı kaynaklarda aynı dokuma tekniği imiş gibi gösterilmektedir (Deniz, 2000:81).

2.6.3.1. Düz Zili

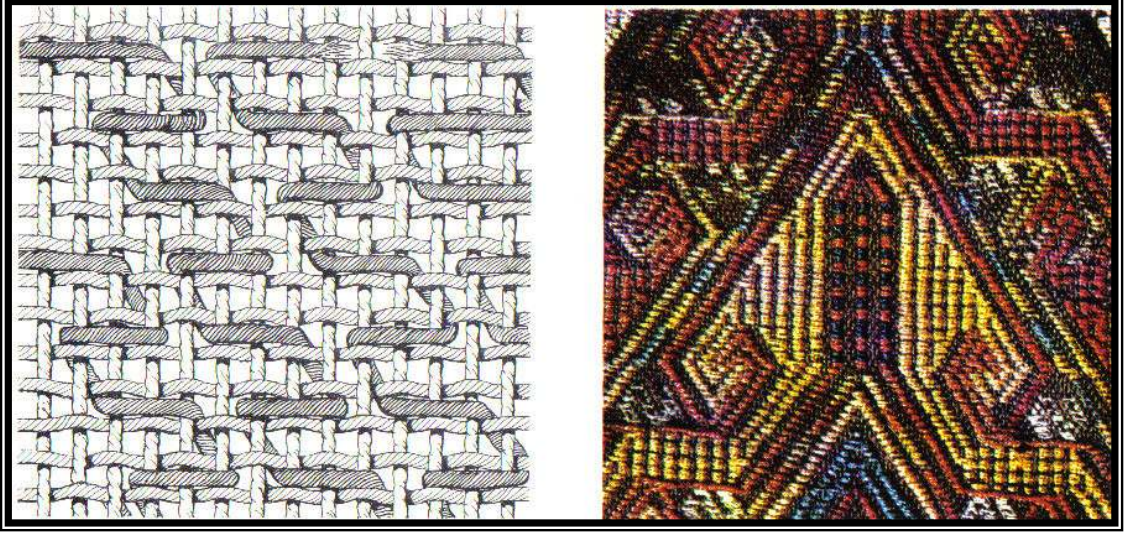
Desenlerin içi 2-1, 3-1, 5-1, atlamalarla doldurulurken, başta kalan tek çözgüler ve atlamalar ile yaygının yüzünde dikey çizgili-fitilli bir görünüm meydana gelir (Acar, 1982:63).

Şekil 27 Düz Zili (Acar,1982)

2.6.3.2. Çapraz Zili

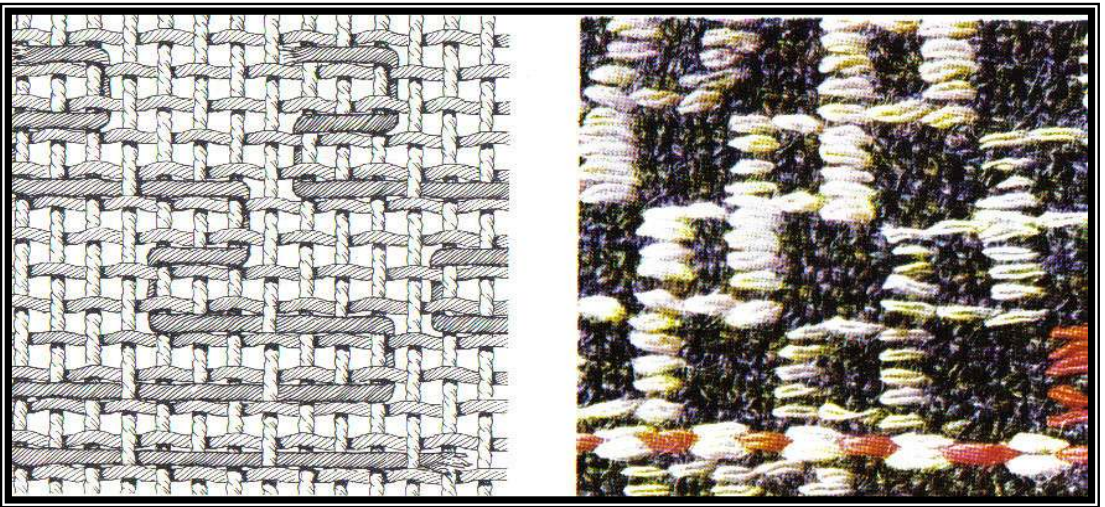
Her sırada birer, çözgüyü boşta bırakarak öne geçirilen desen iplikleri, üst sırada birer çözgü yan tarafa kayarak atlatırlar, böylece boşta kalan çözgüler ve üste çıkan desen iplikleri çapraz çizgiler oluştururlar (Acar, 1982:64).

Şekil 28 Çapraz Zili (Acar,1982)

2.6.3.3. Seyrek Zili

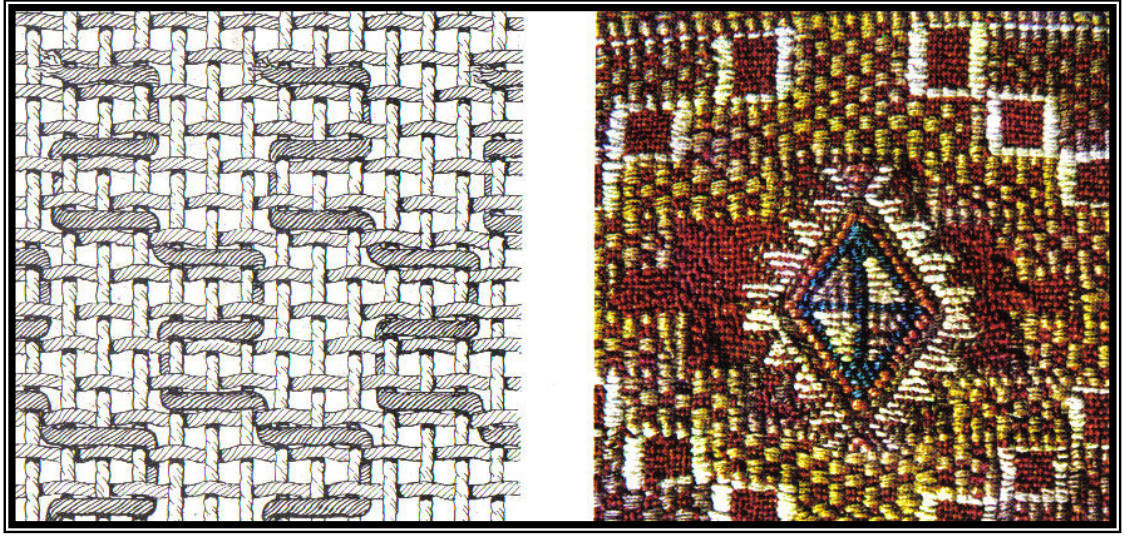
Düz bez dokuması zemin üzerine kesik kesik birbirleriyle bağlantısız, serpilmiş 3-1, 5-1, atlamalı düz zili dokuması tekniğinde ufak motiflerden meydana gelir (Acar, 1982:65).

Şekil 29 Seyrek Zili (Acar,1982)

2.6.3.4. Damalı Zili

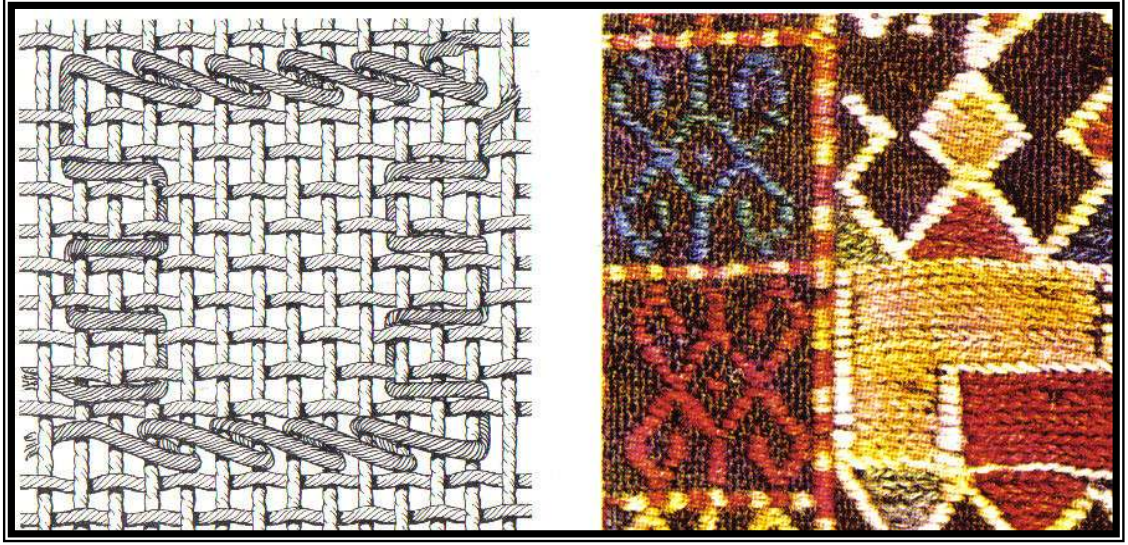
Dama taşı gibi 2-1, 3-1, atlamalarla bütün motif içleri doldurulur. Daha çok diğer tekniklerle bir arada kullanılır. Bazen çapraz çizgilerin kesişmesinden meydana gelen damalar motif zeminlerini doldururlar (Acar, 1982:66).

Şekil 30 Damalı Zili (Acar,1982)

2.6.3.5. Konturlu Zili

İki ve üçlü atlamalarla kontur halinde desenlerin meydana getirdiği zili türü, atkı yüzü veya bez dokuma geniş zeminler üzerinde cicim gibi konturlardan meydana gelen desenlerden oluşur. Konturlar halindeki desenlerin meydana gelmesi için her sırada normal atkılar atıldıktan sonra arkadan öne geçirilen renkli desen ipliği 2- 3 çözüğü öne geçtikten sonra, bir üst sıradan geriye dönerek tekrar öne geçirilip, geriye doğru 2- 3 çözüğü atlatılır. Bu arada üst sıraya geçen desen ipliği tutulur, dönüşte tekrar dikey olarak üst sıradan geriye döndürülür. Bu teknikle ancak dikey ve çapraz çizgiler dokunabilir, enine çizgiler ise, sumak tekniğiyle sarılır. Konturlarla çevrilen desenlerin içi ise sumak damalı zili veya uzun atlamalarla doldurulur (Acar, 1982:67).

Şekil 31 Konturlu Zili (Acar,1982)

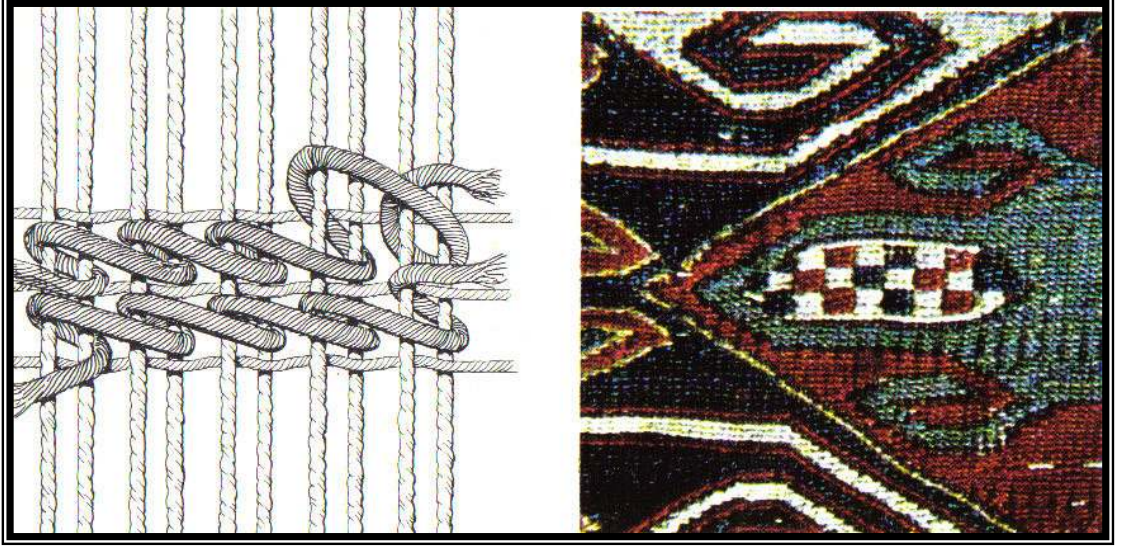
2.6.4. Sumak ve Dokuma Teknikleri

Sumak çözgü iplikleri üzerine renkli desen iplerinin çeşitli şekillerde sıralanmasıyla elde edilen bir yaygı türüdür. Desenler sarılarak verildiği ve tekrar döndürülüp, aynı desen üzerindeki ikinci bir renkli ip geçirildiği için kat kat işlenmiş gibidir. Bu nedenle halk arasında değişik isimlerle adlandırılırlar (Deniz, 2000:82).

Sumak, cicim ve zililer de olduğu gibi, çözgü ve atkılar dışında ayrıca renkli desen iplikleri ile dokunmaktadır. Ancak bazı yörelerde araya atkı atılmadan dokunan çeşitleri de bulunmaktadır. Aynı renkteki desen ipliklerinin çözgü çiftlerine devamlı olarak sarılması ile dokunur. Renkli desen iplikleri motiflerin içini doldurduktan sonra, arkadan başka renkteki, bir desene atlatılır veya üst sıraya geçerler (Acar, 1982:69).

2.6.4.1. Düz Sumak Dokuması

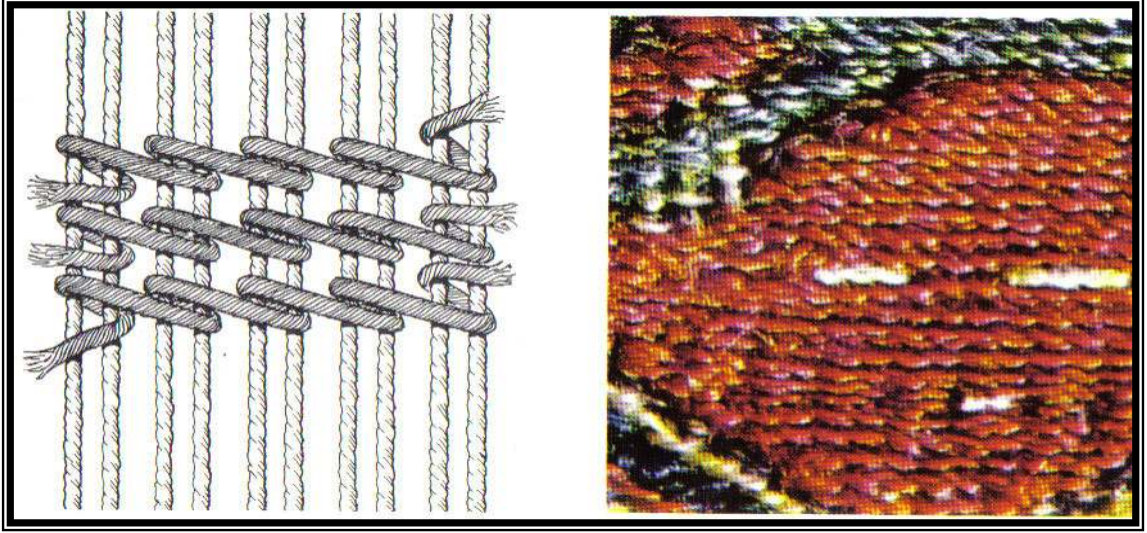
Desen ipliklerinin aynı yönde, çözgülere sarılması ile oluşur. Desen iplikleri her sırada, aynı şekilde üstten alta doğru veya alttan üste doğru çözgülere sarılarak dokunur (Aytaç, 1982:49; Acar 1982:70).

Şekil 32 Düz Sumak Dokuması (Acar,1982)

2.6.4.2. Atkısız Düz Sumak Dokuması

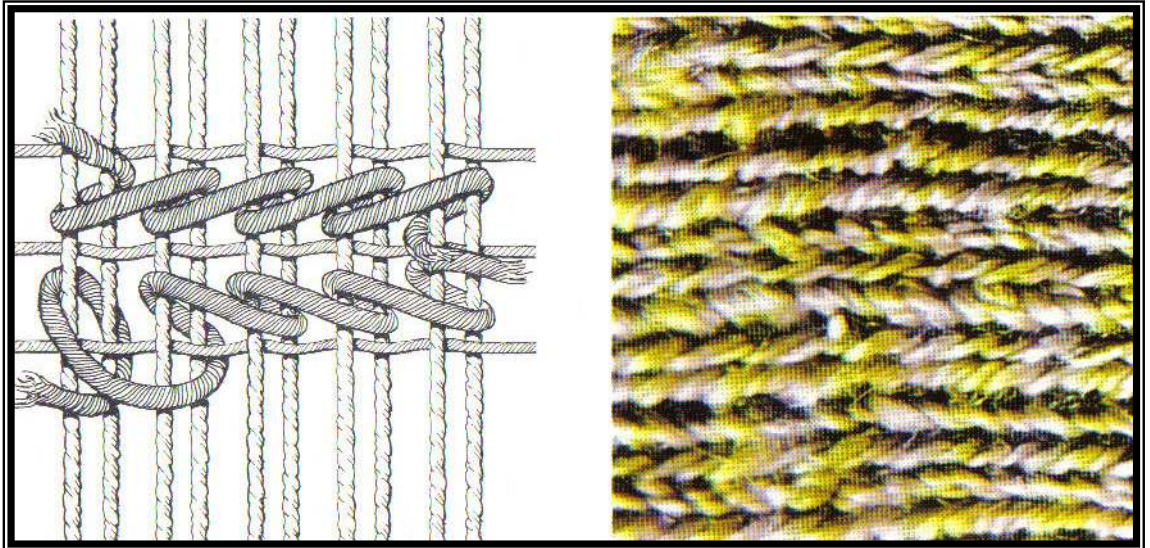
Araya atkısı atılmadan dokunan düz sumak dokumasıdır. Daha çok çuvalların yüzü bu şekilde dokunur. Sadece desen ipliklerinin çözgülere çiftler çiftler sarılması ile meydana gelir, atkısı atılmaz (Acar, 1982:71).

Şekil 33 Atkısız Düz Sumak Dokuması (Acar,1982)

2.6.4.3. Balıksırtı Sumak

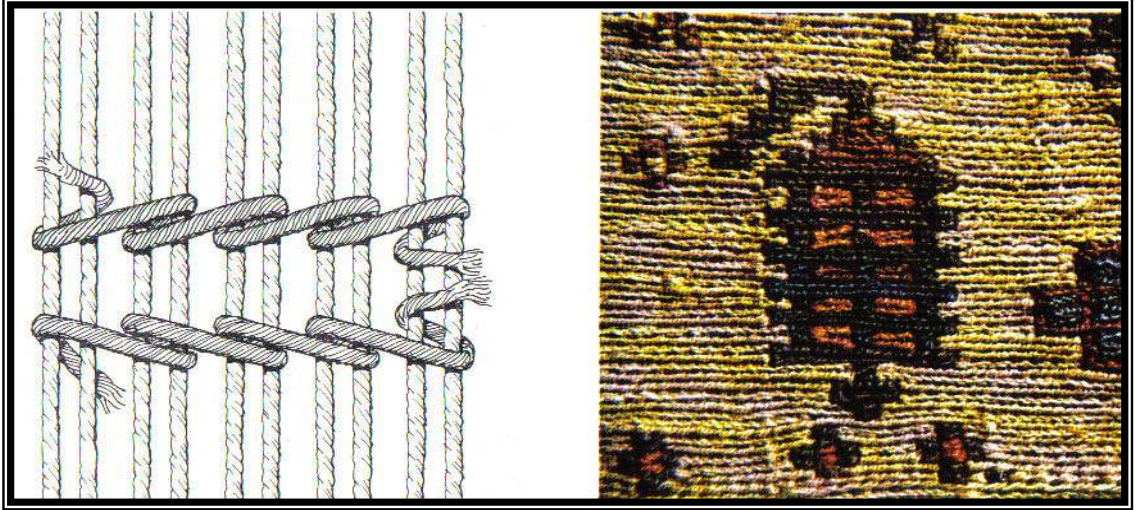
Desen ipliklerinin her sırada ters yönlerde çözgülere sarılması ile meydana gelen balıksırtı görünümlü sumak dokumasıdır. Desen iplikleri çözgülere bir sırada sağa veya sola eğimli olarak, diğer sırada ise bunun tersine sarılarak, dokumaya bir balıksırtı görünüşü verilir ve araya atkısı atılır.

Şekil 34 Balıksırtı Sumak (Acar,1982)

2.6.4.4. Balıksırtı Atkısız Sumak

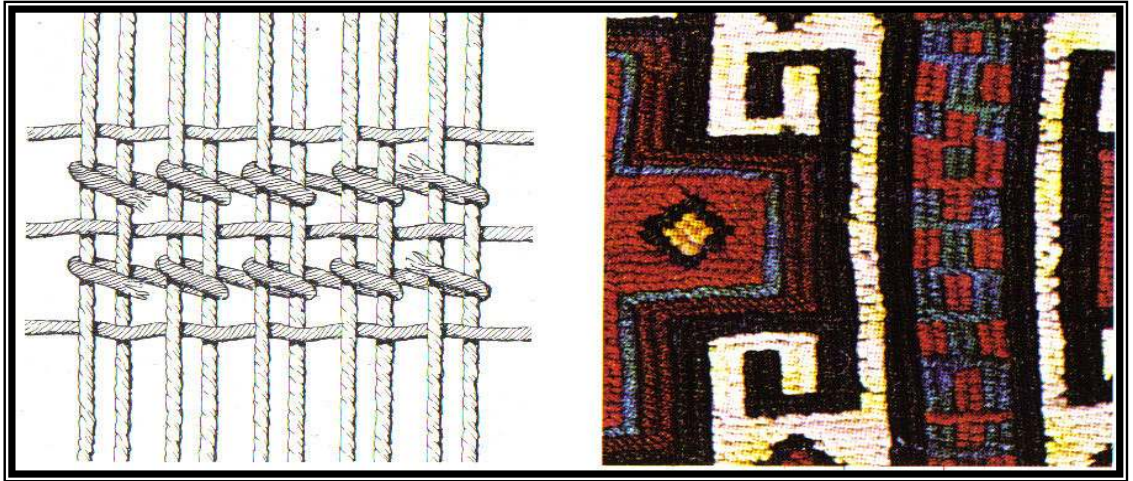
Bu dokuma türünde, araya atkı atmadan birinci sıra üstten alta doğru desen ipliğinin çözgülere dolanması ile dokuma, ikinci sırada ise bunun tam tersi dolama yapılır ve balıksırtı bir görünüş elde edilir (Acar, 1982:73).

Şekil 35 Balıksırtı Atkısız Sumak (Acar,1982)

2.6.4.5. Ters Sumak

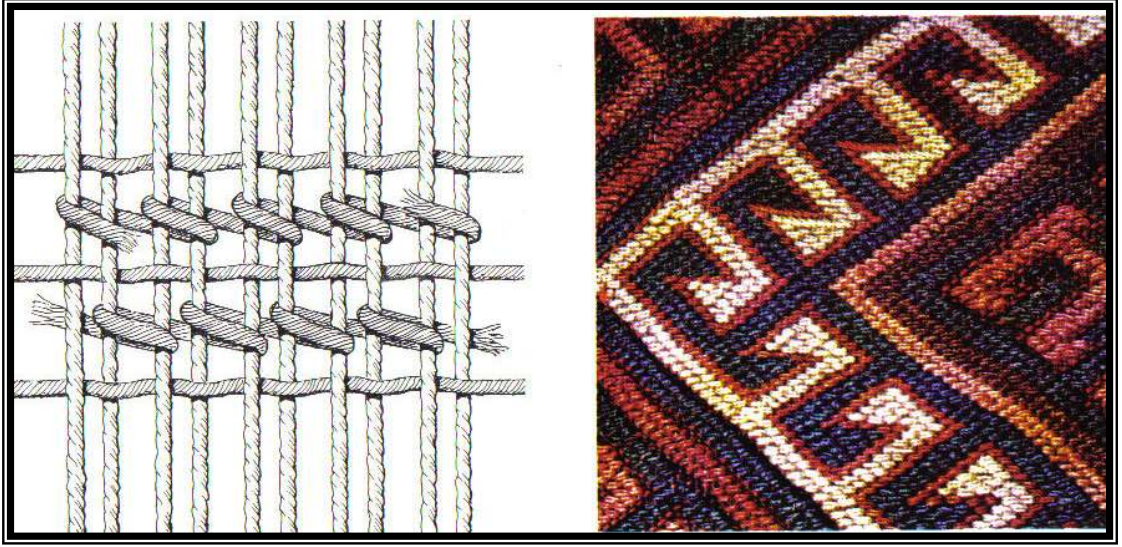
Düz sumak dokumasının tersine, içten dışa doğru bir sarma hareketi olduğundan dokumanın yüzünde daha kısa kabarıklıkların meydana geldiği bir sumak dokumasıdır (Acar, 1982:74).

Şekil 36 Ters Sumak (Acar,1982)

2.6.4.6. Çapraz Alternatif Sumak

Çapraz-Alternatif sumak dokuma türünde, ters sumak dokumanın her sırada birer  zɡ  çifti kayarak dokunmasıdır. İlk sırada  zɡ  çiftlerinin arkadan gelip öne doğru ters bir şekilde sarıldıktan sonra ikinci sırada birer  zɡ  kayarak aynı şekilde  zɡ lere sarılır (Acar, 1982:75).

Şekil 37 apraz Alternatif Sumak (Acar,1982)

2.7. Düz Kiritli Dokumaların Kullanım Alanları

Anadolu’ da düz yayđı dokumak bir gelenektir. Düz dokuma yayđılar çeyiz hazırlamak, çadır ve evde, yer sergisi, örtü, perde veya yük önünü kapatmak ve s s eşyası olarak kullanmak için dokunur. Yakın akrabaları düğüne davet etmek için, gelin olacak kız tarafından, kilim veya düz dokuma yayđı tekniğinde, namazlık veya torba dokunur. Yüzyıllardır devam eden bu geleneklerle birlikte Anadolu’ da zengin bir kilim koleksiyonu bulunmaktadır (Deniz, 2000:58).

Ayrıca Anadolu’ da bir gelenek olarak ihtiyaçlar,  l ml k dokumalarını günü geldiğinde hazır olması amacıyla ayırt edip saklamaktadırlar. Bu yüzden cenaze törenlerinde tabutun üzerine kilim vb.  rt lerin örtülmesi ve bunların köy camilerine bağı lanması Anadolu muzun bir geleneğidir.

Düz Kirkitli Dokumaların birçok kullanım alanları vardır. Bunlar; namazlık, torba, mendil, yolluk, yer sergisi, duvar kilimi, çuval, yük kilimi, divan örtüsü, yorgan kilimi, beşik kilimi, yastık örtüsü, heybe, sofr a bezi, sava n vb. kullanım alanları vardır.

2.8. Düz Kirkitli Dokumalarda Standart ve Kalite

Standart, yapılması gerekeni bildiren bir yönerge, bir kural veya uygulamaya ilişkin bir belirlemedir. Basit anlamda standart kullandığımız birçok eşyanın ya da hizmetin etkinliğini ve güvenilirliğini arttırmak hayatı kolaylaştırmak için hazırlanır (“<http://www.tse.org.tr>, 2007”).

Milletlerarası Standardizasyon Teşkilâtı (ISO) tarafından yapılan tariflere göre;

Standart imalatta, anlayışta, ölçme ve deneyde bir örnekliktir. Standardizasyon ise belirli bir faaliyetle ilgili olarak ekonomik fayda sağlamak üzere bütün ilgili tarafların yardım ve işbirliği ile belirli kurallar koyma ve bu kuralları uygulama işlemidir (“<http://www.tse.org.tr>, 2007”). Kalite, bir ürünün veya hizmetin kalitesi tüketici gereksinimlerini mümkün olan en ekonomik düzeyde karşılamayı amaçlayan pazarlama, mühendislik, imalat ve kalitenin devamı özelliklerinin bileşkesidir (“<http://www.kalitekontrol.org>, 2007”).

Kalite ve Standard unsurlarını çağımızda birbirinden ayrı değerlendirmek mümkün değildir. Kalite standardı, maddesel bir nesnenin kullanımında önem taşıyan özellikleri tanımlamakta ve nesnel değerlendirme ölçütlerini saptamaktadır. Bu yüzden iki kavram birbirinin tetikleyicisi ve tamamlayıcısıdır.

Üretim teknolojilerindeki gelişme ile birlikte hızlı bir küreselleşme sürecinin yaşandığı günümüzde standartlar uluslararası ticaretin ortak dili haline gelmiştir. Artık, uluslararası pazarlarda rekabet edebilmenin yolu standartlara uygun ve kaliteli mal ve hizmet üretiminden geçmektedir.

Standardizasyon günlük hayatımızda çok önemli bir rol oynayan ve aynı zamanda ülkelerin ekonomik gelişmelerine katkı sağlayan başlıca araçlardan biridir. Özellikle standartlar, insan sağlığı ve güvenliğinin en üst seviyeye çıkarılmasında, yaşam kalitesinin yükseltilmesinde, bölgesel ve uluslararası ticaretin gelişmesinde, çevrenin ekolojik dengesinin sağlanmasında ve tüketicinin korunmasında son derece büyük katkılar sağlamaktadır. Türk sanayisinin, küreselleşmenin getirdiği ağır rekabet koşulları altında kalkınabilmesinin temel koşulu, dünya şartlarında üretim yapması, başka bir deyişle uluslararası alanda rekabet gücü olan mal ve hizmet üretimi yapmasıdır. Bu rekabet ortamında tek çıkar yol uluslararası kalite ve standart anlayışına göre üretim yapılmasıdır (Malatyalı, 2006).

Türk uygarlıklarının tarihin ilk dönemlerinden beri düz dokuma yaygılarını, halılarını ve kumaşlarını en güzel örnekleriyle dünya geneline ve egemenlik kurduğu yörelere kazandırdığını ve bu sanatlara ilişkin kültürel zenginliğe de sahip olduğunu söylemek mümkündür.

Elde mevcut en eski belge "Kanunname-I İntisab-I Bursa" adını taşıyan Kadifelerin dokunmalarını düzenleyen 1502 tarihli yazılı kanunlardır. Bu belgelerde dokunan kumaşların enleri, tel sayıları, sınıflandırılmaktadır. 4200 çözgü teli dokunan Atlas-I Şehri, Sultan Mehmet zamanında 600-700 tele düşürülmüş, 1502 tarihindeki kanunnameye göre de 3500 tel olarak dokunmaya başlanmıştır ("http://www.danismend.com, 2007").

Düz dokuma yaygılar üretildikleri süreçten bugüne kadar, kültürel ve sosyal zenginliğinin yanında ticari bir eşya aracı olarak görülmüş ve pazar alışverişinde bir sermaye olarak kullanılmıştır. Günümüzde her yörede dokunan düz kirkiteli dokumaların kalite olarak farklı özelliklerde tespit edilmektedir. Kilimlerin günümüzdeki en önemli problemi pazarlanabilme ve üretim olanakları bulunan tiplerinin araştırılması, Ar-Ge çalışmasında dünya piyasalarında tutunabilir tasarımlarının yapılması, Dünya ölçeğinde geleneksel imajının markalaştırılması, hammadde ve istihdam olanakları bulunanların yaşatılmasının tespiti ve bütün bu alt yapıdan sonra bu geleneksel ve ulusal değerlerin dünya ölçeğinde pazarlanarak katma değere dönüştürülebilmesidir (Kayıpmaz, 2006:150).

Kalite ve belirli bir standart, kilimlerin pazarlanması açısından önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu unsurları belirleyen en önemli faktörlerin başında ise kullanılan boya, iplik, motif, tasarım, ebat ve dokuma özelliklerini kriter olarak seçebiliriz. Kilimde kalite özellikleri;

1. Araç Özelliği

1.1. Tezgah Özelliği

1.2. Yardımcı araç özelliği

1.2.1.Kirkit

1.2.2. Çözü Araçları

1.2.3. Eğirme Araçları

2. İplik (Gereç Özelliği)

2.1. Atkı ipliği

2.1.1. El Eğirmesi yün ipliği

2.1.2. Fabrikasyon yün ipliği

2.2. Çözü ipliği

2.3. Fabrikasyon pamuk ipliği

2.4. İplikte incelik özelliği

2.5. İplikte büküm özelliği

2.6. İplikte haslık özelliği

3. Motif Özelliği

3.1. Yöreye özgün motifler

3.2. Geleneksel motifler

3.3. Çağdaş yeni çizimler

4. Renk Özelliği

4.1. Yöreye özgün renkler

4.2. Günün modası renkler

4.3. İsteğe göre renkler

4.4. Doğal boyalarla renklendirmek

4.5. Sentetik boyalarla renklendirme

5. Teknik Özellikler

5.1. Desene uygun kilim tekniğinin seçilmesi

6. İşçilik

6.1. Yeni öğrenen kişilerce yapılan kilimler

6.2. Usta kişilerce yapılan kilimler

7. Terbiye Özelliği

7.1. Yıkama

7.2. Alazlama

8. Pazarlama

9. Saklama (Akpınarlı, 2006)

Kilimlerle ilgili ülkemizde pek çok kamu kurum ve kuruluşu ve özel sektör birlikte veya ayrı faaliyet göstermektedir. Bu faaliyetler bazen kalitesiz hammadde ile ışık ve yıkama haslığı düşük boyarmadde ile ve desen tasarımları hiçbir kültürel kimliği olmayan motif ve renklerle yapıldığı ve uygulandığı için uluslararası düzeyde kötü bir imaj bırakmaktadır (Kayıpmaz, 2006:153). Bu imajın kırılması için kilime tasarım tescili alarak, uluslararası markalaşma, geliştirilen standartlara uyulması ve kalitesinin belgelenmesiyle mümkündür. T.S.E. tarafından halı ile ilgili bazı standartlar geliştirilmiş olmasına rağmen düz kirkitli dokumalarla ilgili herhangi bir çalışma bulunmamaktadır.

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

“Denizli ili Çal, Güney ve Serinhisar Düz Kirkitli Dokumacılığı ve Standart Özellikleri” konulu tez çalışması tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. Düz kirkitli dokumalar ile ilgili literatür taranmış, çeşitli kaynaklardan bilgi alınarak, düz kirkitli dokuma yapan bireylerle görüşülerek ve yorumlanarak ortak bir sonuca varılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Denizli ili Çal, Güney ve Serinhisar ilçeleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise bu ilçelerde düz kirkitli dokuma üretimi yapan dokuyuculardan tesadüfi seçme yoluyla belirlenen 50 kişi ile ulaşılabilen düz kirkitli dokuma örnekleri, üretimde kullanılan araç ve gereçler oluşturmaktadır.

3.3. Verileri Toplama Teknikleri

Veri toplama sürecinde önemli aşamalardan biride yapılan araştırmanın gerçekleştirilmesini sağlayacak araçların geliştirilmesidir. Araştırmada özellikle araştırmanın kuramsal temelini oluşturmak amacıyla düz kirkitli dokumalarla ilgili kaynaklar taranmış ve yöreye gidip araştırma yapılmıştır.

Elde edilen bilgiler doğrultusunda araştırmanın amaçlarına hizmet edecek şekilde uzman görüşü doğrultusunda anket hazırlanmıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan anket soruları 27 tane kapalı uçlu ve 5 tane açık uçlu olmak üzere toplam 32 sorudan oluşmaktadır.

Ayrıca yörede bulunan düz kirkitli dokumalar içinde bir bilgi formu hazırlanmıştır. Yörede bulunan düz kirkitli dokumaların fotoğrafları çekilerek bilgi

formuna eklenmiştir. Bilgi formunda düz kirkitli dokumaların renk, motif, desen ve teknik özellikleri hakkında bilgi verilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Literatür taramaları sonucunda düz kirkitli dokumalarla ilgili elde edilen bilgiler ve özellikleri verilmiştir.

Anketten elde edilen veriler değerlendirilip, frekansları ve yüzdeleri alınarak araştırmanın paraleli doğrultusunda tablolar halinde uygun başlıklar altında toplanarak sunulmuştur.

Yörede dokunmuş olan düz kirkitli dokumaların fotoğrafları ve tespit edilen özellikleri Bilgi Formu halinde verilmiştir. Tespit edilen birçok düz kirkitli dokuma örneklerinden hepsini temsil edecek özellikte 25 tanesi seçilerek çalışmada yer verilmiştir. Araştırmada yer verilmeyen ürünler motif, teknik v.b. özellikleri ile aynı yapıyı göstermektedir.

Bilgi formlarında verilen bilgiler doğrultusunda hazırlanan döküm tabloları ile yöredeki düz kirkitli dokumaların araç, gereç, teknik, motif ve kompozisyon özellikleri açıklanarak standart özellikleri belirlenmiştir.

Elde edilen veriler doğrultusunda yöredeki düz kirkitli dokumaların standartları oluşturulmuştur.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. Denizli Yöresinde Düz Kirkitli Dokuma Yapanların Sosyo-Ekonomik Özellikleri

Araştırma kapsamında Denizli yöresinde düz kirkitli dokuma yapan bireylerin yaşları ile ilgili veriler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Bireylerin Yaş Dağılımı

Yaşlar	f	%
36-40	3	6.00
41-45	13	26.00
46-50	17	34.00
51-55	8	16.00
56-60	5	10.00
61-65	1	2.00
66-70	3	6.00
TOPLAM	50	100.00

Tablo 1’e göre araştırma kapsamında anket uygulanan bireylerin çoğunluğu % 34 ile 46-50 yaş grubu oluşturmaktadır. Bunu % 26 ile 41-45 ve % 16 ile 51-55 yaş gruplarında olanlar izlemektedir. 40 yaş altındakiler ile 56 yaş üstündeki bireylerin düz kirkitli dokumaları daha az yaptıkları görülmektedir.

Buna göre yörede düz kirkitli dokuma yapan bireylerin 41-50 yaş grubu arasındakileri orta yaş grubu olarak alırsak, dokuma yapan bireylerin % 60 ile çalışanların çoğunluğunu orta yaş grubu oluşturmaktadır.

Düz kirkitli dokumacılığın yörede orta yaş grubu bireylerde yoğunlaştığını söylemek mümkündür. Yörede 08-09-10.02.2008 tarihinde bireylerle yapılan birebir görüşmelerde genç bireylerin düz kirkitli dokumalara verdikleri emeklerinin

karşılığını alamadıklarını ve bu yüzden rağbet göstermediklerini, daha çok sanayi dokumalarına önem verdiklerini bu nedenle de genç bireylerin artık bu el sanatı ile ilgilenmedikleri tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamında anket uygulanan bireylerin cinsiyet durumları ile ilgili veriler Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2: Dokuma Yapan Bireylerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	f	%
Kadın	48	96.00
Erkek	2	4.00
TOPLAM	50	100.00

Tablo 2’ ye göre araştırma kapsamında anket uygulanan bireylerin % 96’sını kadın, % 4’ünü de erkek bireyler oluşturmaktadır.

Elde edilen bulgularda düz kirkitli dokuma yapan bireylerin büyük bir çoğunluğunu kadınlar oluşturmaktadır. Erkekler ise evi geçindirmekle yükümlü olduklarından dolayı daha çok tarım ve hayvancılık işi ile uğraştıkları tespit edilmiştir.

Bireylerin medeni durumlarına ilişkin veriler Tablo 3’ de sunulmuştur.

Tablo 3: Dokuma Yapan Bireylerin Medeni Durumları

Medeni Durum	f	%
Evli	46	92.00
Dul	4	8.00
TOPLAM	50	100.00

Tablo 3 incelendiğinde bireylerin medeni durumlarının % 92 ile evli, % 4 ile de dul (eşi vefat etmiş) olduğu görülmektedir.

Buna göre yörede düz kirkitli dokuma yapan bireylerin çoğunluğunu evli olduğunu söylemek mümkündür. Elde edilen verilere göre bekâr ve boşanmış birey hiç çıkmamıştır.

Yörede genç bireyler dokuma sanatıyla uğraşmadıkları için bekâr olan birey sayısı hiç yoktur.

Araştırma kapsamında anket uygulanan bireylerin öğrenim durumları ile ilgili veriler Tablo 4’de sunulmuştur.

Tablo 4: Dokuma Yapan Bireylerin Öğrenim Durumları

Öğrenim Durumu	f	%
Okuma-yazma bilmiyorum	3	6.00
Okuma-yazma biliyorum	9	18.00
İlkokul	37	74.00
Ortaokul	1	2.00
TOPLAM	50	100.00

Tablo 4 incelendiğinde düz kirkitli dokuma yapan bireylerin büyük bir çoğunluğunu % 74 ile ilkokul mezunu grubu oluşturmaktadır. Bunu % 18 ile okuma-yazma bilen ve % 6 okuma-yazma bilmeyen bireyler izlemektedir. Ortaokul mezunu grubun ise sadece % 2 olduğu görülmektedir.

Bu veriler değerlendirildiğinde düz kirkitli dokuma yapan bireylerin çoğunlukla ilkokul mezunu olduklarını söylemek mümkündür. Eğitimine devam etmemiş başka uzmanlık işi olmayan bireylerin yapıyor olduğu anlaşılmaktadır.

Bu durumun sebebi olarak genç bireylerin fazla uğraşmamaları ve düz kirkitli dokuma yapan bireylerin büyük bir çoğunluğunun köyde yaşamaları gösterilebilir.

Denizli yöresinde düz kirkitli dokuma yapan bireylerin geçim kaynağı ile ilgili veriler Tablo 5’de verilmiştir.

Anket çalışmaları sırasında yörede dokuma dışında yapılan en yaygın el sanatlarından işlemecilik, tığ örücülüğü ve oya örücülüğü olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle Tablo 5’te dokumanın dışında el sanatları olarak ele alınmıştır.

Tablo 5: Dokuma Yapan Bireylerin Geçim Kaynağı

Geçim Kaynağı	f	%
Dokuma+Hayvancılık	12	24.00
Dokuma+Tarım	16	32.00
Dokuma+Hayvancılık+Tarım	11	22.00
Dokuma+El Sanatları+Hayvancılık	6	12.00
Dokuma+El Sanatları+Tarım	5	10.00
TOPLAM	50	100.00

Araştırma kapsamında bireylerin tamamı hayvancılık, tarım ve el sanatlarının yanında dokuma işi ile beraber uğraştığı anlaşılmaktadır. Bu çoğunluğunda % 32 ile dokuma+tarımın oluşturduğu görülmektedir. Bunu % 24 ile dokuma+hayvancılık, % 22 ile de dokuma+hayvancılık+tarım ile uğraşan grup izlemektedir. Dokuma, hayvancılık ve tarımın yanında az miktarda el sanatlarının da bireylerin geçim kaynağını oluşturduğu anlaşılmaktadır.

Bu veriler değerlendirildiğinde dokuma işinin yanında tarım ve hayvancılığında bireylerin önemli birer geçim kaynakları olduğunu söylemek mümkündür.

Anket uygulanan bireylerle yapılan birebir görüşmelerde büyük bir çoğunluğun yaşam sürdükleri kesimlerde düz kirkitli dokuma işinin yalnız başına birer geçim kaynağı olamayacağı Tablo 5’den anlaşılmaktadır. Bunun yanında bireylerin tarım ve hayvancılığa uğraş verdikleri ve geçimlerini bu şekilde sağladıklarını cevabını vermişlerdir (Çal, Güney, 17-24-28.08.2008).

Bireylerin düz kirkitli dokumaya öğrenme yaşları ile uğraşma sürelerine ilişkin veriler Tablo 6’ da verilmiştir.

Tablo 6: Bireylerin Dokumayı Öğrenme Yaşlarının Dağılımı

Dokumaya Başlama Yaşı	f	%
0-9 yaş	13	26.00
10-19 yaş	29	58.00
20-29 yaş	5	10.00
30-39 yaş	3	6.00
TOPLAM	50	100.00

Tablo 6 incelendiğinde bireylerin çoğunluğu dokumaya öğrenme yaşı % 58 ile 10-19 yaş arasında olduğu anlaşılmaktadır. Bunu % 26 ile 0-9 yaş ve % 10 ile de 20-29 yaş grubu izlemektedir. 40 yaş ve üstünün düz kirkitli dokuma öğrenmeye başlayan orta yaş bireylerin olmadığı anlaşılmaktadır.

Bu verilere göre bireylerin çoğunluğu düz kirkitli dokuma işine 10-19 yaşlarında başladığını söylemek mümkündür. Yörede dokuyucu bireylerle yapılan karşılıklı görüşmelerde (Çal, Güney, 17-24-28.08.2008) kendilerinin küçük yaşlarda iken bu dokuma sanatına ilgi duyduklarını ancak son yıllarda genç nüfusun artık bu sanata ilgi göstermediklerini belirtmişlerdir.

4.2. Denizli Yöresinde Dokunan Düz Kirkitli Dokumalarda Kullanılan Araç ve Gereçler

Araştırma kapsamında düz kirkitli dokumada kullanılan araçlara ilişkin bilgiler Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7: Düz Kirkitli Dokumada Kullanılan Araçlar

Kullanılan Araçlar	Kullanımı		Temin Edilmesi					
			Satın Alma		Atadan Kalma		Kendi İmalat	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Ahşap Tezgâh	50	100.00	39	78.00	10	20.00	1	2.00
Kirkit	50	100.00	49	98.00	1	2.00	-	-

N:50

Açıklama: Bireyler birden fazla seçeneğe cevap vermişlerdir.

Tablo 7 incelendiğinde yörede bireylerin dokumada kullanım olarak tamamının ahşap tezgâh ve kirkiti kullandıkları, metal tezgâh ise hiç kullanılmadıkları anlaşılmaktadır. Kullanılan araçların temin edilmesinde ise çoğunlukla satın almayla birlikte % 98 ile kirkiti ve % 78 ile ahşap tezgâh oluşturmaktadır. Ahşap tezgâhın ise % 20 ile aile büyüklerinden kaldığı görülmektedir.

Elde edilen bulgulara göre dokuma işleminde kullanılan araçların çoğunluğunu ahşap tezgâhın ve kirkitin oluşturduğu görülmektedir. Yörede metal tezgâh hiç tercih edilmemektedir. Temin edilmesinde ise araçlar genelde satın alındığı çok az sayıda da eskiden kaldığı anlaşılmaktadır.

Yörede yapılan araştırmada bireylerin düz kirkitli dokumada (dikey) ıstar tezgâhın kullanıldığı, (yatay) yer tezgâhının ise hiç kullanılmadığı belirlenmiştir.

Yörede düz kirkitli dokuma yapan bireylere uygulanan ankette, dokuma üretimi yaptıkları yer ve çalışma durumlarına ilişkin soruya % 100 ile tamamının evde üretim yaptıklarını ve kendi işlerinin olduğu cevabını vermişlerdir. Görüşmeler sırasında üretimi kendilerinin yaptıkları için işin sahibi olduklarını ve üretimi çoğunlukla evlerinin kullanmadıkları bir odasında yaptıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca yörede bireylerin dokuma işlemini yapabilmeleri için çözgüyü tamamı yerde hazırladıklarını belirtmişlerdir.

Araştırma kapsamında düz kirkitli dokumada kullanılan gereçlere ilişkin bilgiler Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8: Düz Kirkitli Dokumada Kullanılan Gereçler

Kullanılan Gereçler	Kullanımı						Temin Edilmesi			
	Çözüde		Atkıda		Desende		Satın Alma		Kendi Üretim	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Pamuk İpliği	46	92.00	-	-	-	-	46	92.00	-	-
Yün İpliği	4	8.00	48	96.00	49	98.00	41	82.00	7	14.00
Sentetik	-	-	2	4.00	1	2.00	2	4.00	-	-

N:50

Açıklama: Bireyler birden fazla seçeneğe cevap vermişlerdir.

Tablo 8’e göre araştırma kapsamında anket uygulanan bireylerin çoğunluğu dokumada gereç olarak çözgüde % 92 ile pamuk, atkıda % 96 ile yün ve desen atkıda % 98 yün kullandıkları anlaşılmaktadır. Sentetik iplik ise atkıda % 4 kullanılmaktadır. Temin edilmesinde ise % 92 pamuk ipliği, % 82 yün ipliği ve az miktarda % 4 ile sentetik iplik satın alınmaktadır. Sadece yün ipliği % 14 kendi eğirme yöntemi ile elde ettikleri görülmektedir.

Elde edilen verilere göre düz kirkitli dokumada iplik olarak çözgüde pamuk atkıda ise yün tercih edilmektedir. Sentetik iplik türü az tercih edilmektedir. Temin edilmesinde ise genelde satın alma yoluna gidildiği söylenebilir.

Yörede birebir yapılan görüşmelerde hayvancılıkla uğraşan bireylerin yün iplik ihtiyacında kendi koyunlarından elde edip eğirdiklerini belirtmişlerdir. Üretim esnasında da bireylerin % 24’ü el çıkırığı ve kirmanı kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Ayrıca üretimde kullanılan iplikler ve diğer gereçler başta Denizli olmak üzere diğer illerden satın alınarak temin edilmektedir.

4.3. Denizli Yöresinde Düz Kirkitli Dokumalarda Kullanılan Üretim Teknikleri

Bireylerin üretimde yoğun olarak düz kirkitli dokumalardan en çok hangilerini dokuduklarına ilişkin veriler Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9: En Çok Üretim Yapılan Düz Kirkitli Dokuma Teknikleri

Düz Kirkitli Dokuma Teknikleri	1. Sıra		2. Sıra		3. Sıra	
	f	%	f	%	f	%
Kilim	34	68.00	16	32.00	-	-
Cicim	16	32.00	-	-	3	6.00
Zili	-	-	9	18.00	-	-

Tablo 9 incelendiğinde Denizli yöresinde en çok üretim yapılan düz kirkitli dokuma tekniği olarak ilk sırada % 68 ile kilim ve % 32 cicim tekniği, ikinci sırada % 32 kilim ve % 18 zili tekniği, üçüncü sırada ise % 6 ile cicim tekniği dokunduğu anlaşılmaktadır.

Elde edilen verilere göre denizli yöresinde düz kirkitli dokumalardan kilim ve cicim tekniğinin ve az miktarda zili tekniğinin dokunduğu, sumak tekniğinin ise hiç dokunmadığını söylemek mümkündür.

Araştırma kapsamında düz kirkitli dokumada kullanılan ipliklerin boyanmasına ilişkin bilgiler Tablo 10’ da verilmiştir.

Tablo 10: Düz Kirkitli Dokumada Kullanılan İpliklerin Boyanması

İplik	Temin edilmesi						TOPLAM	
	Kendi Boyama				Renkli			
	Kendi Hazırlama		Satın Alma		Satın alma			
	f	%	f	%	f	%	f	%
Atkı	12	24.00	12	24.00	26	52.00	50	100.00
TOPLAM	12	24.00	12	24.00	26	52.00	50	100.00

Tablo 10 incelendiğinde düz kirkitli dokumada kullanılan ipliklerin boyanmasında sentetik boya kullanıldığı anlaşılmaktadır. Temin edilmesinde dokuma yapanların % 76'sı satın aldığı, % 24'ünde kendi eğirdiği ipliği kullanmakta olduğu görülmektedir. Renkli alınan ipliklerde veya dokumacıların kendi renklendirdikleri ipliklerin tamamında hazır toz halindeki sentetik boyalar kullanıldığı tespit edilmiştir.

Elde edilen verilere göre çözgü ipliğini hiç boyamadıkları, doğal halinde kullandıkları saptanmıştır. Bireyler ya hazır boyanmış şekilde yün ipliğini satın aldıkları ya da hazır toz boya ile kendileri boyadıkları görülmektedir.

Yapılan görüşmelerde bireyler ipliklerin renklendirilmesinde doğal boya kullanıldığını fakat günümüzde kullanım kolaylığı nedeni ile tercih etmediklerini, sentetik boyaları kullandıklarını belirtmişlerdir.

4.4. Denizli Yöresinde Dokunan Düz Kirkitli Dokumaların Kullanım Alanları

Yörede üretilen dokumaların kullanım alanları tespit edilerek elde edilen veriler Tablo 11' de sunulmuştur.

Tablo 11: Dokumaların Kullanım Alanları

Kullanım Alanları	f	%
Örtme Amaçlı	14	28.00
Giyimde Kullanım Amaçlı	1	2.00
Dekorasyon	3	6.00
Yere/Zemine Serme Amaçlı	32	64.00
TOPLAM	50	100.00

Tablo 11'e göre araştırma kapsamında bireylerin en çok üretim yaptıkları kullanım alanı olarak % 64 ile yere/zemine serme amaçlı üretim yapıldığı görülmektedir. Bunu % 28 ile örtme, % 6 ile dekorasyon ve % 2 ile de giyimde kullanım amaçlı olarak tercih edildiği anlaşılmaktadır.

Elde edilen verilere göre yörede en çok dokuma örtme amaçlı ve yere serme olarak evde, dekorasyon amaçlı olarak da dokunan ürünler duvara asılarak kullanılmaktadır.

Yörede dokunan düz kirkitli dokumalar kaba bir yapıya sahip oldukları için giyim amaçlı kullanılmamakta olup genelde yere serme amaçlı dokunmakta ve her türlü kullanım alanı için en çok ihtiyaca göre dokuma türü tercih edilmektedir.

4.5. Üretilen Düz Kirkitli Dokumaların Motif ve Kompozisyon Özellikleri

Araştırma kapsamında düz kirkitli dokumada kullanılan motif, desen ve kompozisyonların temin edilmelerine ilişkin veriler Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12: Düz Kiritli Dokumada Kullanılan Motif, Desen ve Kompozisyonların Temin edilmesi

Temin Ediliş Biçimi	f	%
Eski örneklerden kopya ederek	30	60.00
Geleneğe bağlı olarak	23	46.00
Kendim tasarlayarak	24	48.00

N:50

Açıklama: Bireyler birden fazla seçeneğe cevap vermişlerdir.

Tablo 12 incelendiğinde anket uygulanan bireylerin düz kiritli dokumada kullandıkları motif ve desen ihtiyaçlarını karşılamak için % 60 ile eski örneklerle başvurdukları, % 48 ile kendi tasarım yoluna gittikleri ve % 46 ile de geleneğe bağlı olarak motif ve desenleri oluşturdukları anlaşılmaktadır.

Tablo 12’den elde edilen bulgulara göre bireylerin çoğunluğu sürekli aynı motif ve desenleri kullandıklarını ayrıca dışarıdan desen satın alma ve çeşitli kitap ve dergilerden temin etme yoluna hiç gitmediklerini söylemek mümkündür.

Bu durumun oluşmasına sebep olarak bireylerin yaratıcı olamamaları, eski örnekleri kullanma yolunun daha kolay olması, yeni motif ve desen çizmekle zaman kaybetmek istenmemesi ve tüketicilerin geleneksel motifleri tercih etmesi gibi sebepler sayılabilir. Aynı zamanda yörede geleneksel özelliklerin devam etmekte olduğunu da göstermektedir.

4.6. Denizli Yöresinde Düz Kiritli Dokuma Yapan Bireylerin Çalışma Şartları

Araştırma kapsamında düz kiritli dokuma yapan bireylerin gündelik çalışma saatlerine ilişkin bilgiler Tablo 13’ de verilmiştir.

Tablo 13: Bireylerin Çalışma Süreleri

Zaman Dilimi	Çalışma Süreleri									
	1-3 saat		3-5 saat		5-7 saat		8 saat ve üstü		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Sabah ile öğle arası	17	34.00	15	30.00	1	2.00	-	-	33	66.00
Öğle arası ile akşam vakti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akşam vakti ile gece arası	2	4.00	1	2.00	-	-	-	-	3	6.00
Tümgün	-	-	4	8.00	2	4.00	8	16.00	14	28.00
TOPLAM	19	38.00	20	40.00	3	6.00	8	16.00	50	100.00

Tablo 13 incelendiğinde bireylerin % 66'sının sabah ile öğle arası, % 28'sinin tümgün ve % 6'sının ise akşam vakti ile gece arası dokuma yapma zamanları olduğu anlaşılmaktadır. Öğle arası ile akşam vakti arasında hiç dokuma yapılmadığı görülmektedir. Bireylerin daha çok % 34 ile 1-3 saat zaman aralığında sabah ile öğle arasında düz kirkitli dokuma yaptıklarını, akşam vakti ile gece arasındaki zaman diliminde ise % 6 ile çalışma süresi olarak en az dokuma yapıldığını göstermektedir.

Elde edilen bulgulara göre bireylerin günlük 1-5 saat arasında ve genellikle sabah ile öğle arası dokuma yaptıklarını söylemek mümkündür.

Yapılan görüşmelerde bireylerin genellikle tarım ve hayvancılıkla geçim sağladıklarından dolayı dokuma işini daha çok sabah saatlerinde yaptıklarını günün geri kalan zamanlarında ise geçimlerini sağladıkları tarım ve hayvancılığa önem verdiklerini, geçimlerini dokuma işinden sağlayan bireyler ise tümgün bu işi yaptıklarını söylemişlerdir.

Yöredeki elde edilen verilerden bireylerin bir günde yaptıkları dokuma miktarı % 64 ile 20-25 cm, %26 ile 25-30 cm ve % 10 ile de 30-35 cm olarak tespit edilmiştir. İlkbahar ve yaz aylarında bireyler genellikle geçim kaynakları olan tarım işleri ile uğraştıkları için arta kalan zamanda dokuma yaptıklarını söylemişlerdir. Bu

nedenle günlük yapılan dokuma miktarı mevsime göre değişiklik gösterebilmektedir. Ayrıca kişinin yeteneğinin, dokunan tekniğin, motif özelliği ve kullanılan ipliğin kalınlığının da yapılan dokuma miktarını etkilediği belirlenmiştir.

Bireylerin çalışma düzenlerinin mevsimlere göre farklılıkları ile ilgili veriler Tablo 14’ de verilmiştir.

Tablo 14: Bireylerin Çalışma Düzenlerinin Mevsimlere Göre Yapılma Zamanı

Mevsim	f	%
Kış Mevsimi	46	92.00
Yaz Mevsimi	4	8.00
TOPLAM	50	100.00

Tablo 14 incelendiğinde bireylerin dokuma yapmada kış mevsiminde % 92, yaz mevsiminde ise % 8 ile daha yoğun çalıştığını ifade ettiği görülmektedir. Bu değişiklikler tarımda çalışma ve boş kalma zamanlarından etkilenmektedir. Elde edilen bulgulara göre düz kirkitli dokumanın kış mevsiminde daha çok yapıldığı söylemek mümkündür.

Yörede yapılan görüşmelerde bireylerin kış mevsiminde tarım işleriyle uğraşmadıklarından dolayı dokuma işini daha fazla, yaz mevsiminde ise bu sanatı daha az yaptıkları tespit edilmiştir.

Bireylerin çalışma ortamlarına ilişkin veriler Tablo 15’ da verilmiştir.

Tablo 15: Bireylerin Çalışma Ortamı

Çalışma Ortamı	f	%
Temiz	40	80.00
Aydınlık	42	84.00
Havadar	35	70.00

N:50

Açıklama: Bireyler birden fazla seçeneğe cevap vermişlerdir.

Tablo 15'e göre araştırma kapsamında anket uygulanan bireylerin çalışma ortamı ile ilgili verdiği cevaplarda çoğunlukla % 84 ile aydınlık, % 80 ile temiz ve % 70 ile de havadardır cevaplarını verdikleri görülmektedir.

Yörede düz kirkitli dokuma evlerde yapıldığı için bu yerlerin çalışma ortamlarının olması gibi düzenlendiği ve dokuma yapmak için uygun ortamlar olduğu saptanmıştır.

Üretilen düz kirkitli dokumaları satış amacı ile dokuyan bireylerin satışlarını nerede yapıldığına ilişkin bilgiler Tablo 16'da verilmiştir.

Tablo 16: Düz Kirkitli Dokumaların Satış yerleri

Satış yerleri	f	%
Yöresel Pazar	25	59.52
Üretim yerinde	16	38.39
Mağazalarda	1	2.38
TOPLAM	42	100.00

N:42

Tablo 16 incelendiğinde araştırma kapsamında anket uygulanan bireylerden üretilen düz kirkitli dokumaların satış yerleri ile ilgili verdikleri cevaplarda çoğunluğun % 59.52'si yöresel pazarda, % 38.39'u üretim yerinde ve % 2.38'ininde mağazalarda satıldığı anlaşılmaktadır.

Yörede birebir yapılan görüşmelerde bireylerin daha çok dokudukları ürünleri yöresel pazarlarda ve üretim yerinde sattıklarını ayrıca çeyiz olarak sipariş şeklinde komşulara, bazı bireylerin ise sadece kendilerine dokuduklarını belirtmişlerdir. Uygulanan ankette bireylerin ürettikleri dokumaların satışının kim tarafından yapıldığına ilişkin soruda % 100 ile tamamının iş sahibi yani kendilerinin sattığını ifade etmişlerdir. Bu sonuçlara göre yörede üretilen düz kirkitli dokumaların fuarlar gibi ilçe dışında tanıtılıp satılmadığı, üretilen dokumaların pazarlanması için gerekenlerin yapılmadığı söylenebilir.

4.7. Düz Kirkitli Dokumalarda Standart Çalışması

Bireylerin dokuma yaparken hangi aşamada standart aradıklarına ilişkin veriler Tablo 17’ de verilmiştir.

Tablo 17: Dokuma Yaparken Aradıkları Standart Unsurlar

Unsurlar	f	%
Çözü-atkı sıklığı	2	4.00
Ebat	45	90.00
Motif	9	18.00
Kompozisyon	22	44.00

N:50

Açıklama: Bireyler birden fazla seçeneğe cevap vermişlerdir.

Araştırma kapsamında Tablo 17 incelendiğinde bireylerin dokuma yaparken aradıkları standart unsurların başında % 90’ı dokumanın ebadı, % 44’ü kompozisyonu, % 18’i motifi ve % 4’de çözgü-atkı sıklığının geldiği anlaşılmaktadır.

Dokuma yaparken aradıkları standartlar unsurları incelediğimizde bireylerin çoğunluğu dokumada standart kavramını bilmediklerinden dikkat ettikleri özellikleri belirtmektedirler. Dokumada aradıkları en önemli unsurun dokumanın ebadı olduğu belirlenmiştir. Ancak iplik kalınlığı ve renklendirilmesi konusunda belirli bir standart aradıkları söylenemez.

Yörede birebir yapılan görüşmelerde bireylerin dokuyacakları düz kirkitli dokumanın ebadına göre çözgüyü çözdüklerini, bu yüzdende dokumanın ebadına özellikle önem verdiklerini diğer unsurların ise dokuma esnasında karar verdiklerini söylemişlerdir.

4.8. Karşılaşılan Sorunlar

Araştırma kapsamında anket uygulanan bireylerin üretilen dokumalardan elde edilen gelir ilişkin bilgiler Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18: Üretilen Dokumalardan Elde Edilen Gelir

Gelir	f	%
Yeterli	-	-
Az Yeterli	3	6.00
Yetersiz	47	94.00
TOPLAM	50	100.00

Bireylerden elde edilen verilerde dokumalardan elde ettikleri gelirle ilgili görüşleri % 94’ü yetersiz, % 6’sı az yeterli tespit edilmiştir. Bu da yörede dokumanın gelir olarak yetersiz olduğunu ortaya koymaktadır.

Araştırma kapsamında anket uygulanan bireylerin üretimde karşılaştıkları sorunlara ilişkin bilgiler Tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19: Üretimde Karşılaşılan Sorunlar

Sorunlar	f	%
Desen ve motif temini	-	-
Araç ve gereç temini	19	38.00
Zor şartlar altında üretim	31	62.00
TOPLAM	50	100.00

Araştırma sonuçlarına göre Tablo 19 incelendiğinde bireylerin üretim esnasında karşılaştıkları problemler % 62 ile zor şartlar altında üretim ve % 38 ile de araç-gereç temini olduğu anlaşılmaktadır.

Bireylerin desen ve motif temininde genellikle eski örnekleri kopya etmesinden dolayı hiçbir sorunla karşılaşmadığı söylenebilir.

Araştırma kapsamında anket uygulanan bireylerin pazarlama konusunda karşılaştıkları sorunlarına ilişkin bilgiler Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20: Pazarlama Konusunda Karşılaşılan Sorunlar

Sorunlar	f	%
Fiyat yetersizliği	18	36.00
Satış yetersizliği	41	82.00
Tanıtım yetersizliği	-	-
Marka ürün olmayışı	-	-

N:50

Açıklama: Bireyler birden fazla seçeneğe cevap vermişlerdir.

Tablo 20 incelendiğinde bireylerden alınan cevaplarda pazarlamada karşılaşılan sorunlar neticesinde büyük çoğunluğun % 82 ile satış ve % 36 ile de fiyat yetersizliği olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 20’den elde edilen bulgulara göre pazarlamada karşılaşılan sorunlarda en çok satış yetersizliğinden yakınıldığı söylenebilir. Yörede dokuma ile ilgili üretim ve tanıtım çalışmaları olmadığı için bireyler tanıtım yetersizliği ve marka ürün olmayışı unsurlarına hiç cevap vermemiştir.

4.9. Yöre Dokumaları ve Genel Özellikleri

BİLGİ FORMU 1

Örnek No	: 1
Bulunduğu Yer	: Denizli / Çal / Süller
Türü	: Namazlık
Yöredeki Adı	: -
İnceleme Tarihi	: 17.04.2008
İlgili Koleksiyon	: Özel
Üretim Tarihi	: 2006
Boyutları	
En	: 120 cm
Boy	: 180 cm
Dokuma Tekniği	: Kilim
Dokuma Sıklığı	
Çözü	: 4 (1 cm'de)
Atkı	: 8 (1 cm'de)
İplik Türü	
Çözü	: Yün
Atkı	: Yün
Dokuma Kalınlığı	: 4 mm
Kullanılan Renkler	: Turuncu, sarı, yeşil, lacivert, kırmızı, kahverengi, bordo, gri, beyaz
Kullanılan Motifler	
Geometrik	: Dikdörtgen, altıgen, düz çizgi

Kompozisyon : Kilime kahverengi renkle başlanmış ve aralıklı düz sıra halinde motifler yan yana sıralanarak kilim boyunca tekrarlanmıştır. Kilimin orta kısmında büyük bir motif üst üste sıralanmıştır. Motifler arasında farklı renklerde ince çizgiler oluşturulmuştur. Ayrıca bir bordür yapılmamıştır.

Kaynak Kişi

Adı ve Soyadı: Nursel AKYEL

Doğum Yeri ve Yılı: Süller-Çal 1960

Meslek : Ev Hanımı

Öğrenim : İlkokul

Açık Adres : Süller Kasabası-Çal-DENİZLİ

BİLGİ FORMU 2

Örnek No	: 2
Bulunduğu Yer	: Denizli / Çal / Süller
Türü	: Yolluk
Yöredeki Adı	: -
İnceleme Tarihi	: 17.04.2008
İlgili Koleksiyon	: Özel
Üretim Tarihi	: 2006
Boyutları	
En	: 94 cm
Boy	: 276 cm
Dokuma Tekniği	: Kilim
Dokuma Sıklığı	
Çözü	: 5 (1 cm'de)
Atkı	: 6 (1 cm'de)
İplik Türü	
Çözü	: Pamuk
Atkı	: Yün-Orlon
Dokuma Kalınlığı	: 4 mm

Kullanılan Renkler : Mavi, koyu gri, yeşil, siyah, lacivert, bordo, gri, kırmızı, beyaz, açık yeşil, kahverengi

Kullanılan Motifler

Geometrik : Üçgen, altıgen, düz çizgi

Kompozisyon : Kilime ince şerit halinde mavi renkte ve arasında pembe ile başlanmış ve kilim boyunca aralıklarla tekrar edilmiştir. Çizgiler arasında üç farklı motif kullanılmıştır. Motifler üst üste alternatifli olarak sıralanmıştır. Motifler arasında farklı renklerde ince çizgiler oluşturulmuştur. Uzun kenarlarda da girintili çıkıntılı parmaklardan oluşan birer bordür vardır.

Kaynak Kişi

Adı ve Soyadı: Nursel AKYEL

Doğum Yeri ve Yılı: Süller-Çal 1960

Meslek : Ev Hanımı

Öğrenim : İlkokul

Açık Adres : Süller Kasabası-Çal-DENİZLİ

BİLGİ FORMU 3

Örnek No	: 3
Bulunduğu Yer	: Denizli / Çal / Çalkuyucak
Türü	: Yolluk
Yöredeki Adı	: -
İnceleme Tarihi	: 17.04.2008
İlgili Koleksiyon	: Özel
Üretim Tarihi	: 1978
Boyutları	
En	: 109 cm
Boy	: 206 cm
Dokuma Tekniği	: Kilim
Dokuma Sıklığı	
Çözü	: 4 (1 cm'de)
Atkı	: 7 (1 cm'de)
İplik Türü	
Çözü	: Pamuk
Atkı	: Yün
Dokuma Kalınlığı	: 6 mm

Kullanılan Renkler :Yeşil, bordo, mavi, kırmızı, pembe, turkuaz, turuncu, siyah, sarı

Kullanılan Motifler

Geometrik : Üçgen, dikdörtgen, zikzak, çengel, düz çizgi

Kompozisyon : İki karşılıklı kenarında üçer motiften oluşan kalın bordürler, kalın bordürün içinde çengellerden oluşan birer ince bordür yer almıştır. Ortasında farklı renklerde iç içe basamaklardan oluşan büyük bir motif, büyük motifin kilim boyunca alt ve üst kısmında tekrarı ve bu motiflerin çevrelerinde küçük ve orta büyüklükte motifler yerleştirilmiştir

Kaynak Kişi

Adı ve Soyadı: Huriye SAĞLIK

Doğum Yeri ve Yılı: Çalkuyucak-Çal 1949

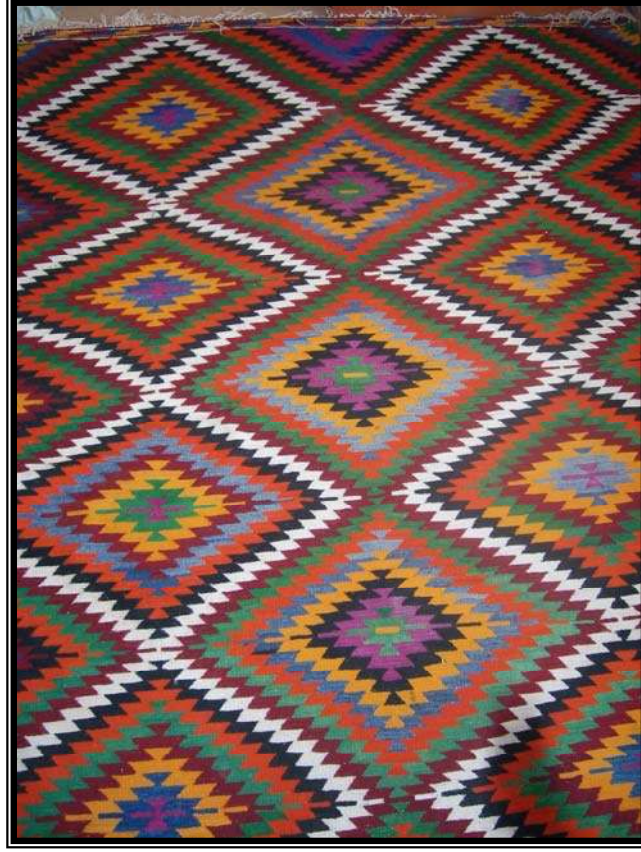
Meslek : Ev Hanımı

Öğrenim : İlkokul

Açık Adres : Çalkuyucak köyü-Çal-DENİZLİ

BİLGİ FORMU 4

Örnek No	: 4
Bulunduğu Yer	: Denizli / Çal / Çalkuyucak
Türü	: Büyük Kilim
Yöredeki Adı	: -
İnceleme Tarihi	: 17.04.2008
İlgili Koleksiyon	: Özel
Üretim Tarihi	: 1978
Boyutları	
En	: 178 cm
Boy	: 369 cm
Dokuma Tekniği	: Kilim
Dokuma Sıklığı	
Çözü	: 4 (1 cm'de)
Atkı	: 7 (1 cm'de)
İplik Türü	
Çözü	: Pamuk
Atkı	: Yün
Dokuma Kalınlığı	: 4 mm
Kullanılan Renkler	: Mavi, kırmızı, turuncu, gri, beyaz, sarı, siyah

Kullanılan Motifler

Geometrik : Zikzak

Kompozisyon: Kilimin uzunluğu boyunca ‘farda’ motifi üst üste sıralanmıştır. Zeminde boşluk kalmayacak şekilde farda motifinin zikzakları kenarda da farklı renklerde tekrar edilmiştir.

Kaynak Kişi

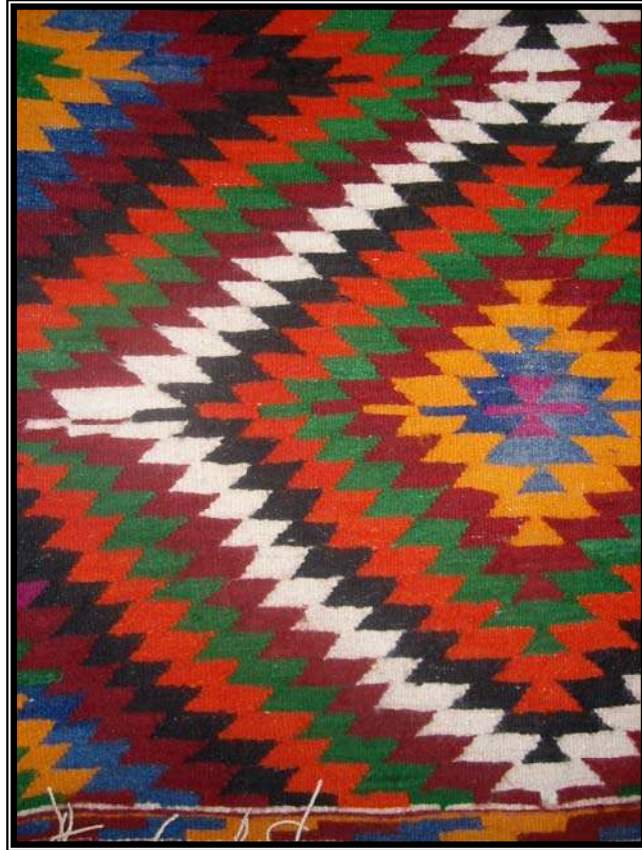
Adı ve Soyadı: Huriye SAĞLIK

Doğum Yeri ve Yılı: Çalkuyucak-Çal 1949

Meslek : Ev Hanımı

Öğrenim : İlkokul

Açık Adres : Çalkuyucak köyü-Çal-DENİZLİ

BİLGİ FORMU 5

Örnek No	: 5
Bulunduğu Yer	: DENİZLİ / Çal / Çalçakırlar
Türü	: Namazlık
Yöredeki Adı	: -
İnceleme Tarihi	: 17.04.2008
İlgili Koleksiyon	: Özel
Üretim Tarihi	: 1995
Boyutları	
En	: 117 cm
Boy	: 175 cm
Dokuma Tekniği	: Kilim
Dokuma Sıklığı	
Çözü	: 5 (1 cm'de)
Atkı	: 8 (1 cm'de)
İplik Türü	
Çözü	: Pamuk
Atkı	: Yün
Dokuma Kalınlığı	: 4 mm
Kullanılan Renkler	:Bordo, çimen yeşili, mavi, turuncu, sarı

Kullanılan Motifler

Geometrik : Üçgen, dikdörtgen, zikzak, çengel, düz çizgi

Kompozisyon : İki karşılıklı kenarında üçer motiften oluşan kalın bordürler, Kalın bordürün içinde çengellerden oluşan birer ince bordür yer almıştır. Uzun kenarlarda da kıvrımlardan oluşan birer bordür vardır. Ortasında farklı renklerde iç içe basamaklardan oluşan büyük bir motif, büyük motifin dört köşesinde aynı motifin küçükleri yerleştirilmiştir.

Kaynak Kişi

Adı ve Soyadı: Pakize ERTEKİN

Doğum Yeri ve Yılı: Çalçakırlar-Çal 1930

Meslek : Ev Hanımı

Öğrenim : Okuma-yazma biliyor

Açık Adres : Çalçakırlar köyü-Çal-DENİZLİ

BİLGİ FORMU 6

Örnek No	: 6
Bulunduğu Yer	: DENİZLİ / Çal / Çalçakırlar
Türü	: Yer Kilimi
Yöredeki Adı	: -
İnceleme Tarihi	: 17.04.2008
İlgili Koleksiyon	: Özel
Üretim Tarihi	: Bilinmiyor
Boyutları	
En	: 150 cm
Boy	: 224 cm
Dokuma Tekniği	: Kilim
Dokuma Sıklığı	
Çözüğü	: 5 (1 cm'de)
Atkı	: 7 (1 cm'de)
İplik Türü	
Çözüğü	: Pamuk
Atkı	: Yün
Dokuma Kalınlığı	: 5 mm
Kullanılan Renkler	Bordo, yeşil, lacivert, turuncu, gri, kırmızı, açık mavi
Kullanılan Motifler	
Geometrik	: Üçgen, dikdörtgen, zikzak, çengel, düz çizgi

Kompozisyon : İki karşılıklı kenarında iki sıra halinde üçer motiften oluşan kalın bordürler, kalın bordürün içinde çengellerden oluşan birer ince bordür yer almıştır. Uzun kenarlarda da kıvrımlardan oluşan birer bordür vardır. Ortasında farklı renklerde iç içe basamaklardan oluşan büyük bir motif, büyük motifin dört köşesinde aynı motifin küçükleri yerleştirilmiştir.

Kaynak Kişi

Adı ve Soyadı: Ayşe AYDOĞDU

Doğum Yeri ve Yılı: Çalçakırlar-Çal 1953

Meslek : Ev Hanımı

Öğrenim : İlkokul

Açık Adres : Çalçakırlar köyü-Çal-DENİZLİ

BİLGİ FORMU 7

Örnek No	: 7
Bulunduğu Yer	: DENİZLİ / Çal / Bahadınlar
Türü	: Yolluk
Yöredeki Adı	: -
İnceleme Tarihi	: 24.04.2008
İlgili Koleksiyon	: Cami
Üretim Tarihi	: Bilinmiyor
Boyutları	
En	: 145 cm
Boy	: 223 cm
Dokuma Tekniği	: Kilim
Dokuma Sıklığı	
Çözüğü	: 4 (1 cm'de)
Atkı	: 7 (1 cm'de)
İplik Türü	
Çözüğü	: Pamuk
Atkı	: Yün
Dokuma Kalınlığı	: 4 mm
Kullanılan Renkler	: Bordo, hardal sarı, mavi, çimen yeşil, kırmızı, beyaz, eflatun

Kullanılan Motifler

Geometrik : Üçgen, dikdörtgen, zikzak, çengel, düz çizgi

Kompozisyon : İki karşılıklı kenarında iki sıra halinde üçer motiften oluşan kalın bordürler, kalın bordürün içinde ters halinde çengellerden oluşan birer ince bordür yer almıştır. Uzun kenarlarda da kıvrımlardan oluşan birer bordür vardır. Ortasında farklı renklerde iç içe basamaklardan oluşan büyük bir motif, büyük motifin dört köşesinde aynı motifin küçükleri yerleştirilmiştir. Büyük motiflerin çevrelerinde de küçük motifler yer almıştır

Kaynak Kişi

Adı ve Soyadı: KÖY CAMİSİ

Açık Adres : Bahadınlar köyü-Çal-DENİZLİ

BİLGİ FORMU 8

Örnek No	: 8
Bulunduğu Yer	: DENİZLİ / Çal / Bahadınlar
Türü	: Yer Kilimi
Yöredeki Adı	: -
İnceleme Tarihi	: 24.04.2008
İlgili Koleksiyon	: Cami
Üretim Tarihi	: Bilinmiyor
Boyutları	
En	: 152 cm
Boy	: 226 cm
Dokuma Tekniği	: Kilim
Dokuma Sıklığı	
Çözüğü	: 4 (1 cm'de)
Atkı	: 7 (1 cm'de)
İplik Türü	
Çözüğü	: Pamuk
Atkı	: Yün
Dokuma Kalınlığı	: 5 mm
Kullanılan Renkler	: Bordo, sarı, kırmızı, beyaz, siyah, turkuaz

Kullanılan Motifler

Geometrik : Üçgen, dikdörtgen, zikzak, çengel, düz çizgi

Kompozisyon : Kilime sarı renk ile başlanmıştır. Ortasında farklı renklerde iç içe basamaklardan oluşan aynı dört motif iki karşılıklı kenarında kullanılmıştır. Uzun kenarlarda da üçgenlerden oluşan birer bordür vardır. Yine aynı şekilde iki karşılıklı kenarda birbirine geçmiş üçgen şeklinde motifler yer almıştır. Ortasında farklı renklerde iç içe basamaklardan oluşan büyük bir motif, büyük motifin dört köşesinde aynı motifin küçükleri yerleştirilmiştir. Büyük motiflerin çevrelerinde de küçük motifler yer almıştır

Kaynak Kişi

Adı ve Soyadı: KÖY CAMİSİ

Açık Adres : Bahadınlar köyü-Çal-DENİZLİ

BİLGİ FORMU 9

Örnek No	: 9
Bulunduğu Yer	: DENİZLİ / Çal / Bahadınlar
Türü	: Namazlık
Yöredeki Adı	: -
İnceleme Tarihi	: 24.04.2008
İlgili Koleksiyon	: Özel
Üretim Tarihi	: Bilinmiyor
Boyutları	
En	: 143 cm
Boy	: 254 cm
Dokuma Tekniği	: Kilim
Dokuma Sıklığı	
Çözüğü	: 5 (1 cm'de)
Atkı	: 7 (1 cm'de)
İplik Türü	
Çözüğü	: Pamuk
Atkı	: Yün
Dokuma Kalınlığı	: 4 mm
Kullanılan Renkler	: Kırmızı, lacivert, turuncu, mor

Kullanılan Motifler

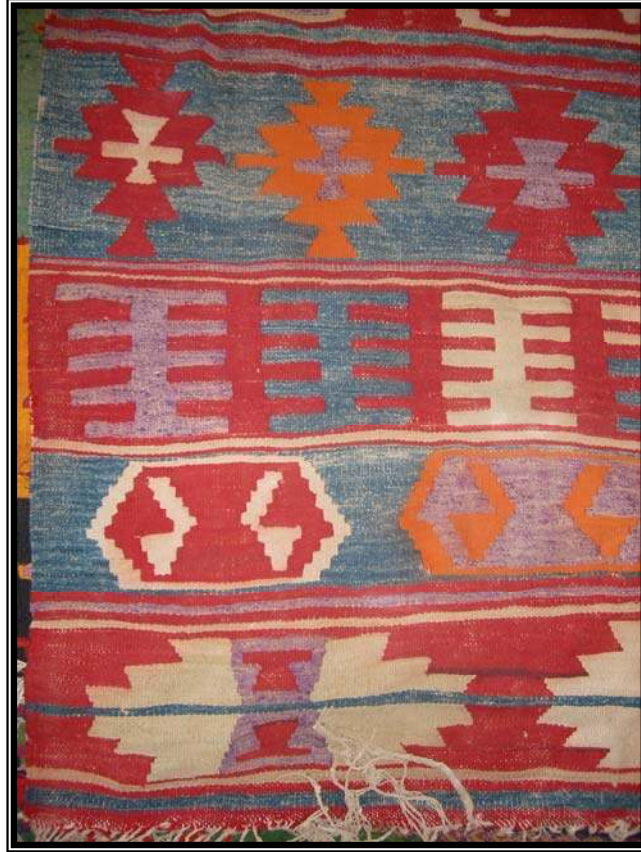
Geometrik : Üçgen, altıgen, düz çizgi

Kompozisyon :Yolluk şeklindeki dokumada motifler yan yana sıralanarak kalın yatay çizgiler içinde yer almıştır. Çizgiler arasında dört farklı motif kullanılmıştır. Motifler üst üste alternatifli olarak sıralanmıştır. Motifler arasında farklı renklerde ince çizgiler oluşturulmuştur. Ayrıca bir bordür yapılmamıştır.

Kaynak Kişi

Adı ve Soyadı: KÖY CAMİSİ

Açık Adres : Bahadınlar köyü-Çal-DENİZLİ

BİLGİ FORMU 10

Örnek No	: 10
Bulunduğu Yer	: DENİZLİ / Güney/ Eziler
Türü	: Namazlık
Yöredeki Adı	: -
İnceleme Tarihi	: 28.04.2008
İlgili Koleksiyon	: Özel
Üretim Tarihi	: Bilinmiyor
Boyutları	
En	: 107 cm
Boy	: 180 cm
Dokuma Tekniği	: Kilim
Dokuma Sıklığı	
Çözü	: 4 (1 cm'de)
Atkı	: 7 (1 cm'de)
İplik Türü	
Çözü	: Pamuk
Atkı	: Yün
Dokuma Kalınlığı	: 4 mm
Kullanılan Renkler	: Siyah, lacivert, beyaz, kırmızı, turuncu, yeşil, kahverengi.
Kullanılan Motifler	:
Geometrik	: Üçgen, altıgen, düz çizgi

Kompozisyon

: Yaygının uç kısmında düz kilim dokumadan sonra siyah renk ile bordürde üçgen şeklinde motifler yan yana yer almıştır. Uzun kenarlarda da kıvrımlardan oluşan birer bordür vardır. Kenar bordürlerde mavi zemin üzerinde küçük üçgen şeklindeki motifler sıralanmıştır. Namazlığın orta kısmında yaygı boyunca bir hayat ağacı motifi resmedilmiştir. Bu motifin etrafında da küçük motifler yer almıştır.

Kaynak Kişi

Adı ve Soyadı: Ümmühan TAN

Doğum Yeri ve Yılı: Eziler-Güney 1943

Meslek : Ev Hanımı

Öğrenim : İlkokul

Açık Adres : Eziler Kasabası-Güney-DENİZLİ

BİLGİ FORMU 11

Örnek No	: 11
Bulunduğu Yer	: DENİZLİ / Güney/ Eziler
Türü	: Yolluk
Yöredeki Adı	: -
İnceleme Tarihi	: 28.04.2008
İlgili Koleksiyon	: Özel
Üretim Tarihi	: Bilinmiyor
Boyutları	
En	: 117 cm
Boy	: 247 cm
Dokuma Tekniği	: Kilim
Dokuma Sıklığı	
Çözüğü	: 5 (1 cm'de)
Atkı	: 7 (1 cm'de)
İplik Türü	
Çözüğü	: Yün
Atkı	: Yün
Dokuma Kalınlığı	: 4 mm
Kullanılan Renkler	: Lacivert, beyaz, kırmızı, yeşil, kahverengi, bordo, krem, kirli sarı

Kullanılan Motifler

Geometrik : Üçgen, altıgen

Kompozisyon : Yolluğa krem rengi ile başlanmıştır. İki karşılıklı kenar bordürde eğik kareler şeklinde yan yana sıra halinde motifler, uzun kenarlarda da üçgenlerden oluşan birer bordür vardır. Orta kısımda farklı renklerde iç içe basamaklardan oluşan motif beş defa tekrarlamıştır. Tekrarlayan bu kısmın iki tarafında da aynı renkte yine beş motif tekrar ederek yer almıştır.

Kaynak Kişi

Adı ve Soyadı: Hatice ATİK

Doğum Yeri ve Yılı: Eziler-Güney 1945

Meslek : Ev Hanımı

Öğrenim : İlkokul

Açık Adres : Eziler Kasabası-Güney-DENİZLİ

BİLGİ FORMU 12

Örnek No	: 12
Bulunduğu Yer	: DENİZLİ / Güney / Eziler
Türü	: Yolluk
Yöredeki Adı	: -
İnceleme Tarihi	: 28.04.2008
İlgili Koleksiyon	: Özel
Üretim Tarihi	: Bilinmiyor
Boyutları	
En	: 163 cm
Boy	: 285 cm
Dokuma Tekniği	: Zili
Dokuma Sıklığı	
Çözü	: 5 (1 cm'de)
Atkı	: 6 (1 cm'de)
İplik Türü	
Çözü	: Pamuk
Atkı	: Yün
Dokuma Kalınlığı	: 4 mm
Kullanılan Renkler	: Kırmızı, mor, beyaz, gri, sarı, turuncu, bordo.

Kullanılan Motifler

Geometrik : Kare, verev çizgi, düz çizgi, üçgen.

Kompozisyon : Yaygının bordür kısmı birbirine girmiş üçgen şeklinde motifler yer almış, zeminle bordürü düz beyaz bir çizgi ayırmıştır. Bütün zemin büyük ve küçük olmak üzere kare ve üçgenlere ayrılmıştır.

Kaynak Kişi

Adı ve Soyadı: Hatice ATİK

Doğum Yeri ve Yılı: Eziler-Güney 1945

Meslek : Ev Hanımı

Öğrenim : İlkokul

Açık Adres : Eziler Kasabası-Güney-DENİZLİ

BİLGİ FORMU 13

Örnek No	: 13
Bulunduğu Yer	: DENİZLİ / Güney / Karagözler
Türü	: Namazlık
Yöredeki Adı	: -
İnceleme Tarihi	: 28.04.2008
İlgili Koleksiyon	: Özel
Üretim Tarihi	: 2005
Boyutları	
En	: 100 cm
Boy	: 168 cm
Dokuma Tekniği	: Kilim
Dokuma Sıklığı	
Çözü	: 5 (1 cm'de)
Atkı	: 7 (1 cm'de)
İplik Türü	
Çözü	: Pamuk
Atkı	: Yün
Dokuma Kalınlığı	: 5 mm
Kullanılan Renkler	: Lacivert, beyaz, turkuaz, siyah, turuncu, sarı, kırmızı,

kahverengi

Kullanılan Motifler

Geometrik

: Altıgen, üçgen

Kompozisyon

: Yaygının bordür kısmında lacivert zemin düz çizgi üzerinde oklar şeklinde kenarlarda üst üste, alt ve üst kenarlarda ise yan yana yer almıştır. Karşılıklı iki kenarda da zemin bordür arasında yıldız şeklinde motifler sıralanmıştır. Namazlığın orta kısmında yaygı boyunca bir çiçek motifi ve alt kısmında saksı şeklinde motif resmedilmiştir.

Kaynak Kişi

Adı ve Soyadı: Nurten ÖZER

Doğum Yeri ve Yılı: Karagözler-Güney 1965

Meslek : Ev Hanımı

Öğrenim : İlkokul

Açık Adres : Karagözler Köyü-Güney-DENİZLİ

BİLGİ FORMU 14

Örnek No	: 14
Bulunduğu Yer	: DENİZLİ / Güney / Karagözler
Türü	: Namazlık
Yöredeki Adı	: -
İnceleme Tarihi	: 28.04.2008
İlgili Koleksiyon	: Özel
Üretim Tarihi	: 2005
Boyutları	
En	: 107 cm
Boy	: 154 cm
Dokuma Tekniği	: Kilim
Dokuma Sıklığı	
Çözüğü	: 5 (1 cm'de)
Atkı	: 7 (1 cm'de)
İplik Türü	
Çözüğü	: Pamuk
Atkı	: Yün
Dokuma Kalınlığı	: 5 mm
Kullanılan Renkler	: Lacivert, beyaz, siyah, turuncu, sarı, kırmızı, Kahverengi, açık yeşil

Kullanılan Motifler

Geometrik : Üçgen, dörtgen düz çizgi

Kompozisyon : İki karşılıklı kenarında altı motiften oluşan kalın bordürler, uzun kenarlarda ve alt kenarlarda da karşılıklı iki üçgenden oluşan birer bordür vardır. Mavi zemin üzerinde göbekte büyük bir motif yer almış, motifin alt ve üst kısmında karşılıklı dörtgen şeklinde motifler sıralanmıştır

Kaynak Kişi

Adı ve Soyadı: Nurten ÖZER

Doğum Yeri ve Yılı: Karagözler-Güney 1965

Meslek : Ev Hanımı

Öğrenim : İlkokul

Açık Adres : Karagözler Köyü-Güney-DENİZLİ

BİLGİ FORMU 15

Örnek No	: 15
Bulunduğu Yer	: DENİZLİ / Güney / Karagözler
Türü	: Namazlık
Yöredeki Adı	: -
İnceleme Tarihi	: 28.04.2008
İlgili Koleksiyon	: Özel
Üretim Tarihi	: 2006
Boyutları	
En	: 109 cm
Boy	: 192 cm
Dokuma Tekniği	: Kilim
Dokuma Sıklığı	
Çözü	: 5 (1 cm'de)
Atkı	: 7 (1 cm'de)
İplik Türü	
Çözü	: Pamuk
Atkı	: Yün
Dokuma Kalınlığı	: 4 mm

Kullanılan Renkler : Lacivert, beyaz, siyah, turuncu, sarı, kırmızı,
Kahverengi, koyu yeşil, turkuaz

Kullanılan Motifler

Geometrik : Üçgen, altıgen

Kompozisyon : İki karşılıklı kenarında sarı zemin üzerinde kıvrım şeklinde çubuklar ve iki sıra halinde dörder motiftan oluşan kalın bordürler, kalın bordürün içinde kıvrımlardan oluşan birer kalın bordür yer almıştır. Uzun kenarlarda da bordürde yer almıştır. Yeşil zemin üzerinde dört büyük motif orantılı şekilde karşılıklı yer almış ve etrafları küçük motiflerle doldurulmuştur.

Kaynak Kişi

Adı ve Soyadı: Nurten ÖZER

Doğum Yeri ve Yılı: Karagözler-Güney 1965

Meslek : Ev Hanımı

Öğrenim : İlkokul

Açık Adres : Karagözler Köyü-Güney-DENİZLİ

BİLGİ FORMU 16

Örnek No	: 16
Bulunduğu Yer	: DENİZLİ / Güney / Karagözler
Türü	: Namazlık
Yöredeki Adı	: -
İnceleme Tarihi	: 28.04.2008
İlgili Koleksiyon	: Özel
Üretim Tarihi	: 2006
Boyutları	
En	: 94 cm
Boy	: 198 cm
Dokuma Tekniği	: Kilim
Dokuma Sıklığı	
Çözü	: 4 (1 cm'de)
Atkı	: 7 (1 cm'de)
İplik Türü	
Çözü	: Pamuk
Atkı	: Yün
Dokuma Kalınlığı	: 4 mm

Kullanılan Renkler : Lacivert, beyaz, siyah, turuncu, sarı, kırmızı, Kahverengi, yeşil

Kullanılan Motifler

Geometrik : Üçgen, altıgen

Kompozisyon : Yaygının bordür kısmında yeşil zemin üzerinde farklı renklerde iç içe basamaklardan oluşan küçük motifler şeklinde kenarlarda üst üste, alt ve üst kenarlarda ise yan yana yer almıştır. Karşılıklı iki kenarda da zemin bordür arasında tırnak ve düz çizgi vardır. Namazlığın orta kısmında yaygı boyunca bir çiçek motifi ve alt kısmında saksı şeklinde motif resmedilmiştir. Motifin etrafında saksı içinde çiçek motifi yer almıştır

Kaynak Kişi

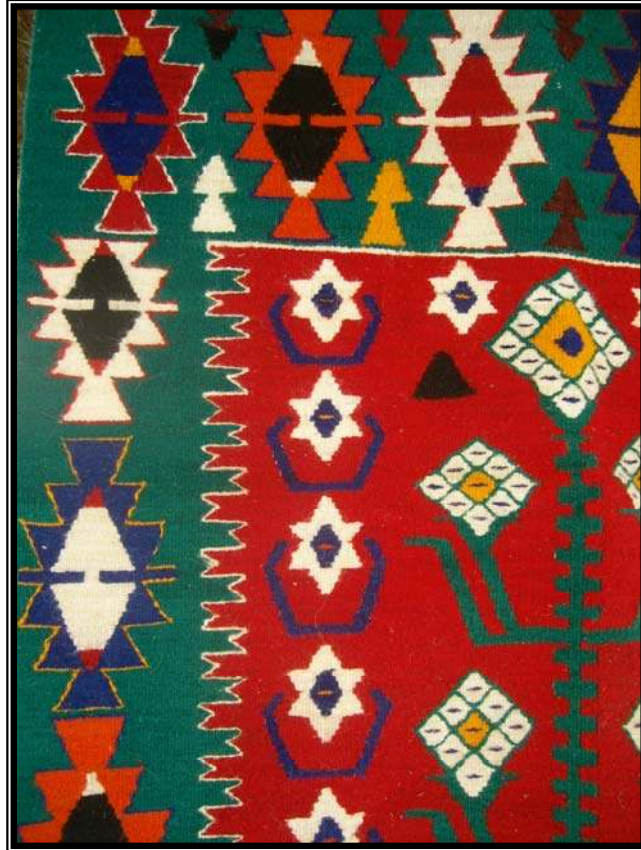
Adı ve Soyadı: Nurten ÖZER

Doğum Yeri ve Yılı: Karagözler-Güney 1965

Meslek : Ev Hanımı

Öğrenim : İlkokul

Açık Adres : Karagözler Köyü-Güney-DENİZLİ

BİLGİ FORMU 17

Örnek No	: 17
Bulunduğu Yer	: DENİZLİ / Güney / Karagözler
Türü	: Namazlık
Yöredeki Adı	: -
İnceleme Tarihi	: 28.04.2008
İlgili Koleksiyon	: Özel
Üretim Tarihi	: 2005
Boyutları	
En	: 98 cm
Boy	: 165 cm
Dokuma Tekniği	: Kilim
Dokuma Sıklığı	
Çözüğü	: 4 (1 cm'de)
Atkı	: 5 (1 cm'de)
İplik Türü	
Çözüğü	: Yün
Atkı	: Yün
Dokuma Kalınlığı	: 5 mm
Kullanılan Renkler	: Mavi, yeşil, pembe, açık pembe, beyaz

Kullanılan Motifler

Geometrik : Üçgen, altıgen

Kompozisyon : Yolluk şeklindeki dokumada motifler üst üste sıralanarak yeşil zemin üzerinde yer almıştır. Orta kısımda iki tane farklı renklerde iç içe basamaklardan oluşan büyük motif vardır. Motiflerin yan taraflarında altıgen şeklinde ve farklı renklerde iç içe basamaklardan oluşan motifler bir sıra haline yer almıştır. Ayrıca bir bordür yapılmamıştır.

Kaynak Kişi

Adı ve Soyadı: Hatice DÖNDÜ

Doğum Yeri ve Yılı: Karagözler-Güney 1954

Meslek : Ev Hanımı

Öğrenim : Okuma-yazma biliyor

Açık Adres : Karagözler Köyü-Güney-DENİZLİ

BİLGİ FORMU 18

Örnek No	: 18
Bulunduğu Yer	: DENİZLİ / Güney / Karagözler
Türü	: Namazlık
Yöredeki Adı	: -
İnceleme Tarihi	: 28.04.2008
İlgili Koleksiyon	: Özel
Üretim Tarihi	: 2005
Boyutları	
En	: 80 cm
Boy	: 145 cm
Dokuma Tekniği	: Kilim
Dokuma Sıklığı	
Çözü	: 4 (1 cm'de)
Atkı	: 6 (1 cm'de)
İplik Türü	
Çözü	: Pamuk
Atkı	: Yün
Dokuma Kalınlığı	: 5 mm

Kullanılan Renkler : Kırmızı, lacivert, beyaz, yeşil

Kullanılan Motifler

Geometrik : Düz çizgi, verev çubuk

Kompozisyon : Yaygının bordür kısmında lacivert zemin üzerinde çengeller şeklinde kenarlarda üst üste, alt ve üst kenarlarda ise yan yana yer almıştır. Karşılıklı iki kenarda da zemin bordür arasında 't' şekline motifler sıralanmıştır. Namazlığın orta kısmında yaygı boyunca verev çubuk üzerinde oklar, kenarlarda ise eğri çubuk üzerinde oklar yer almıştır.

Kaynak Kişi

Adı ve Soyadı: Hatice DÖNDÜ

Doğum Yeri ve Yılı: Karagözler-Güney 1954

Meslek : Ev Hanımı

Öğrenim : Okuma-yazma biliyor

Açık Adres : Karagözler Köyü-Güney-DENİZLİ

BİLGİ FORMU 19

Örnek No	: 19
Bulunduğu Yer	: DENİZLİ / Serinhisar
Türü	: Duvar Kilimi
Yöredeki Adı	: -
İnceleme Tarihi	: 03.05.2008
İlgili Koleksiyon	: Özel
Üretim Tarihi	: Bilinmiyor
Boyutları	
En	: 170 cm
Boy	: 290 cm
Dokuma Tekniği	: Kilim
Dokuma Sıklığı	
Çözü	: 4 (1 cm'de)
Atkı	: 7 (1 cm'de)
İplik Türü	
Çözü	: Yün
Atkı	: Yün
Dokuma Kalınlığı	: 6 mm
Kullanılan Renkler	: Bordo, sarı, yeşil, pembe, beyaz, lacivert

Kullanılan Motifler

Geometrik : Üçgen, düz çizgi

Kompozisyon : İki karşılıklı kenarında çiçek şeklinde motiften oluşan ince bordür, ince bordürün üzerinde oluşan birer ince çizgi yer almıştır. Uzun kenarlarda da kıvrımlı dallardan oluşan birer bordür vardır. Ortasında farklı renklerde iç içe basamaklardan oluşan büyük bir motif, büyük motifin karşılıklı kenarlarında çiçek motifleri yerleştirilmiştir.

Kaynak Kişi

Adı ve Soyadı: Baltacıların Emine

Doğum Yeri ve Yılı: Serinhisar - 1930

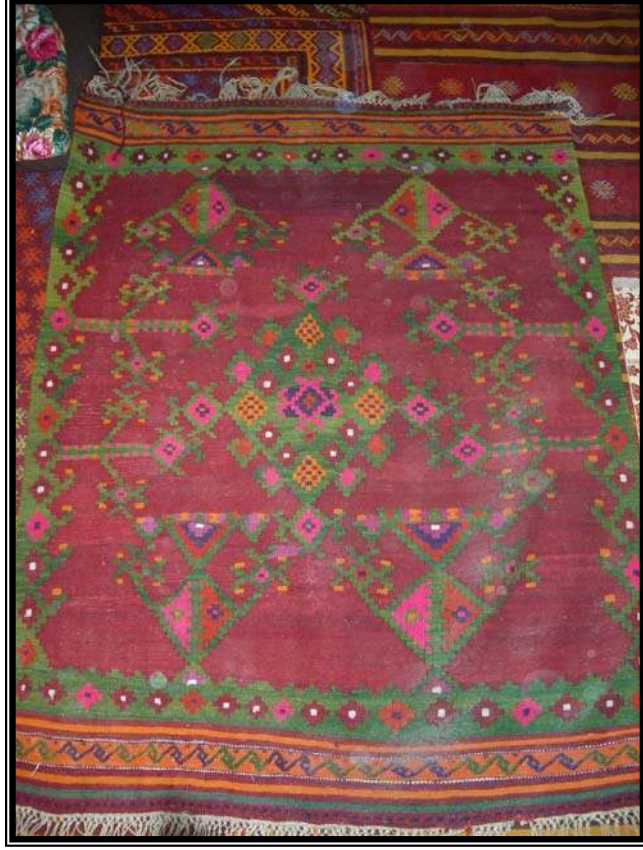
Meslek : Ev Hanımı

Öğrenim : Okuma-yazma bilmiyor

Açık Adres : Serinhisar-DENİZLİ

BİLGİ FORMU 20

Örnek No	: 20
Bulunduğu Yer	: DENİZLİ / Serinhisar
Türü	: Namazlık
Yöredeki Adı	: -
İnceleme Tarihi	: 03.05.2008
İlgili Koleksiyon	: Özel
Üretim Tarihi	: Bilinmiyor
Boyutları	
En	: 116 cm
Boy	: 150 cm
Dokuma Tekniği	: Kilim
Dokuma Sıklığı	
Çözü	: 5 (1 cm'de)
Atkı	: 8 (1 cm'de)
İplik Türü	
Çözü	: Pamuk
Atkı	: Yün
Dokuma Kalınlığı	: 4 mm

Kullanılan Renkler : Yeşil, turuncu, bordo, pembe, beyaz, lacivert, turuncu

Kullanılan Motifler

Geometrik : Üçgen, düz çizgi

Kompozisyon : İki karşılıklı kenarında kıvrımlı çubuklar şeklinde motiften oluşan ince bordür, ince bordürün üzerinde ve altında oluşan birer ince çizgi yer almıştır. Uzun kenarlarda da kıvrımlı dallardan oluşan birer bordür vardır. Ortasında farklı renklerde iç içe basamaklardan oluşan büyük bir motif, büyük motifin karşılıklı kenarlarında çiçek motifleri yerleştirilmiştir.

Kaynak Kişi

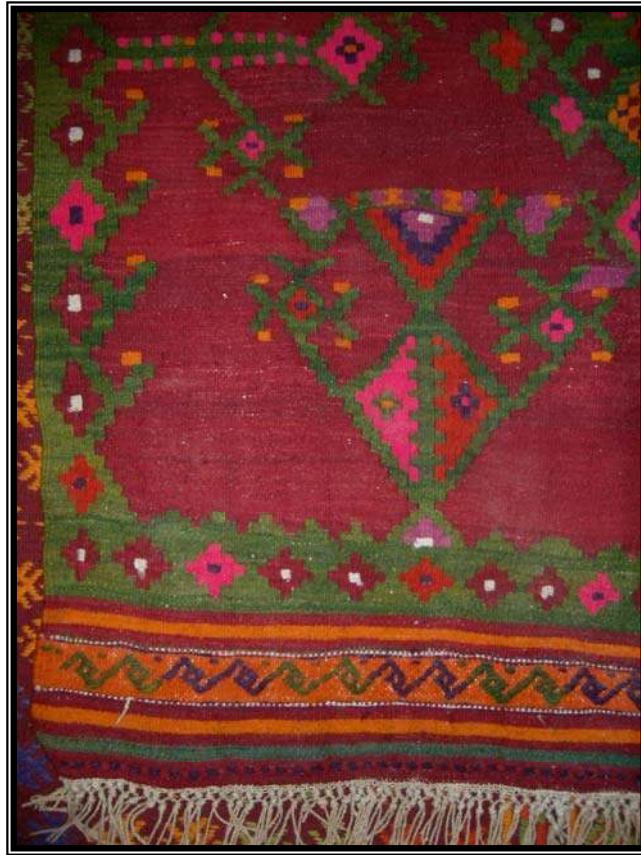
Adı ve Soyadı: Baltacıların Emine

Doğum Yeri ve Yılı: Serinhisar - 1930

Meslek : Ev Hanımı

Öğrenim : Okuma-yazma bilmiyor

Açık Adres : Serinhisar-DENİZLİ

BİLGİ FORMU 21

Örnek No : 21
Bulunduğu Yer : DENİZLİ / Serinhisar
Türü : Yer Kilimi
Yöredeki Adı : Koca Haba
İnceleme Tarihi : 03.05.2008
İlgili Koleksiyon : Özel
Üretim Tarihi : Bilinmiyor
Boyutları
 En : 197 cm
 Boy : 342 cm
Dokuma Tekniği : Cicim
Dokuma Sıklığı
 Çözü : 4 (1 cm'de)
 Atkı : 5 (1 cm'de)
İplik Türü
 Çözü : Yün
 Atkı : Yün
Dokuma Kalınlığı : 4 mm

Kullanılan Renkler : Bordo, siyah, sarı, açık yeşil, açık mavi

Kullanılan Motifler

Geometrik : Üçgen, düz çizgi, altıgen

Kompozisyon : Karşılıklı iki kenarda da dörder sıra farklı motiflerden oluşan düz çizgi halinde bordür kısmında motifler yer almıştır. Uzun kenarlarda da birbirine geçmiş şekilde oluşan bir bordür vardır. Zeminde pıtrak ve motif çevreleyen dikdörtgenler şeklinde yaygı boyunca sıralanmıştır.

Kaynak Kişi

Adı ve Soyadı: Ayşe EKİZ

Doğum Yeri ve Yılı: Serinhisar - 1945

Meslek : Ev Hanımı

Öğrenim : Okuma-yazma biliyor

Açık Adres : Serinhisar-DENİZLİ

BİLGİ FORMU 22

Örnek No : 22
Bulunduğu Yer : DENİZLİ / Serinhisar
Türü : Yer Kilimi
Yöredeki Adı : Koca Haba
İnceleme Tarihi : 03.05.2008
İlgili Koleksiyon : Özel
Üretim Tarihi : Bilinmiyor
Boyutları
 En : 180 cm
 Boy : 335 cm

Dokuma Tekniği : Cicim-Kilim
Dokuma Sıklığı
 Çözü : 5 (1 cm'de)
 Atkı : 6 (1 cm'de)
İplik Türü
 Çözü : Pamuk
 Atkı : Yün
Dokuma Kalınlığı : 4 mm

Kullanılan Renkler : Bordo, siyah, turuncu, açık yeşil, açık mavi, kırmızı

Kullanılan Motifler

Geometrik : Düz çizgi

Sembolik : Pıtrak

Kompozisyon : Yaygı iki siyah çizginin arasına bir sıra sarı ile dokunmaya başlanmıştır. Tekrar eden kısmının arasına birbirini saran kırmızı zemin üzerine düz bir motif yerleştirilmiştir. Bundan sonra 'pıtrak' motifleri yan yana aralıklı sıralanmıştır.

Kaynak Kişi

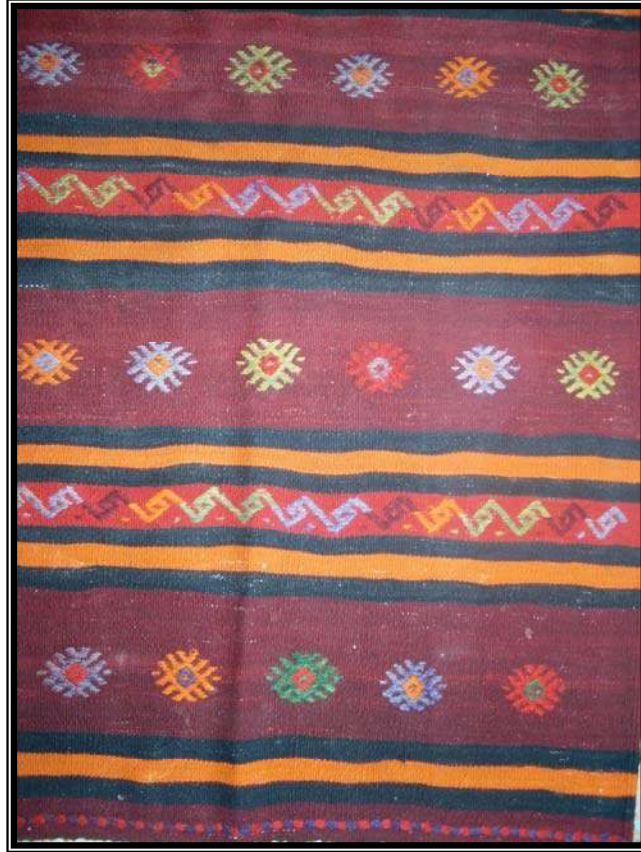
Adı ve Soyadı: Ayşe EKİZ

Doğum Yeri ve Yılı: Serinhisar - 1945

Meslek : Ev Hanımı

Öğrenim : Okuma-yazma biliyor

Açık Adres : Serinhisar-DENİZLİ

BİLGİ FORMU 23

Örnek No	: 23
Bulunduğu Yer	: DENİZLİ / Serinhisar
Türü	: Yer Kilimi
Yöredeki Adı	: Serpmeli Haba
İnceleme Tarihi	: 03.05.2008
İlgili Koleksiyon	: Özel
Üretim Tarihi	: Bilinmiyor
Boyutları	
En	: 185 cm
Boy	: 335 cm
Dokuma Tekniği	: Cicim-Kilim
Dokuma Sıklığı	
Çözü	: 5 (1 cm'de)
Atkı	: 6 (1 cm'de)
İplik Türü	
Çözü	: Pamuk
Atkı	: Yün
Dokuma Kalınlığı	: 4 mm

Kullanılan Renkler : Mavi, kırmızı, turuncu, bordo, yeşil

Kullanılan Motifler

Geometrik : Düz çizgi

Sembolik : Pıtrak

Kompozisyon : Karşılıklı iki kenarda ve uzun kenarlarda dörder sıra farklı motiflerden oluşan düz çizgi halinde bordür kısmında motifler yer almıştır. Kırmızı zemin üzerine düz bir motif farklı renklerde 'pıtrak' motifleri yan yana aralıklı ve verev şeklinde sıralanmıştır.

Kaynak Kişi

Adı ve Soyadı: Ayşe EKİZ

Doğum Yeri ve Yılı: Serinhisar - 1945

Meslek : Ev Hanımı

Öğrenim : Okuma-yazma biliyor

Açık Adres : Serinhisar-DENİZLİ

BİLGİ FORMU 24

Örnek No	: 24
Bulunduğu Yer	: DENİZLİ / Serinhisar / Y. Karaçay
Türü	: Yer Kilimi
Yöredeki Adı	: -
İnceleme Tarihi	: 03.05.2008
İlgili Koleksiyon	: Özel
Üretim Tarihi	: 1973
Boyutları	
En	: 138 cm
Boy	: 214 cm
Dokuma Tekniği	: Kilim
Dokuma Sıklığı	
Çözü	: 4 (1 cm'de)
Atkı	: 8 (1 cm'de)
İplik Türü	
Çözü	: Pamuk
Atkı	: Yün
Dokuma Kalınlığı	: 4 mm
Kullanılan Renkler	: Kırmızı, hardal sarısı, yeşil, mor, turuncu

Kullanılan Motifler

Geometrik : Üçgen, düz çizgi, altıgen

Kompozisyon : İki karşılıklı kenarında karşılıklı üçgen şeklindeki motiften oluşan kalın bordürler, kalın bordürün üzerinde birer ince çizgi yer almıştır. Uzun kenarlarda da çubuk şeklinde birer bordür vardır. Zeminde farklı renklerde iç içe basamaklardan oluşan dörder sıra halinde bir motif, yaygı boyunca yerleştirilmiştir.

Kaynak Kişi

Adı ve Soyadı: Nevriye BOZDEMİR

Doğum Yeri ve Yılı: Serinhisar-Y. Karaçay 1952

Meslek : Ev Hanımı

Öğrenim : Okuma-yazma biliyor

Açık Adres : Y. Karaçay-Serinhisar-DENİZLİ

BİLGİ FORMU 25

Örnek No	: 25
Bulunduğu Yer	: DENİZLİ / Serinhisar / Y. Karaçay
Türü	: Yer Kilimi
Yöredeki Adı	: -
İnceleme Tarihi	: 03.05.2008
İlgili Koleksiyon	: Özel
Üretim Tarihi	: 1978
Boyutları	
En	: 150 cm
Boy	: 224 cm
Dokuma Tekniği	: Kilim
Dokuma Sıklığı	
Çözüğü	: 5 (1 cm'de)
Atkı	: 6 (1 cm'de)
İplik Türü	
Çözüğü	: Pamuk
Atkı	: Yün
Dokuma Kalınlığı	: 5 mm
Kullanılan Renkler	: Kırmızı, turuncu, mor, beyaz, siyah, sarı, krem

Kullanılan Motifler

Geometrik : Düz çizgi, altıgen, üçgen

Kompozisyon : İki karşılıklı kenarında iki sıra halinde motiften oluşan kalın bordürler yer almıştır. Uzun kenarlarda da kıvrımlardan oluşan birer bordür vardır. Zeminde farklı renklerde iç içe basamaklardan oluşan motif, yaygı boyunca yerleştirilmiştir.

Kaynak Kişi

Adı ve Soyadı: Cemile YAŞAR

Doğum Yeri ve Yılı: Serinhisar-Y. Karaçay 1960

Meslek : Ev Hanımı

Öğrenim : İlkokul

Açık Adres : Y. Karaçay-Serinhisar-DENİZLİ

Üretilen dokumalar genelde yöresel pazarlarda ve üretim yerlerinde satıldığı için reklâmı çok iyi yapılmadığı saptanmıştır. Düşük maliyetle kaliteli dokuma ürünlerinin gereken fiyatta satılamadığı, maliyetlerinin bile zor kurtarıldığı anlaşılmaktadır. Teknolojik gelişmeler ve yeni buluşlar tüketici isteklerini değişikliğe uğratmakta, bu değişikliklerde doğal olarak üreticilerin pazarlama işlemlerini etkilemektedir. Bireylerin daha çok pazarlama da yardımlarına ihtiyaçlarının bulunduğu ortadadır (Tablo 18-19-20). Bu nedenle de yöre de dokunmakta olan ürünlerin kalitesinin her zaman aynı özelliklerde olması gerekmektedir. Bu da yöre dokumalarının standart'ının hazırlanarak üretilmesi ve bu şekilde tanıtılmasıdır.

Kilimde; hatasız, düşük maliyetle, özgün üretimler yapmak ve kalitede en önemli unsur olan müşteriye memnun etmek için çaba gösterilmelidir. Geleneksel kilimlerde kalite unsurları içinde en önemli özellik özgünlüğün bozulmamasıdır. Ancak toplumda yaşayan bireylerin geleneksel özellikleri yani kültürel unsurları bilmesi gerekmektedir.

Yöre düz kiritli dokumalarının ürün standardında yer alacak konular ise araç, gereç, desen, renk ve kompozisyon özellikleridir.

4.9.1. Araç Özelliği

-Tezgah Özelliği

Yörede ahşap tezgah kullanılmakta olup metal tezgah tercih edilmemektedir. Tezgah tipi olarak düz kiritli dokumada (dikey) ıstar tezgâhın kullanıldığı, (yatay) yer tezgahının ise hiç kullanılmadığı belirlenmiştir.

Yörede kullanılan tezgahların ebatlarına ait veriler Tablo 21'de sunulmuştur.

Tablo 21: Tezgah Boyutlarına İlişkin Tablo

Tezgah No	Tezgah Boyutları	
	En (cm)	Boy (cm)
1	210	195
2	206	191
3	209	192
4	212	199
5	213	198
Aritmetik Ortalama	210	195

Tablo 21’de görüldüğü gibi eni en az 206 cm, en çok 213 cm; boy en az 191 cm, en çok 199 cm’dir. Tezgah boyutları ortalama olarak en 210 cm, boy 195 cm olarak tespit edilmiştir.

-Yardımcı araç özelliği

Kirkit: Yörede tahta ve demir kirkit kullanılmaktadır (Tablo 7). Yapılan çalışmalar sırasındaki ölçümlere göre kirkitin (dokuma sıklığı) dokuma kalitesini etkilemediği tespit edilmiştir. Bu nedenle yöredeki düz kirkitli dokumalarda her iki kirkitin kullanılmasının uygun olduğu söylenebilir.

-Çözümleri Araçları

Yörede çözgü aracı olarak dokunacak olan düz kirkitli dokumanın boyuna göre çözgü ipi hesaplandıktan sonra, düz bir arazi üzerinde karşılıklı olarak yere çakılan iki ahşap çubuğun üzerine sarılması yöntemiyle yapıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca hazır halde satın aldıklarını da belirtmişlerdir.

-Eğirme Araçları

Tablo 22: İplik Üretim Esnasında Kullanılan Araçlar

Araçlar	f	%
El çıkırığı	6	50
Kirman	6	50
TOPLAM	12	100

Yörede hayvancılıkla uğraşan bireylerin yün iplik ihtiyacında kendi koyunlarından elde edip eğirdiklerini belirtmişlerdir. Üretim esnasında da bireylerin % 50'si el çıkırığı ve % 50'si kirmanı kullanarak iplik eğirdikleri tespit edilmiştir. Ayrıca üretimde kullanılan iplikler ve diğer gereçler başta Denizli olmak üzere diğer illerden satın alınarak temin edilmektedir.

4.9.2. İplik (Gereç Özelliği)

Yörede tespit edilen ürünlerden bilgi formu düzenlenen ürünlerde kullanılan elyaf çeşitleri Tablo 23'de sunulmuştur.

Tablo 23:Dokumaların Elyaf Özellikleri

Elyaf Türü	Çal				Güney				Serinhisar			
	Çözüğü		Atkı		Çözüğü		Atkı		Çözüğü		Atkı	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Pamuk	8	88.88	-	-	8	88.88	-	-	5	71.42	-	-
Yün	1	11.11	9	100.00	1	11.11	9	100.00	2	28.57	7	-
TOPLAM	9	100.00	9	100.00	9	100.00	9	100.00	7	100.00	7	100.00

N: 9

N: 9

N: 7

Ürünlerin çoğunluğunda çözgü ipliği olarak pamuk kullanılmakta yün az tercih edilmektedir. Tablo 23'de görüldüğü çözgü ipliğinin elyaf çeşidi ilçelere göre farklılık göstermemektedir. Atkı ipliğinde ise tamamında yün iplik kullanılmaktadır.

-Atkı ipliği

Yöredeki düz kirkitli dokumaların tamamının atkı ipliğinde yün kullanılmaktadır. Tablo 8 ve Tablo 10'dan elde edilen verilere göre dokumacıların % 24'ünün kendi eğirdikleri yün ipliğini, % 76'sının da fabrikasyon olarak satın aldıkları yün ipliğini kullandıkları tespit edilmiştir.

-Çözü ipliği

Tablo 8'den elde edilen verilere göre yörede çözgü ipliği olarak çok az miktarda bireylerin % 8'i yün ipliği, % 92'si çoğunlukla pamuk ipliği kullanmaktadır. Dokumacıların tamamı çözgü ipliğini satın aldığı tespit edilmiştir.

Yörede temin edilen atkı ve çözgü ipliklerinin numaraları bizzat incelenerek belirlenmiştir. Buna göre atkıda kullanılan yün ipliklerinin numarası 12 N, çözgü ipliklerinin 45/3 N olduğu, büküm olarak atkı ipliklerinin S büküm, çözgü ipliklerinin Z büküm olduğu tespit edilmiştir. Kendi eğirdikleri yün ipliği ile satın aldıkları yün iplikler arasında büküm ve iplik numarası açısından fark olmadığı görülmüştür.

4.9.3. Renk Özelliği

Araştırmaya alınan 3 ilçede düz kirkitli dokumalarda kullanılan renklerin dağılımına ilişkin veriler Tablo 24'de verilmiştir.

Tablo 24: Örneklerde Kullanılan Renkler

Renkler	Çal		Güney		Serinhisar		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kırmızı	8	32.00	8	32.00	4	16.00	20	80.00
Bordo	7	28.00	2	8.00	5	20.00	14	56.00
Mavi	6	24.00	1	4.00	3	12.00	10	40.00
Lacivert	4	16.00	8	32.00	1	4.00	13	52.00
Eflatun	1	4.00	-	-	-	-	1	4.00
Pembe	1	4.00	1	4.00	2	8.00	4	16.00
Gri	4	16.00	2	8.00	-	-	6	24.00
Kahverengi	2	8.00	6	24.00	-	-	8	32.00
Sarı	6	24.00	6	24.00	3	12.00	15	60.00
Hardal sarısı	1	4.00	-	-	1	4.00	2	8.00
Turuncu	6	24.00	6	24.00	7	28.00	19	76.00
Yeşil	5	20.00	7	28.00	6	24.00	18	72.00
Krem	2	8.00	1	4.00	1	4.00	4	16.00
Siyah	3	12.00	5	20.00	3	12.00	11	44.00
Beyaz	5	20.00	9	36.00	2	8.00	16	64.00
Turkuaz	2	8.00	2	8.00	-	-	4	16.00
Mor	1	4.00	1	4.00	2	8.00	4	16.00

N: 25

Yörede kullanılan ipliklerin renklendirilmesinde önceleri doğal boyarmaddelerden yararlanılmış, günümüzde ise kimyasal boyalar kullanılmaktadır. Düz kirkitli dokumalarda en çok kırmızı, turuncu, yeşil, beyaz, sarı, bordo, lacivert, mavi ve siyah renkleri kullandıkları tespit edilmiştir. Turkuaz, hardal sarısı, eflatun, pembe ve mor az tercih edilen renkler arasında yer almıştır. Tablo 24’de görüldüğü gibi renklerin kullanımı ilçelere göre farklılık göstermemektedir.

4.9.4. Dokuma Özellikleri

Araştırmaya alınan 3 ilçede incelenen düz kirkitli dokumaların çözgü ve atkı sıklıklarına ilişkin veriler en az, en çok, aritmetik ortalama ve standart hata değerleri hesaplanarak Tablo 25’de verilmiştir.

Tablo 25: Örneklerdeki Çözü ve Atkı Sıklıkları

Sıklık (1 cm'de)	Çal		Güney		Serinhisar	
	Çözgü	Atkı	Çözgü	Atkı	Çözgü	Atkı
1	4	8	4	7	4	7
2	5	6	5	7	5	8
3	4	7	5	6	4	5
4	4	7	5	7	5	6
5	5	8	5	7	5	6
6	5	7	5	7	4	8
7	4	7	4	7	5	6
8	4	7	4	5	-	-
9	5	7	4	6	-	-

N:9

N:9

N:7

Tablo 25'de görüldüğü gibi her 3 ilçede dokunan düz kirkitli dokumaların çözgü ve atkı sıklıkları farklılık göstermemektedir. Dokumalarda cicim tekniği ile oluşturulan desenler kilim dokumaların arasına yapılmış olduğu için atkı-çözgü sıklığı kilim dokumalarla aynı ortalamayı göstermekte, bu nedenle birlikte değerlendirmeye alınmıştır.

Çal ilçesindeki dokumaların çözgü sıklığının en az 4, en çok 5, atkı sıklığının en az 6, en çok 8; Güney ilçesindeki dokumaların çözgü sıklığının en az 4, en çok 5, atkı sıklığının en az 5, en çok 7 ve Serinhisar ilçesindeki dokumaların çözgü sıklığının en az 4, en çok 5, atkı sıklığının en az 4, en çok 8 olması gerektiği belirlenmiştir.

Araştırmaya alınan 3 ilçede incelenen düz kirkitli dokumaların kalınlığına ilişkin veriler en az, en çok, aritmetik ortalama ve standart hata olarak Tablo 26'da verilmiştir.

Tablo 26: Düz Kirkitli Dokumaların Kalınlığı

Kalınlık(mm)	Çal	Güney	Serinhisar
1	4	4	6
2	4	4	4
3	6	4	4
4	4	5	6
5	4	5	4
6	5	4	4
7	4	4	5
8	5	5	-
9	4	5	-
	N:9	N:9	N:7

Tablo 26’da görüldüğü gibi kirkitle düz dokumaların kalınlıkları farklılık göstermemektedir. Çal ilçesinde dokumaların kalınlığı en az 4, en çok 6; Güney ilçesinde dokumaların kalınlığı en az 4, en çok 5; Serinhisar ilçesinde en az 4, en çok 6 olması gerektiği belirlenmiştir.

Araştırmaya alınan 3 ilçede dokunan ürünlerin ebatları kendi içinde farklılık göstermediği için ürünlere ait ölçüler birlikte ürün çeşidine göre değerlendirmeye alınmıştır. Ürün çeşidine göre büyüklük, saçak uzunluğu ve toprakçalık kısımlarının ölçüleri en az, en çok, aritmetik ortalama ve standart hata olarak hesaplanarak elde edilen veriler Tablo 27’de sunulmuştur.

Tablo 27: Ürünlerin Ebatlarına Ait Dağılım

Öğeler(cm)	Yolluk				Seccade				Yaygı			
	En	Boy	Saçak	Toprak çalık	En	Boy	Saçak	Toprak çalık	En	Boy	Saçak	Toprak çalık
1	94	276	11	3	120	180	6	2	178	369	9	1
2	109	206	7	1	143	254	16	1	150	224	22	1
3	117	175	12	1	107	180	13	2	152	226	17	1
4	145	223	3	2	100	168	4	1	170	290	8	2
5	117	247	6	2	107	154	11	2	197	342	5	3
6	163	285	5	6	109	192	7	2	180	335	4	2
7	94	198	8	2	98	165	7	3	185	335	5	2
8	-	-	-	-	80	145	8	2	138	214	14	1
9	-	-	-	-	116	150	13	3	150	224	16	1
	N:7				N:9				N:9			

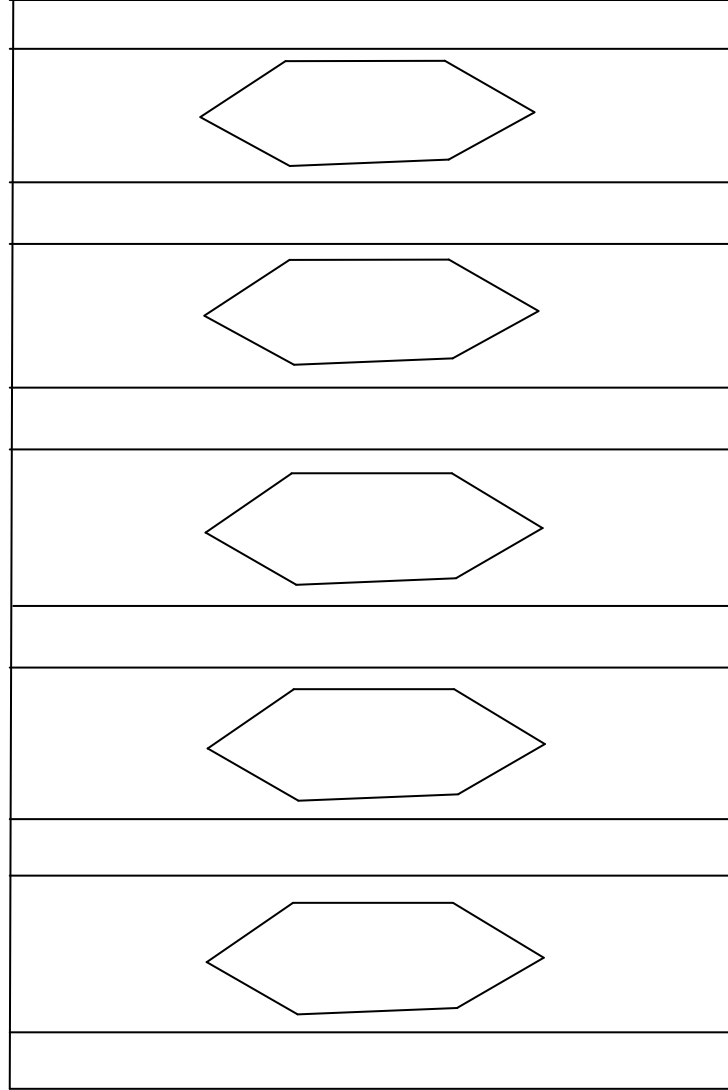
Tablo 27’de görüldüğü gibi, ürünlerin en ve boy dağılımları aynı ürün çeşidinde bile farklılık göstermektedir. Bu dokuyucunun kişisel isteğinden ve motifleri yerleştirme düzeninden kaynaklanmaktadır.

Yolluk’da en olarak en az 94, en çok 163, boy olarak en az 175, en çok 285, saçak olarak en az 3, en çok 12, toprakçalık olarak en az 1, en çok 6; Seccade’de en olarak en az 80, en çok 143, boy olarak en az 145, en çok 254, saçak olarak en az 4, en çok 16, toprakçalık olarak en az 1, en çok 3; Yaygı’da en olarak en az 138, en çok 197, boy olarak en az 214, en çok 369, saçak olarak en az 4, en çok 22, toprakçalık olarak en az 1, en çok 3 olması gerektiği belirlenmiştir.

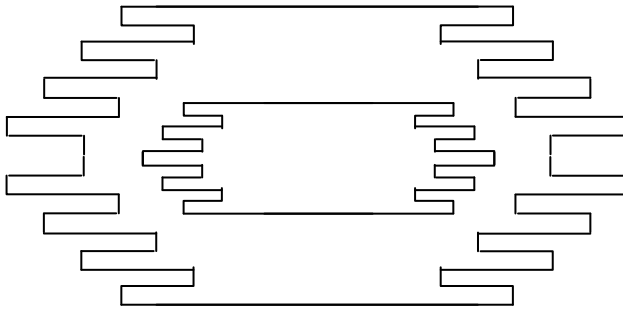
4.9.5. Motif Ve Kompozisyon Özelliği

Yörede tespit edilen ürünlerde kullanılan motiflerin isimleri bilinmemektedir. Bu nedenle motiflerin isimleri verilmemiştir. Ürünlere ait motifler kompozisyon düzeni ile birlikte verilmiştir. Kompozisyon özellikleri şematik olarak hazırlanmış. Şemalar ürünün ebadına göre çalışmada bir bütünlük sağlaması nedeni ile 1/20 ile 1/40 oranı arasında küçültülerek çizilmiş ve motifler çizimin altında verilmiştir.

Kompozisyon çizimleri şekil olarak numaralandırılmıştır. Örnekte yer alan motifler şekil numarası altında yer almıştır.

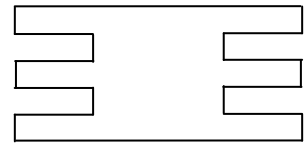

Şekil 1

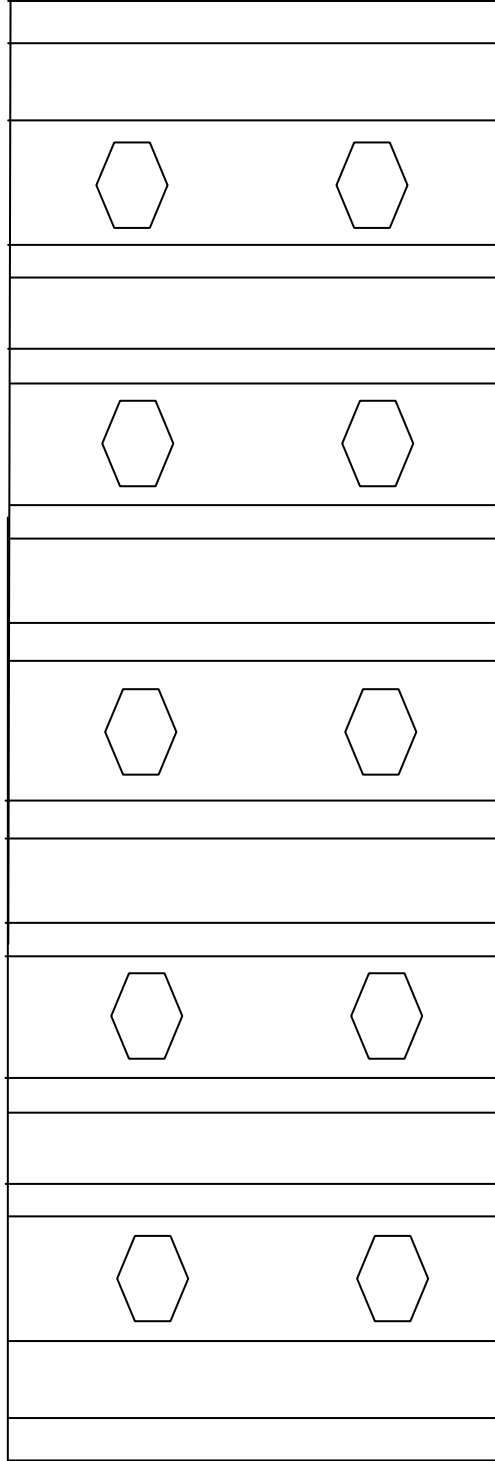

Şekil 1.1.

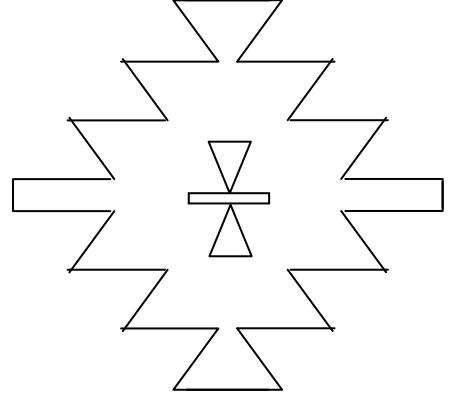
Örnek 1 (Denizli/Çal/Süller)

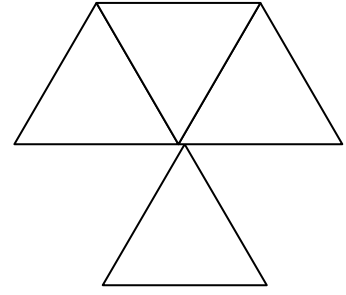
Şekil 1.2.

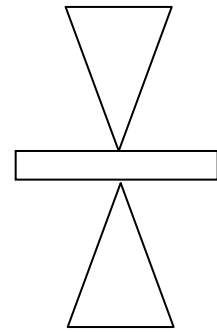
Şekil 2

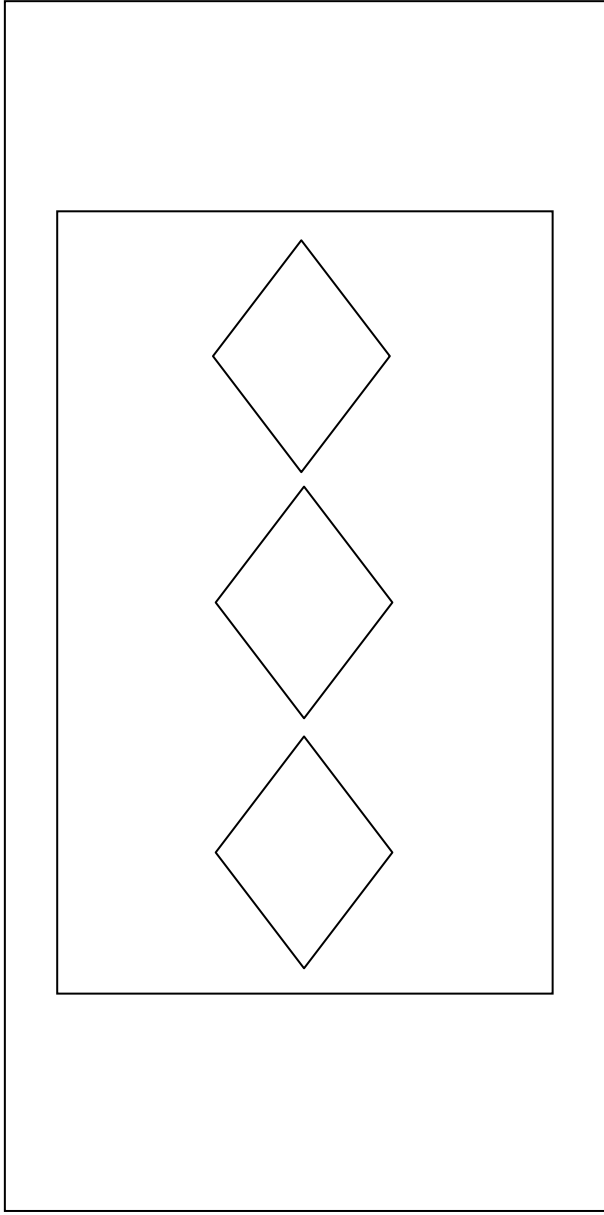
Şekil 2.1.

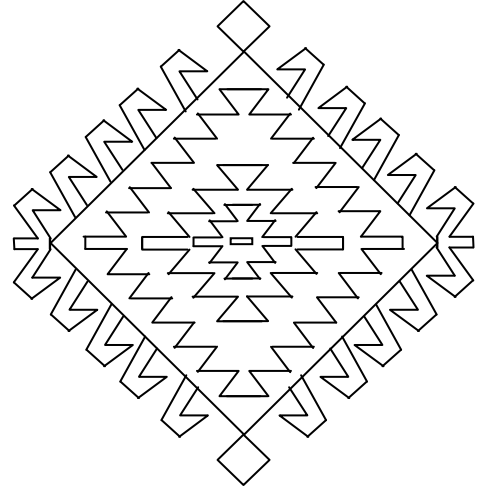
Şekil 2.2.

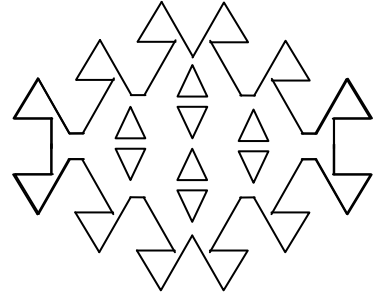
Şekil 2.3.

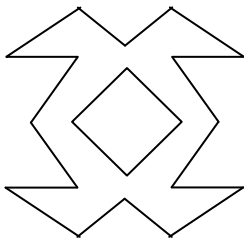
Şekil 3

Şekil 3.1.

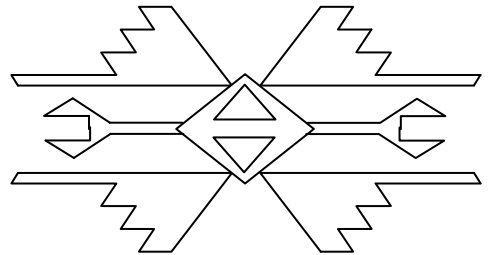
Şekil 3.2.

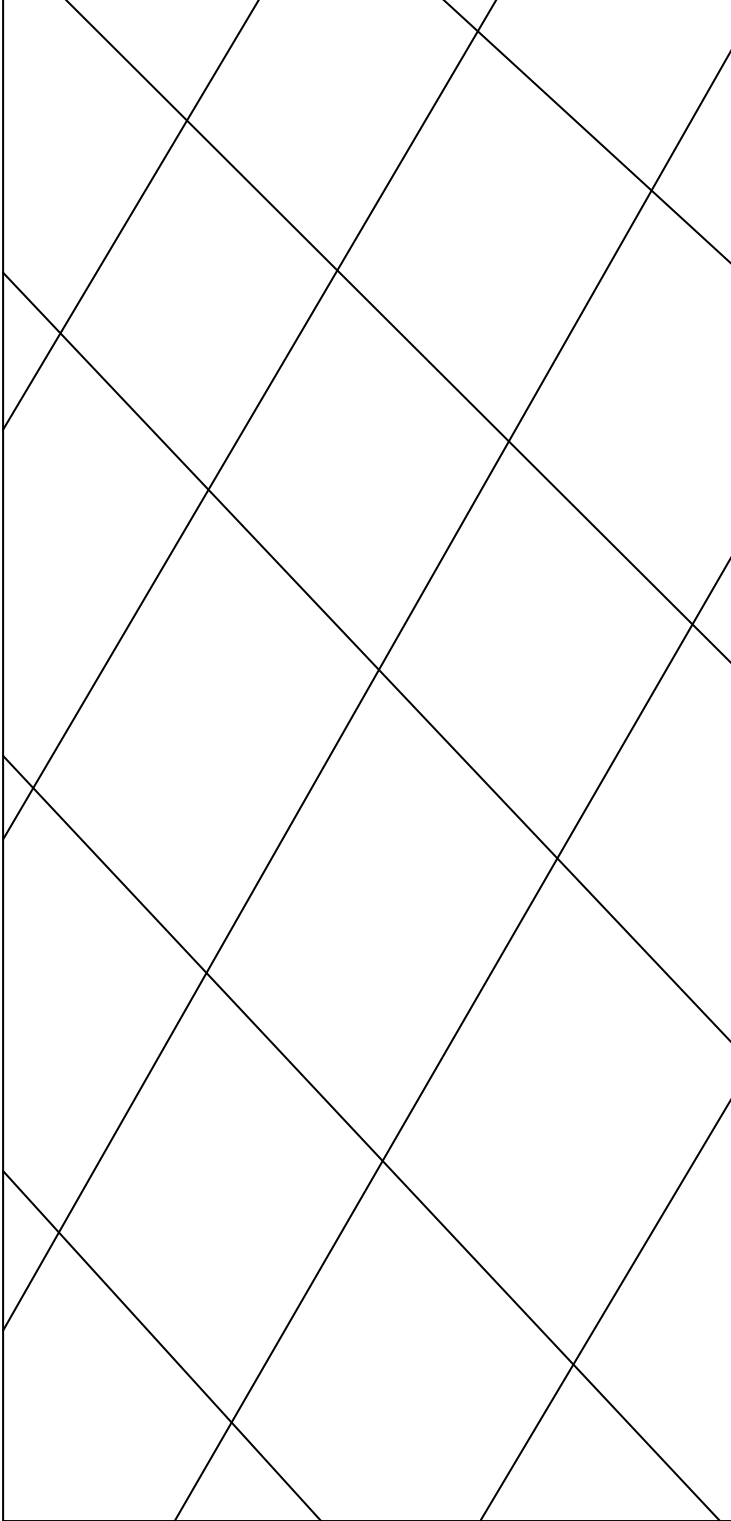
Şekil 3.3.

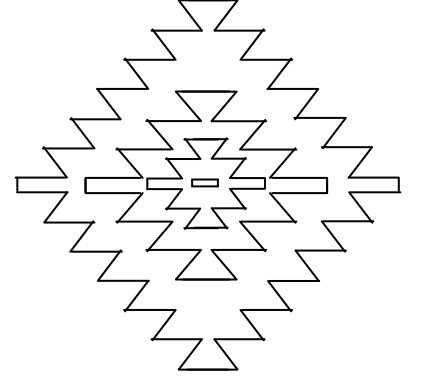
Şekil 3.4.

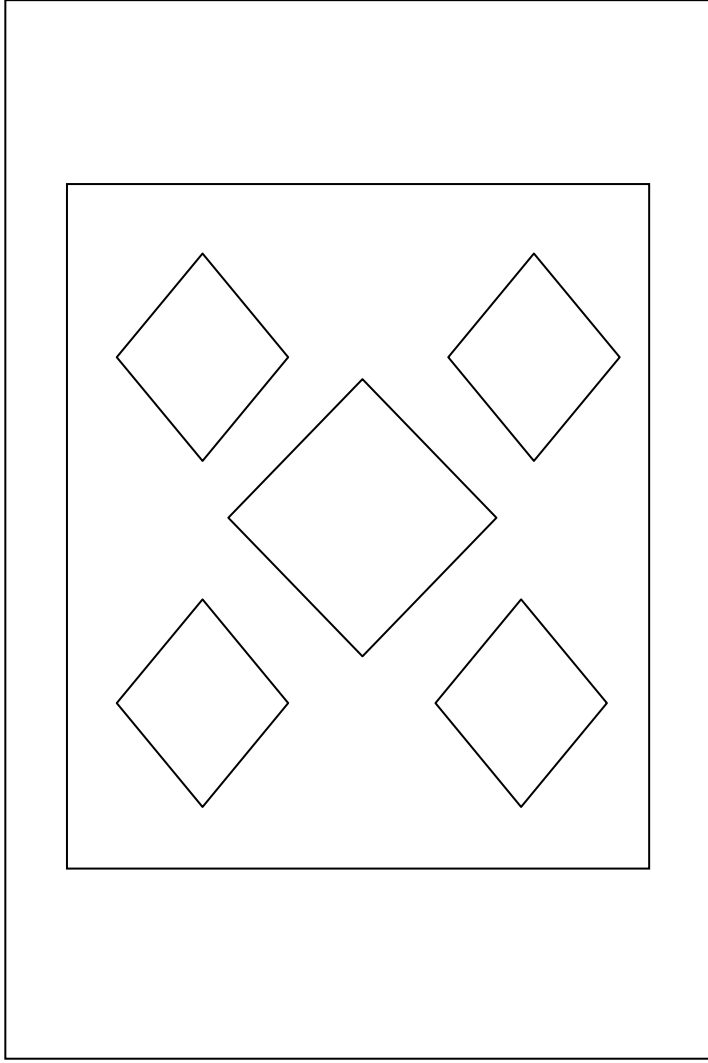
Şekil 3.5.

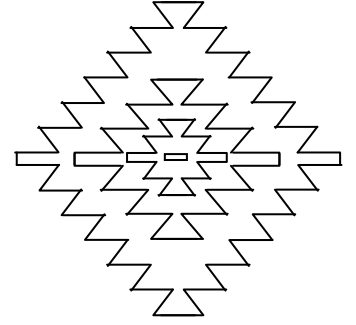
Şekil 4

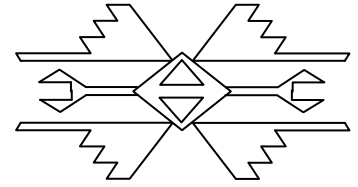
Şekil 4.1.

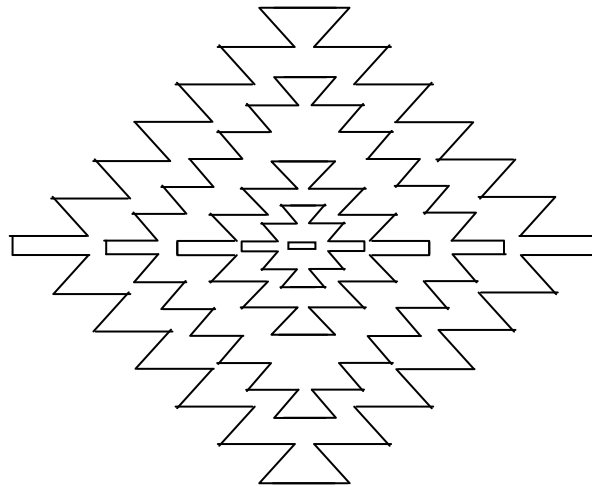
Şekil 5

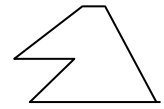
Şekil 5.2.

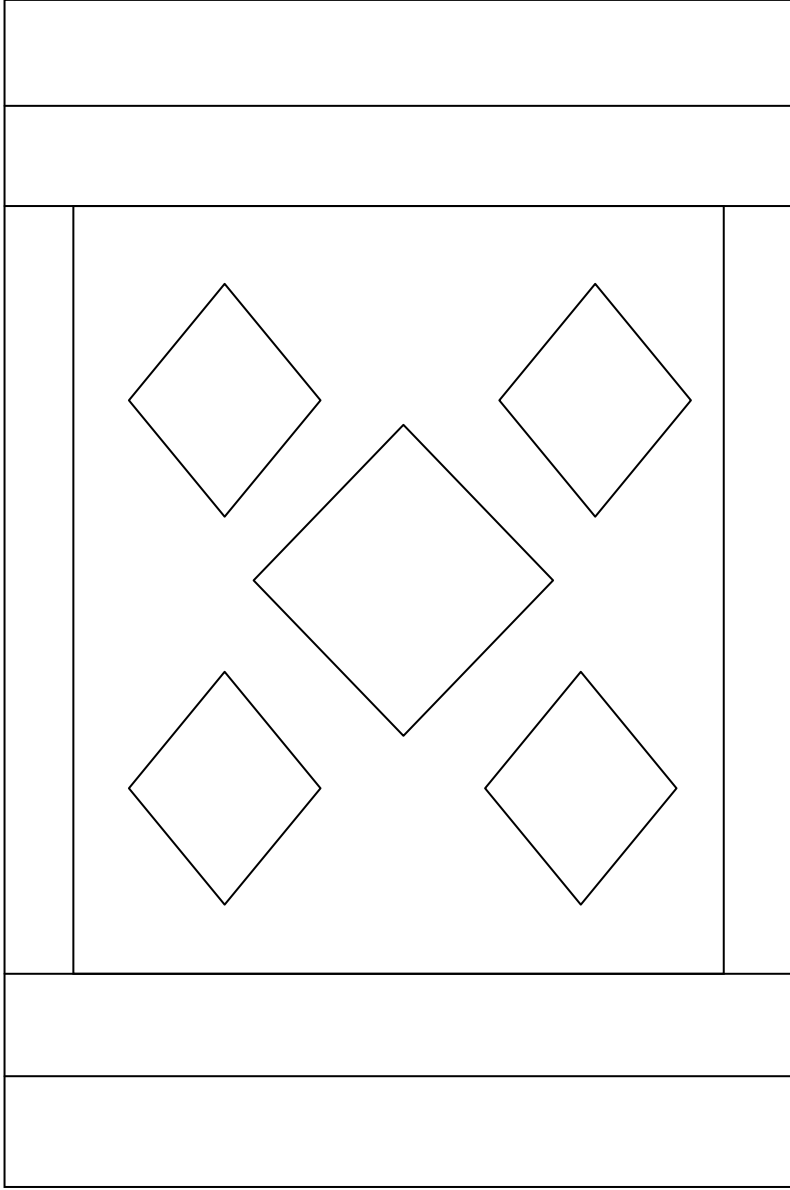
Şekil 5.3.

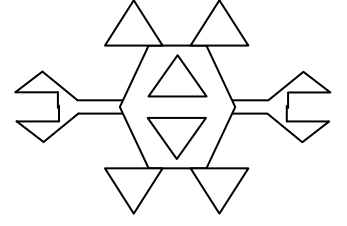
Şekil 5.1.

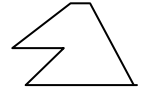
Şekil 5.4.

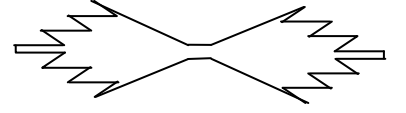
Şekil 6

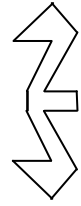
Şekil 6.3.

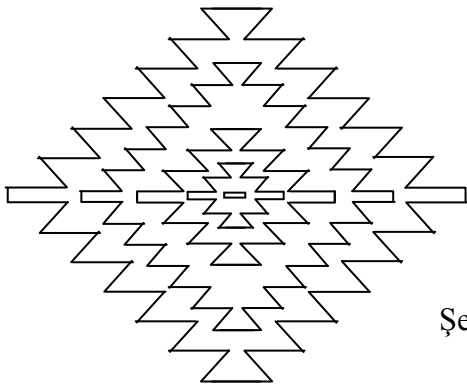
Şekil 6.4.

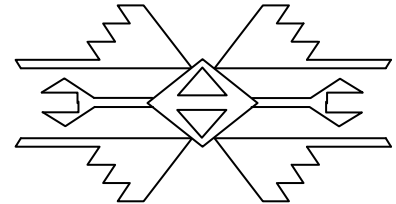
Şekil 6.5.

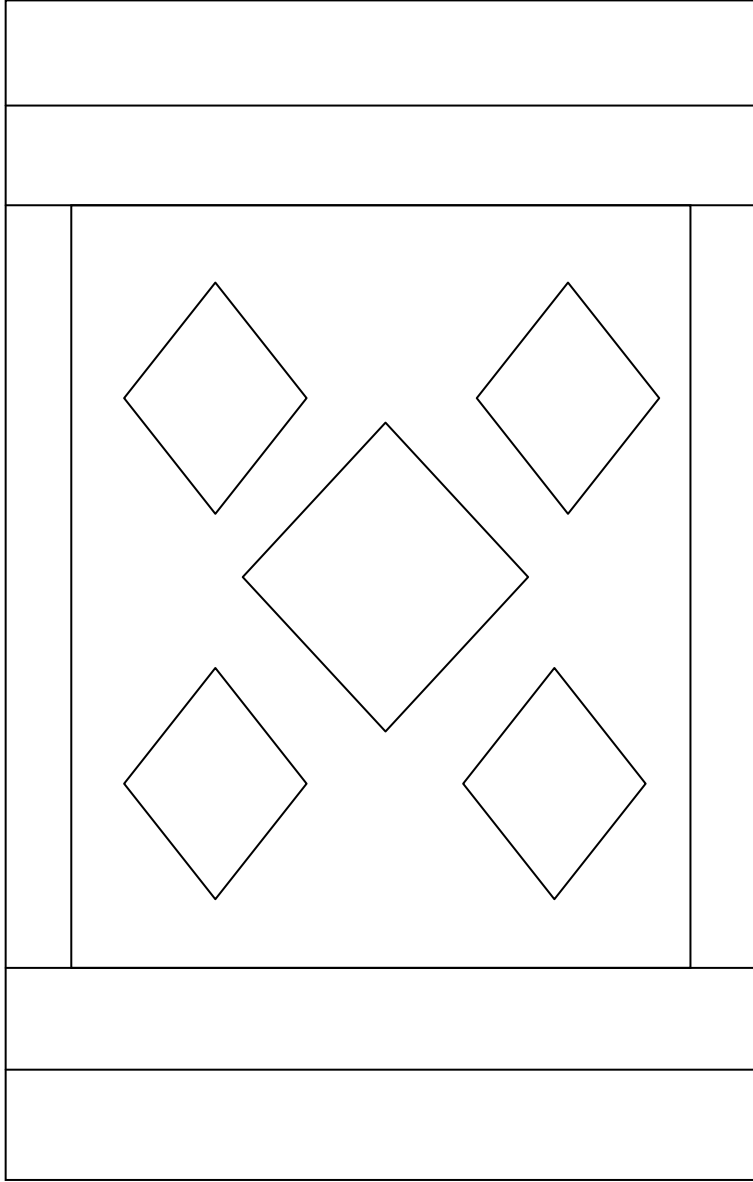
Şekil 6.6.

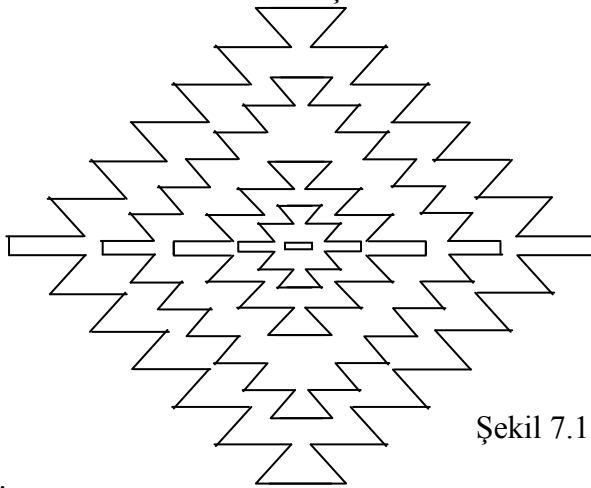
Şekil 6.1.

Şekil 6.2.

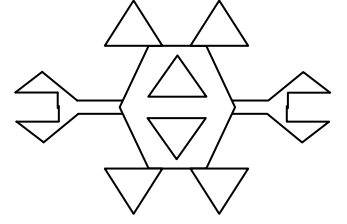

Şekil 7

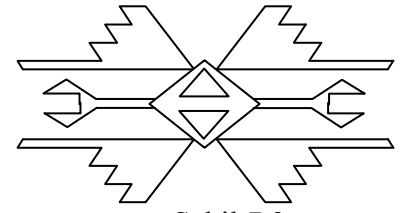

Şekil 7.1.

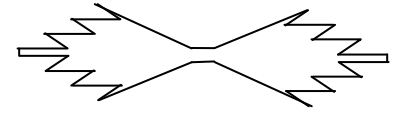
Örnek 7 (Denizli/Çal/Bahadınlar)

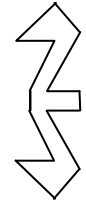
Şekil 7.2.

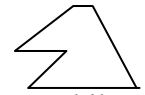
Şekil 7.3.

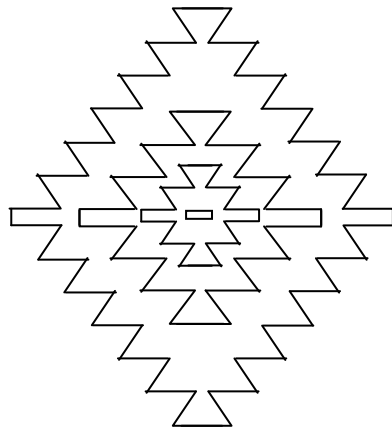
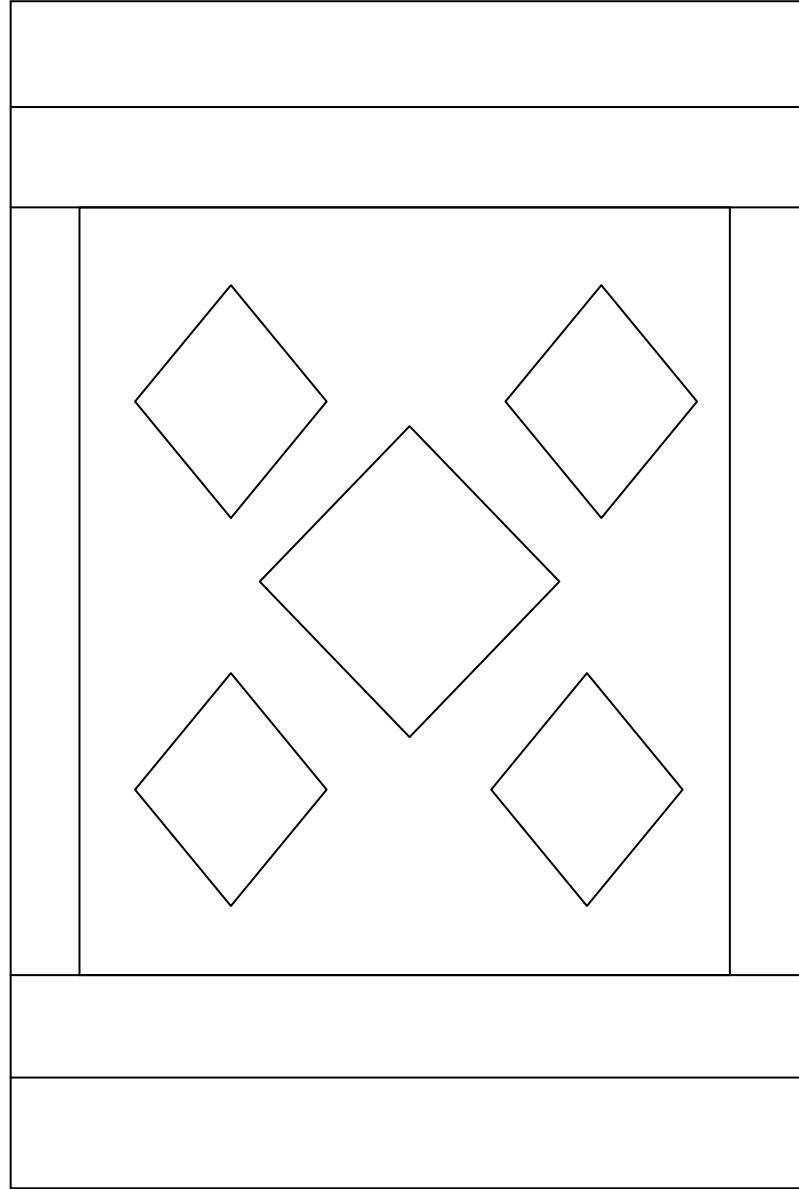
Şekil 7.4.

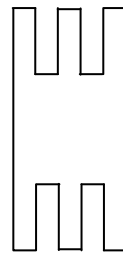
Şekil 7.5.

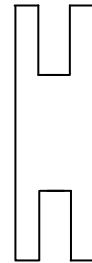
Şekil 7.6.

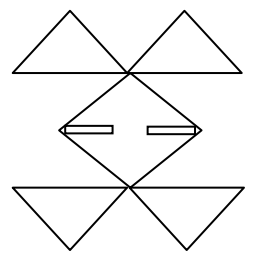
Şekil 8.1.

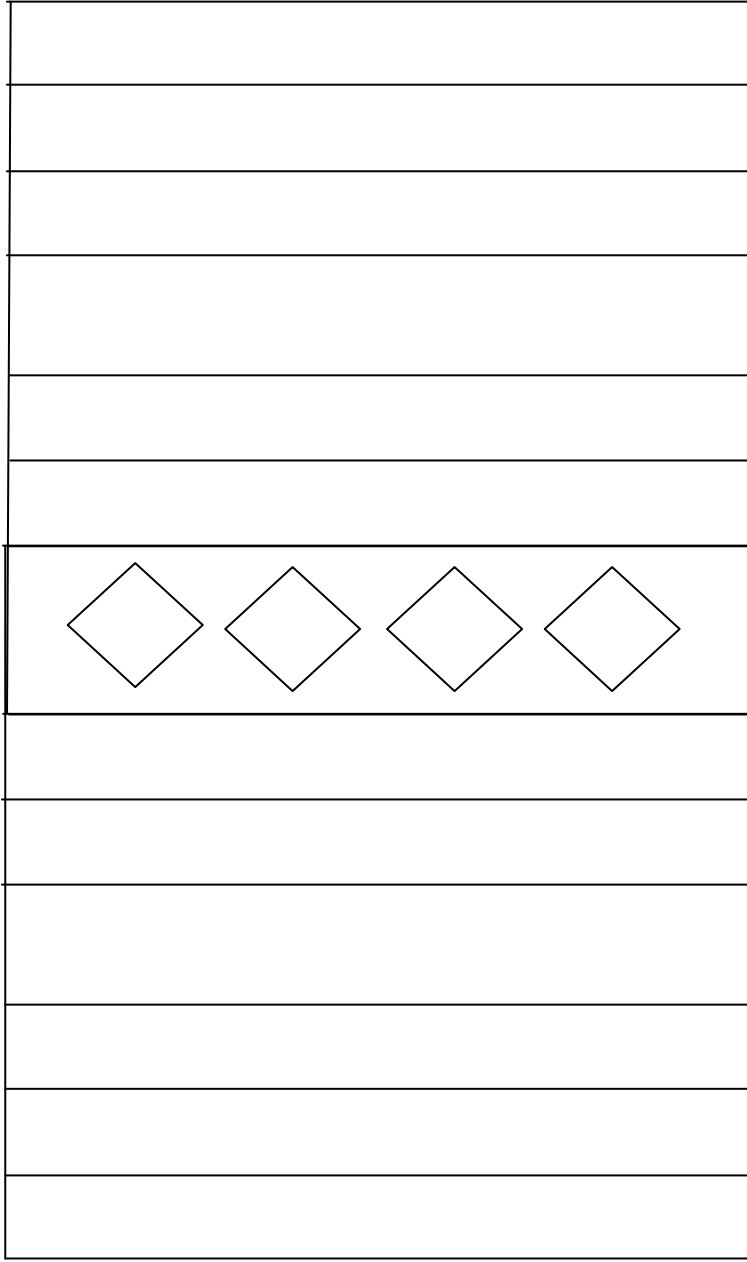
Şekil 8.2.

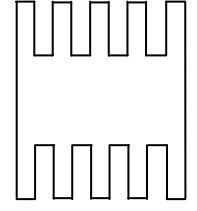
Şekil 8.3.

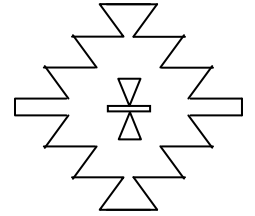
Şekil 8.4.

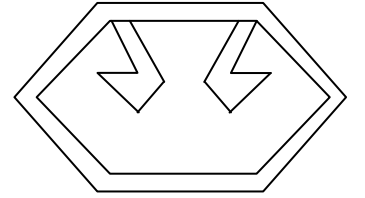
Şekil 9

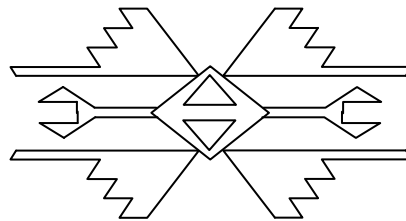
Şekil 9.1.

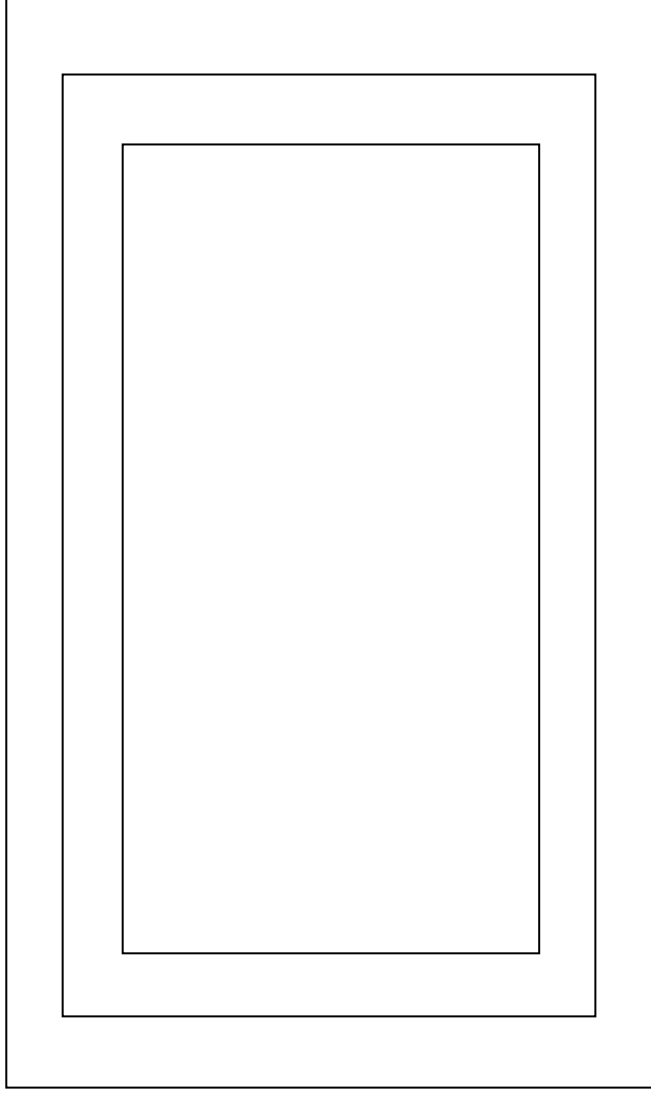
Şekil 9.2.

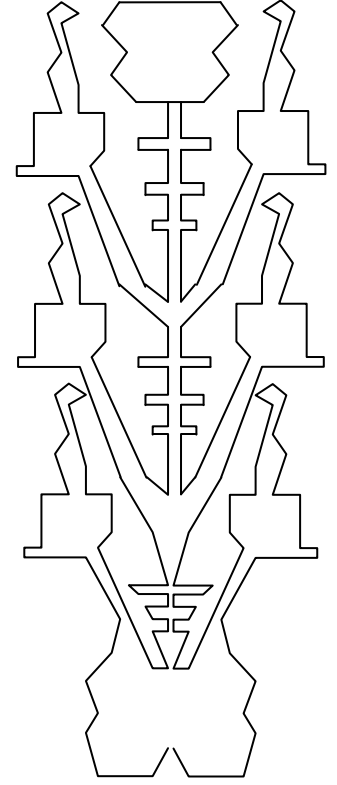
Şekil 9.3.

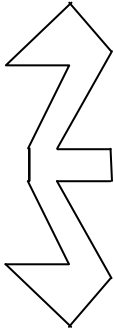
Şekil 9.4.

Şekil 10

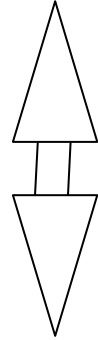
Şekil 10.1.

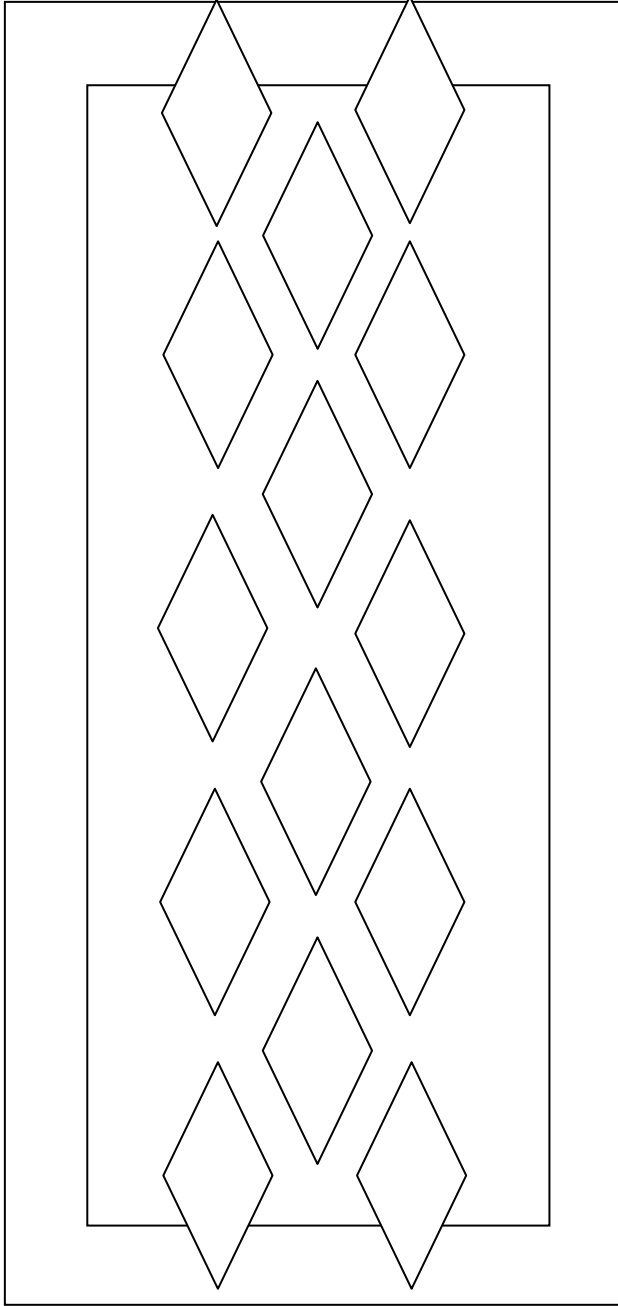
Şekil 10.2.

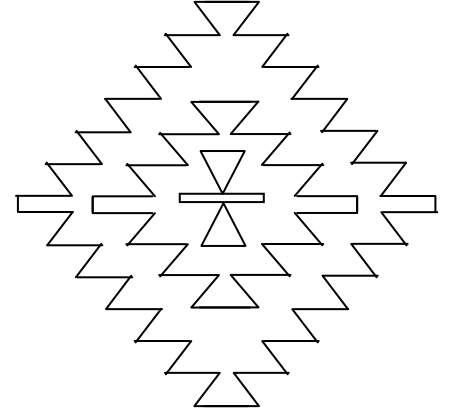
Şekil 10.3.

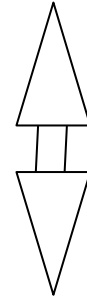
Şekil 10.4.

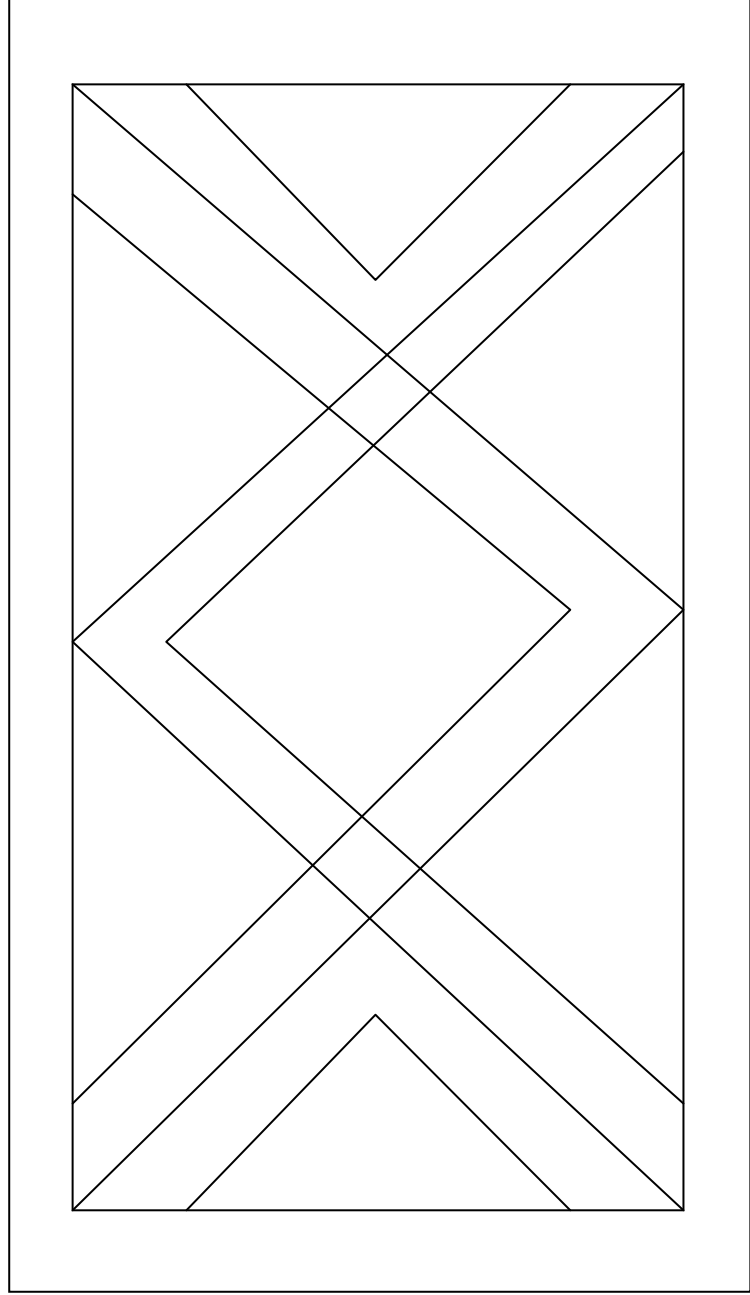
Şekil 11

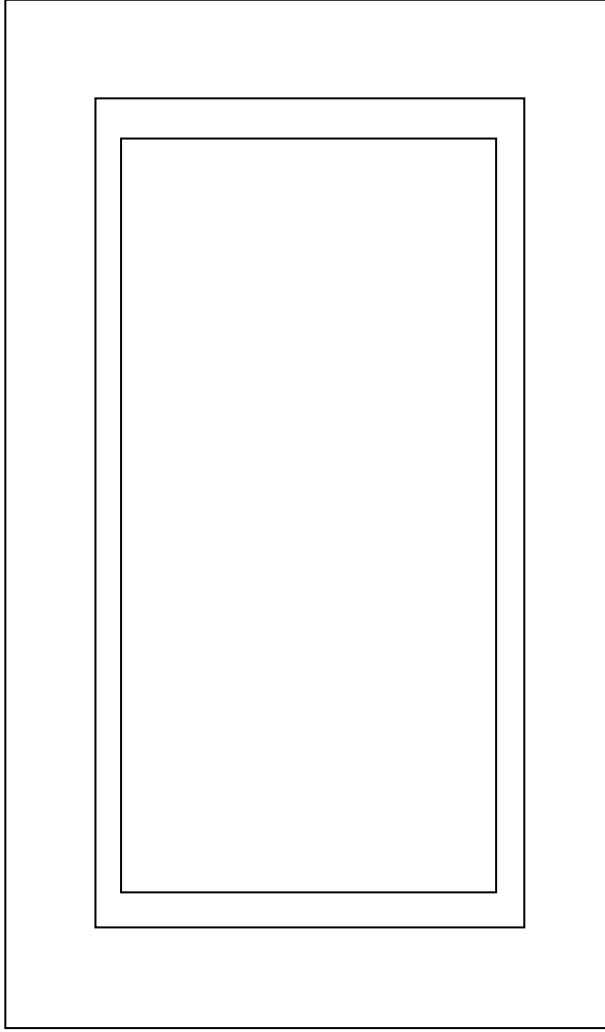

Şekil 11.1.

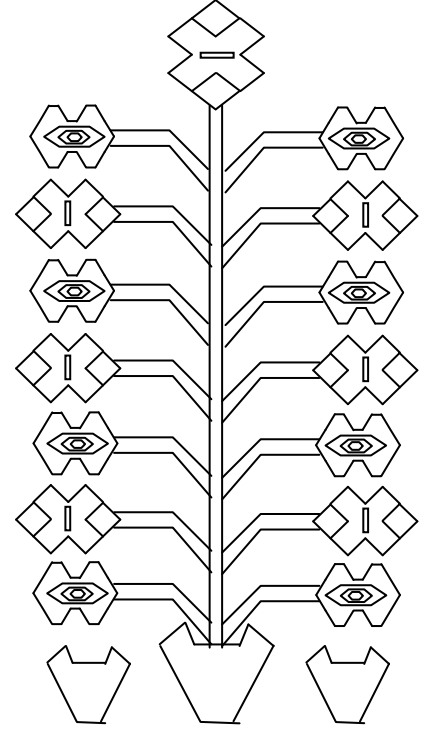

Şekil 11.2.

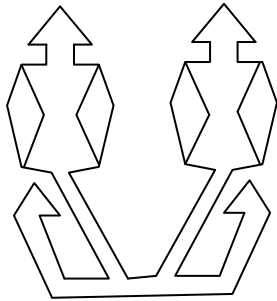

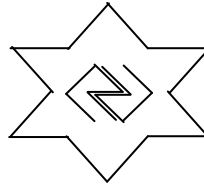
Şekil 13

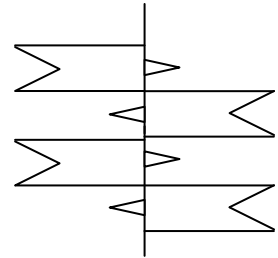
Şekil 13.1.

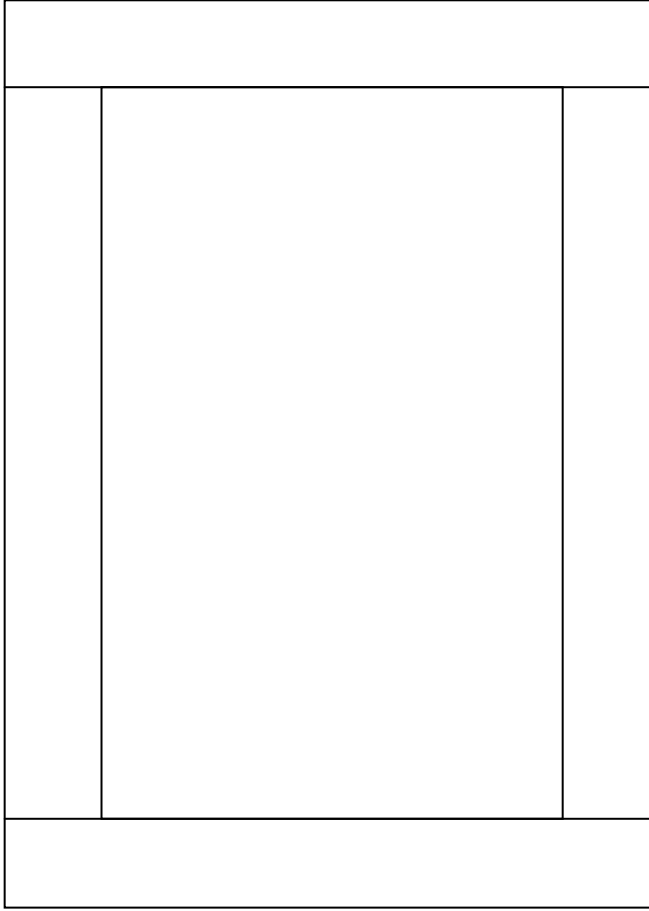
Şekil 13.2.

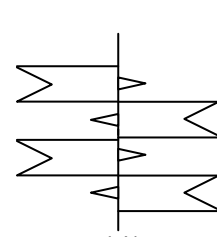
Şekil 13.3.

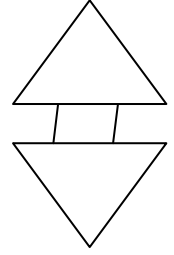
Şekil 13.4.

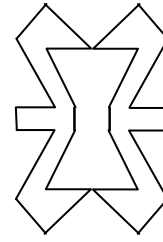
Şekil 14

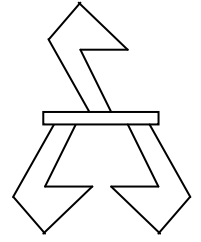
Şekil 14.2.

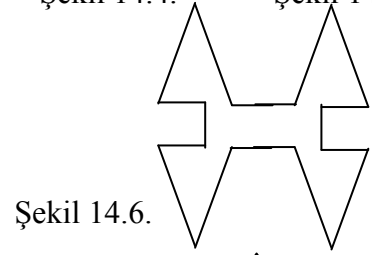
Şekil 14.3.

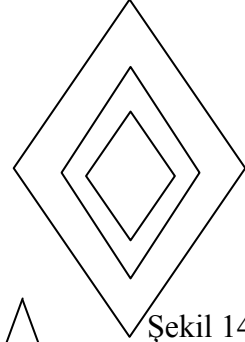
Şekil 14.4.

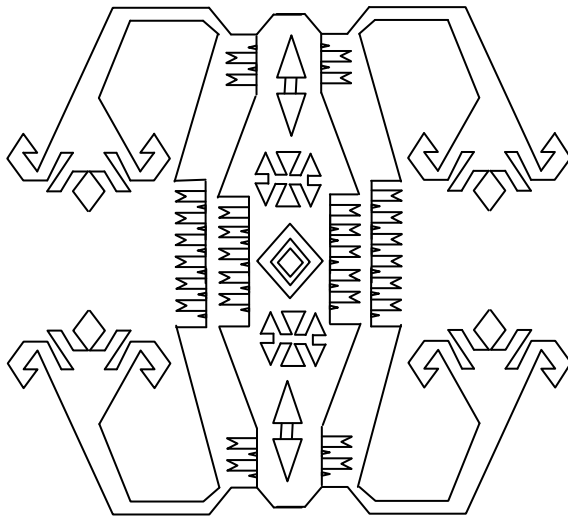
Şekil 14.5.

Şekil 14.6.

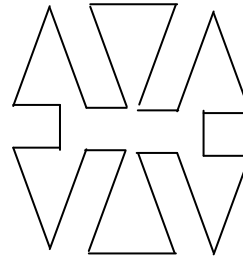

Şekil 14.7.

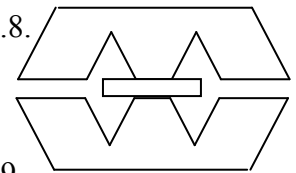

Şekil 14.10.

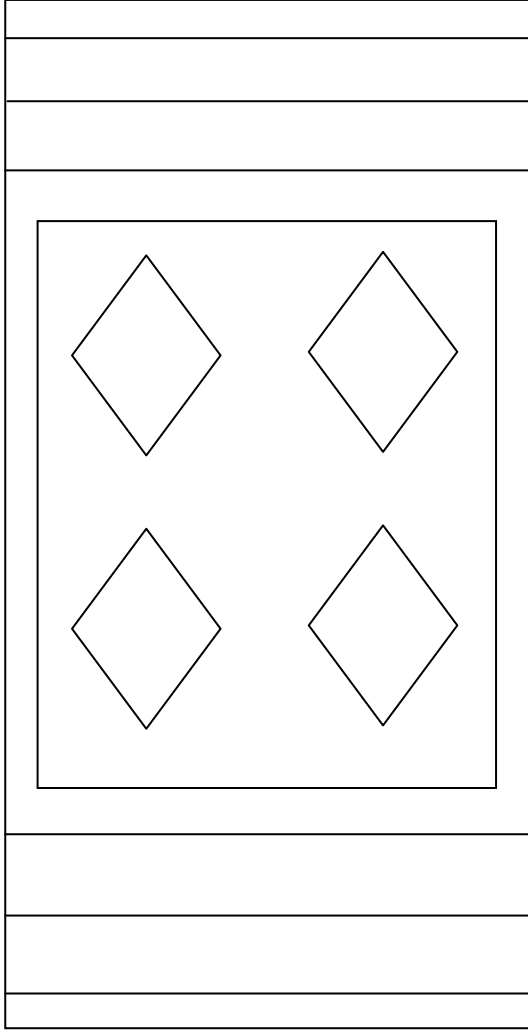
Örnek 14(Denizli/Güney/Karagözler)

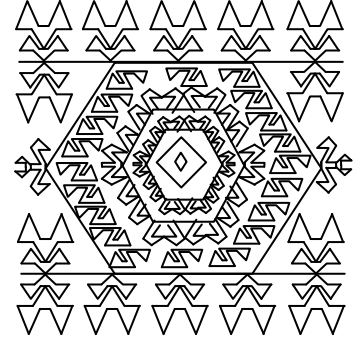
Şekil 14.8.

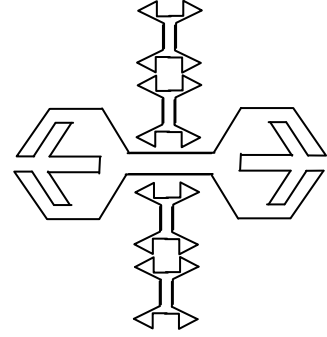
Şekil 14.9.

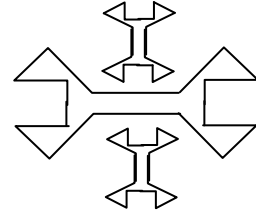
Şekil 15

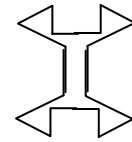
Şekil 15.1.

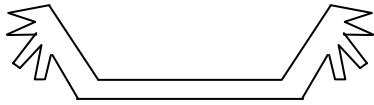
Şekil 15.2.

Şekil 15.5.

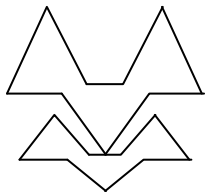
Şekil 15.6.

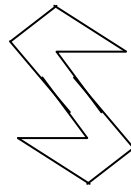
Şekil 15.3.

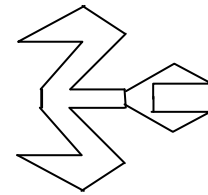
Şekil 15.4.

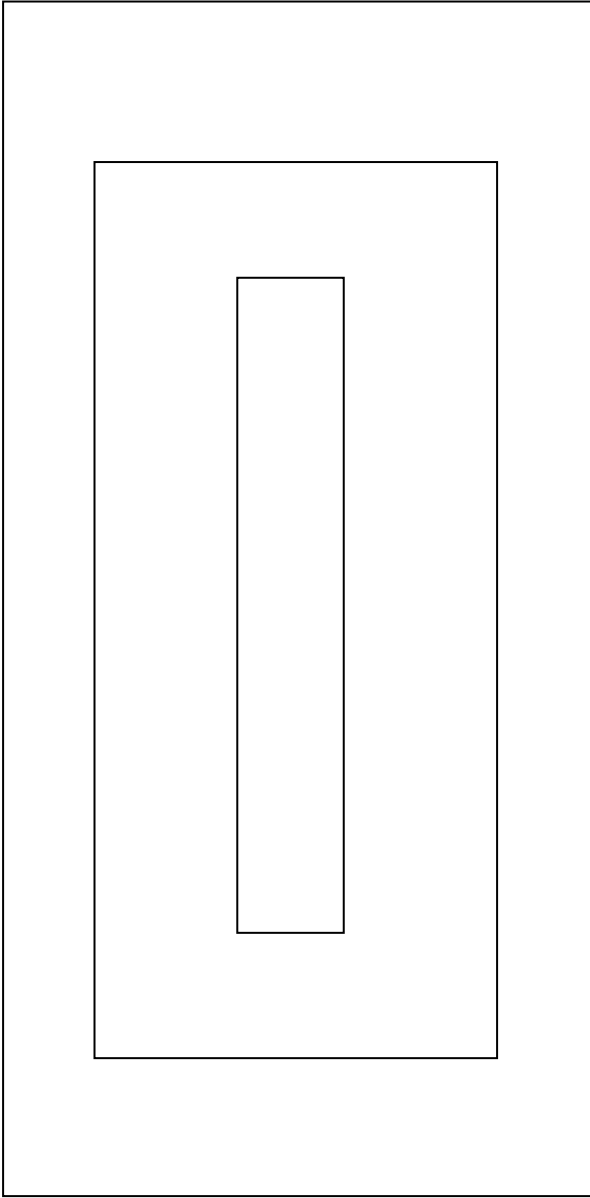
Şekil 15.7.

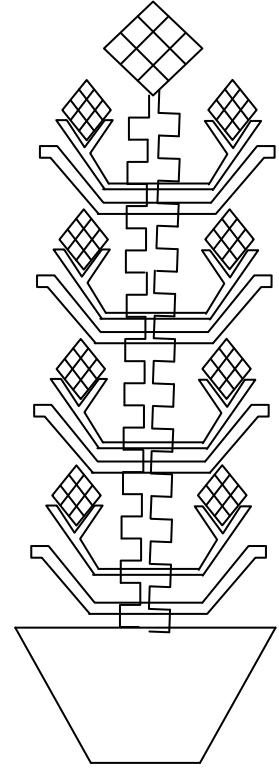
Şekil 15.8.

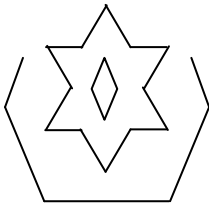
Şekil 15.9.

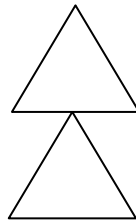
Şekil 16

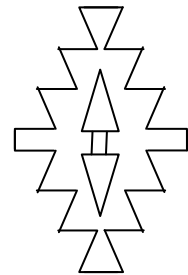
Şekil 16.1.

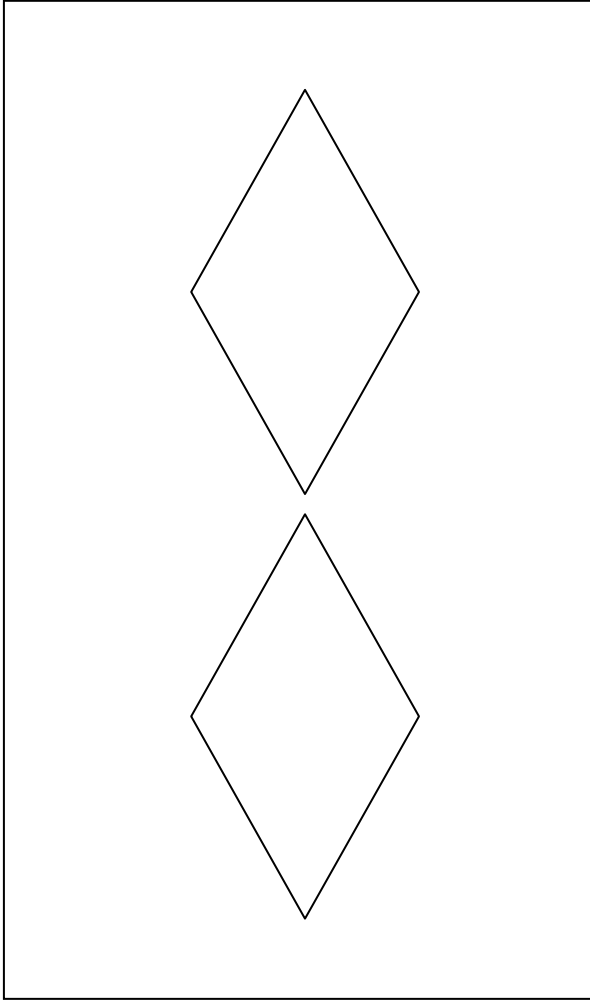
Şekil 16.2.

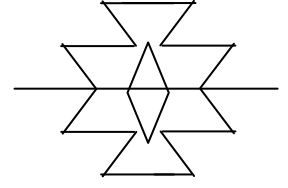
Şekil 16.3.

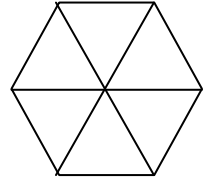
Şekil 16.4.

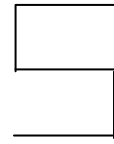
Şekil 17

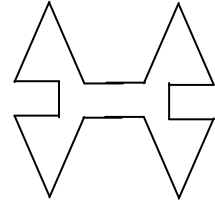
Şekil 17.1.

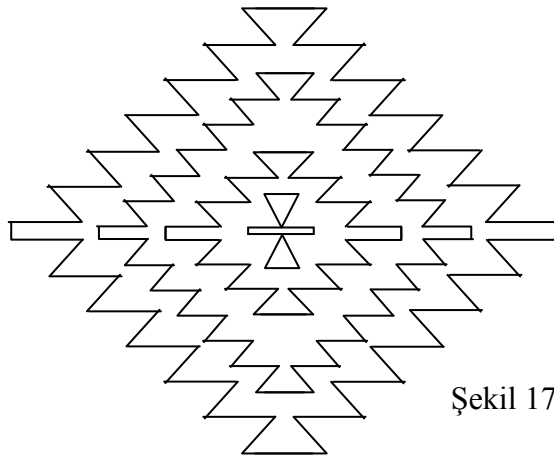
Şekil 17.2.

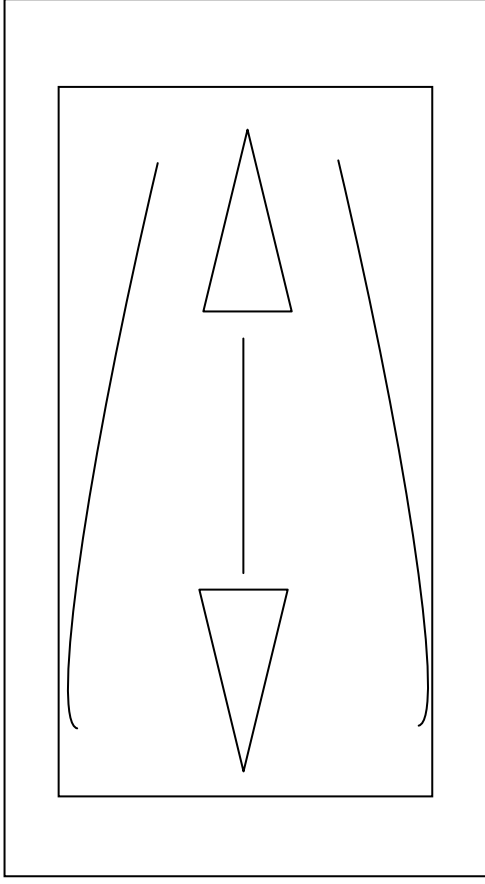
Şekil 17.3.

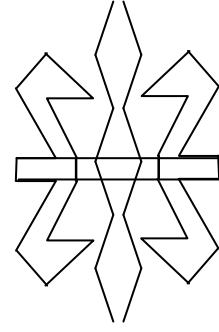
Şekil 17.4.

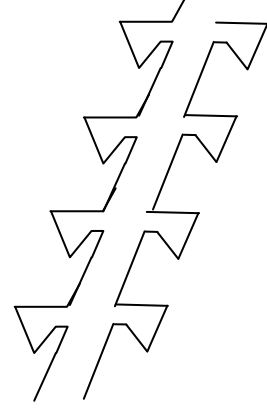
Şekil 17.5.

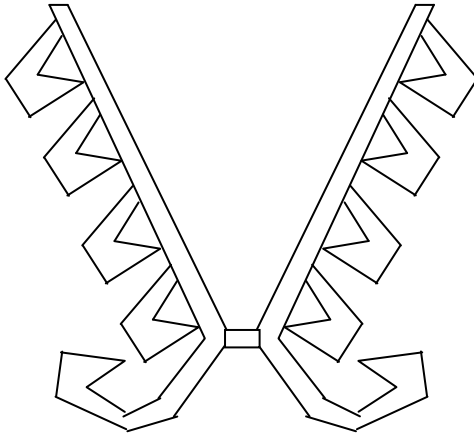
Şekil 18

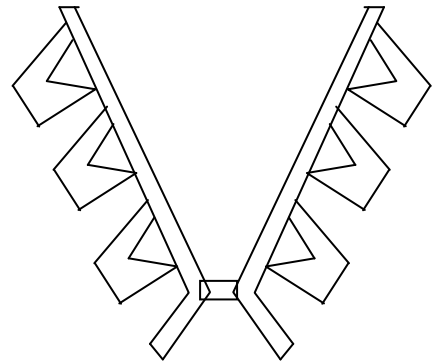
Şekil 18.1.

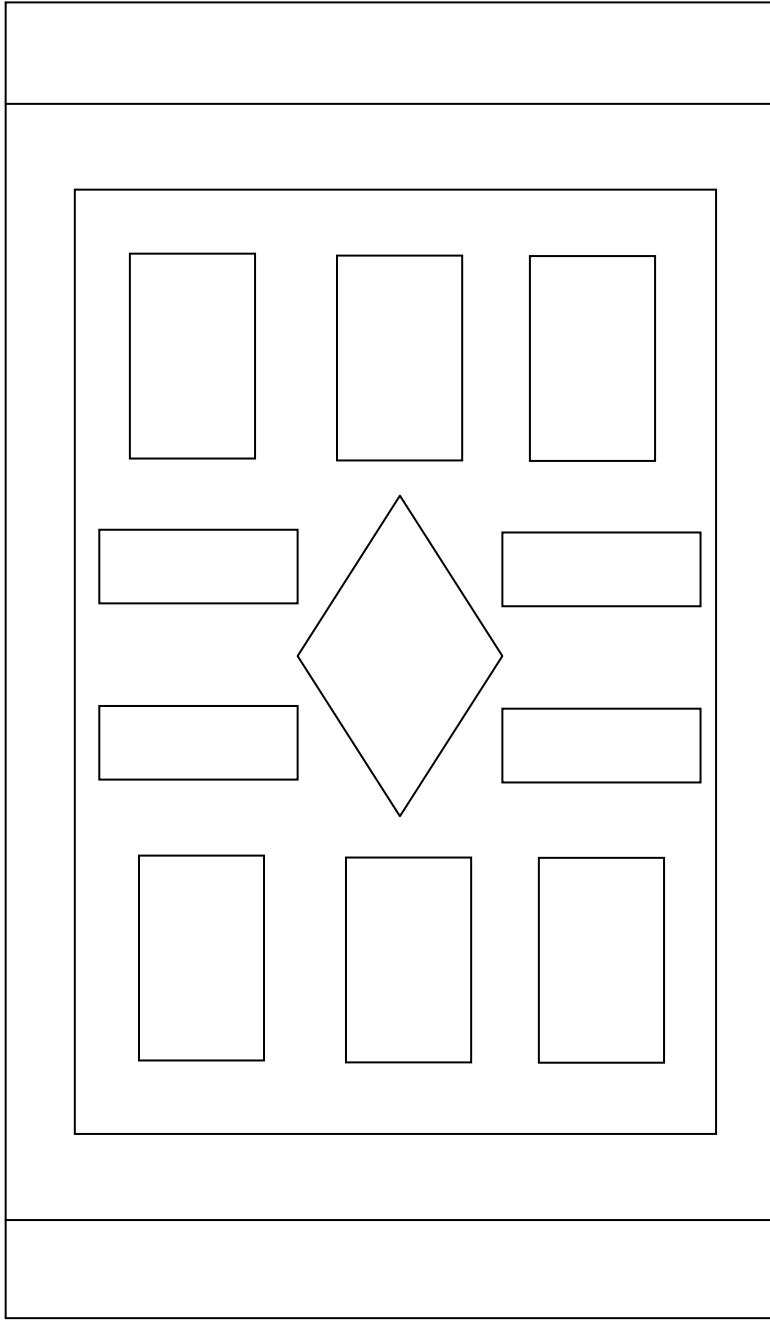
Şekil 18.2.

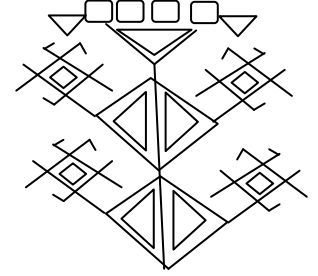
Şekil 18.3.

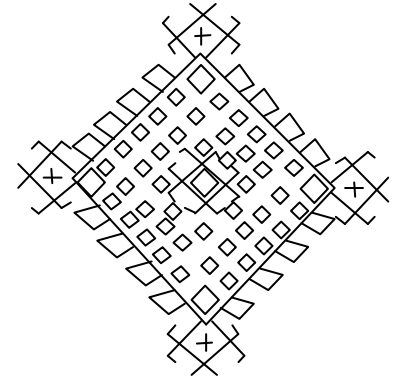
Şekil 18.4.

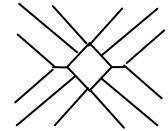
Şekil 19

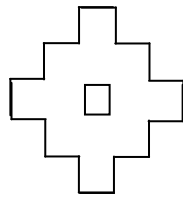
Şekil 19.1.

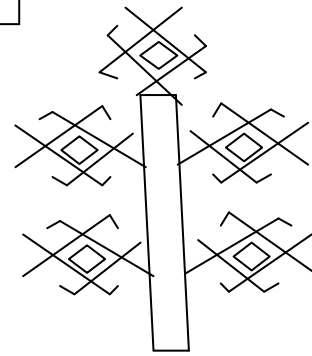
Şekil 19.2.

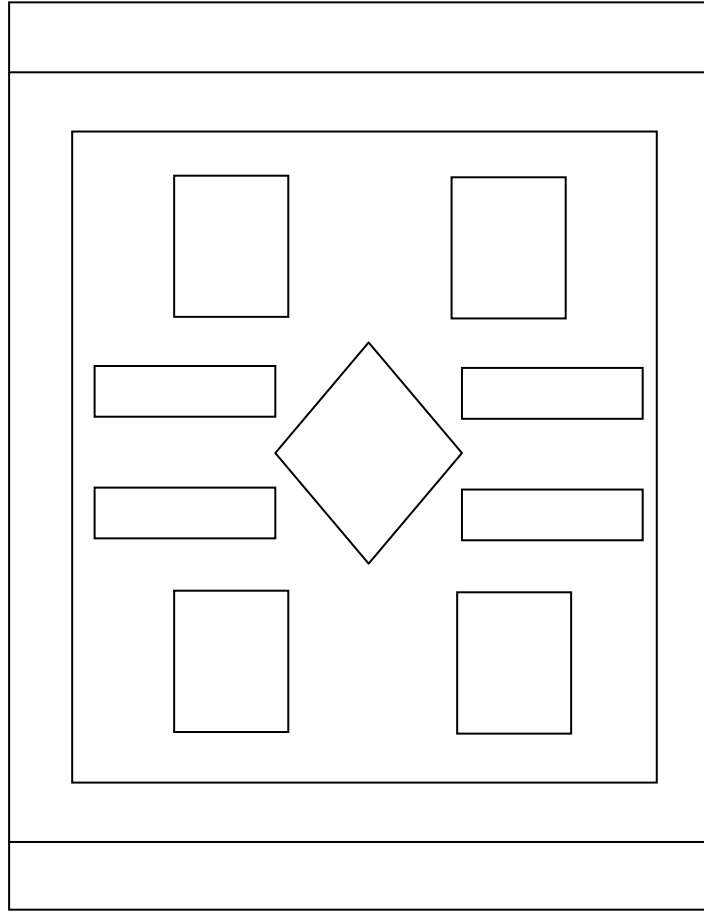
Şekil 19.3.

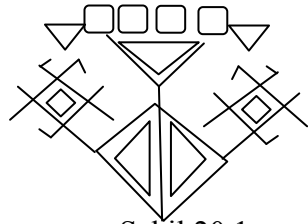
Şekil 19.4.

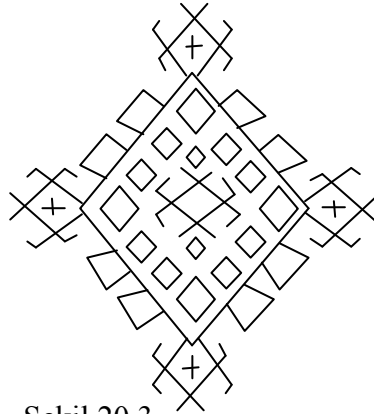
Şekil 19.5.

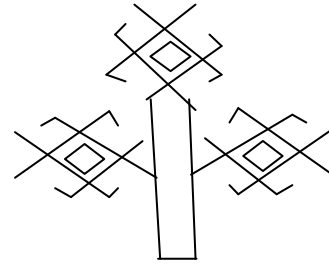
Şekil 20

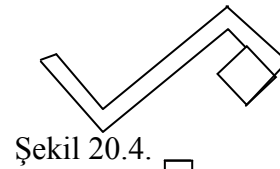
Şekil 20.1.

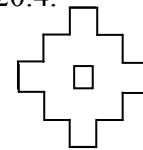
Şekil 20.3.

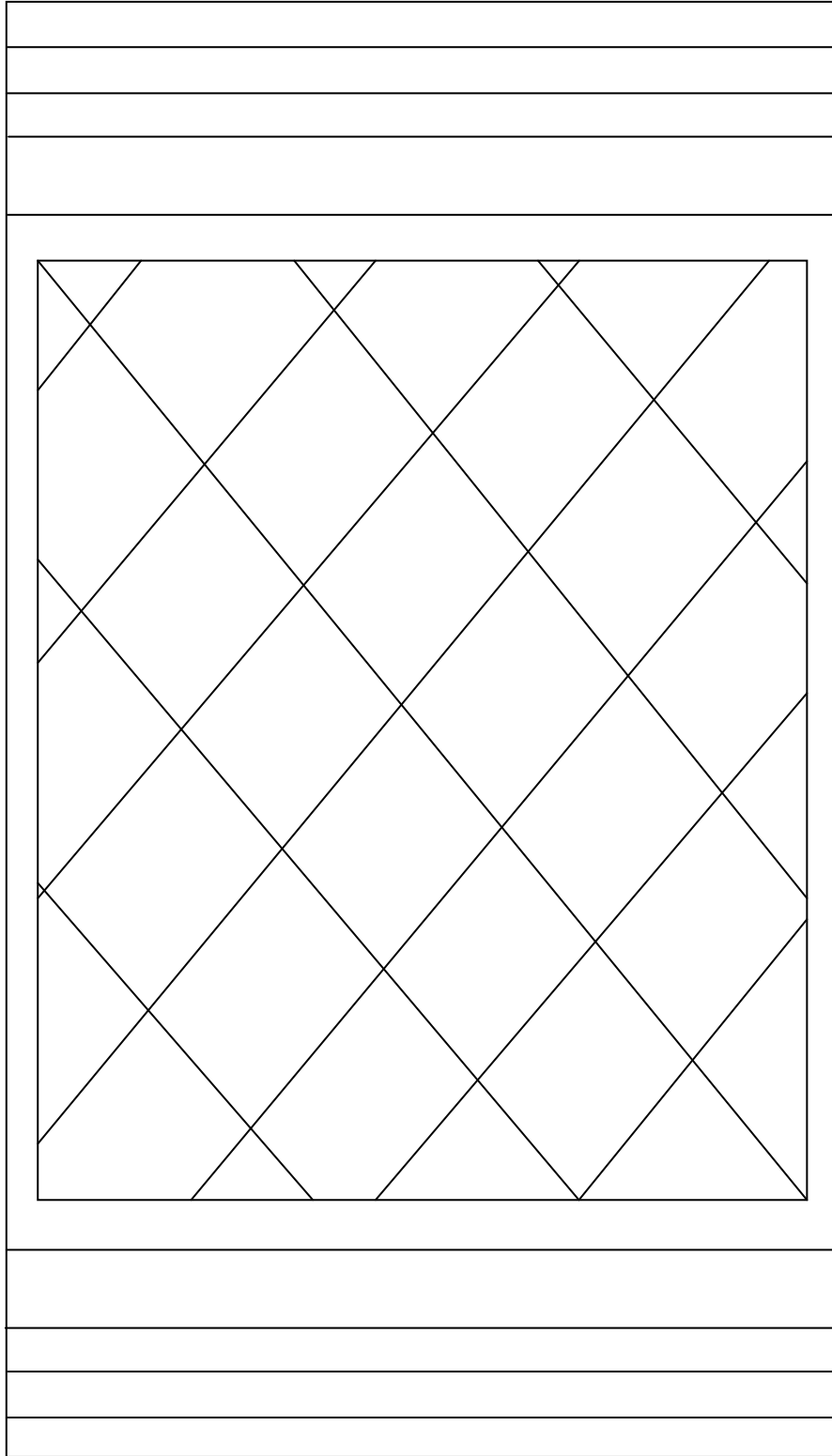
Şekil 20.2.

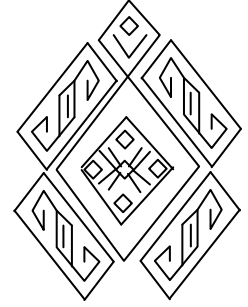
Şekil 20.4.

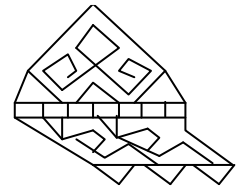
Şekil 20.5.

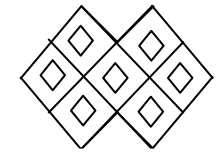
Şekil 21

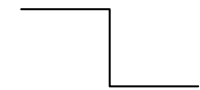
Şekil 21.1.

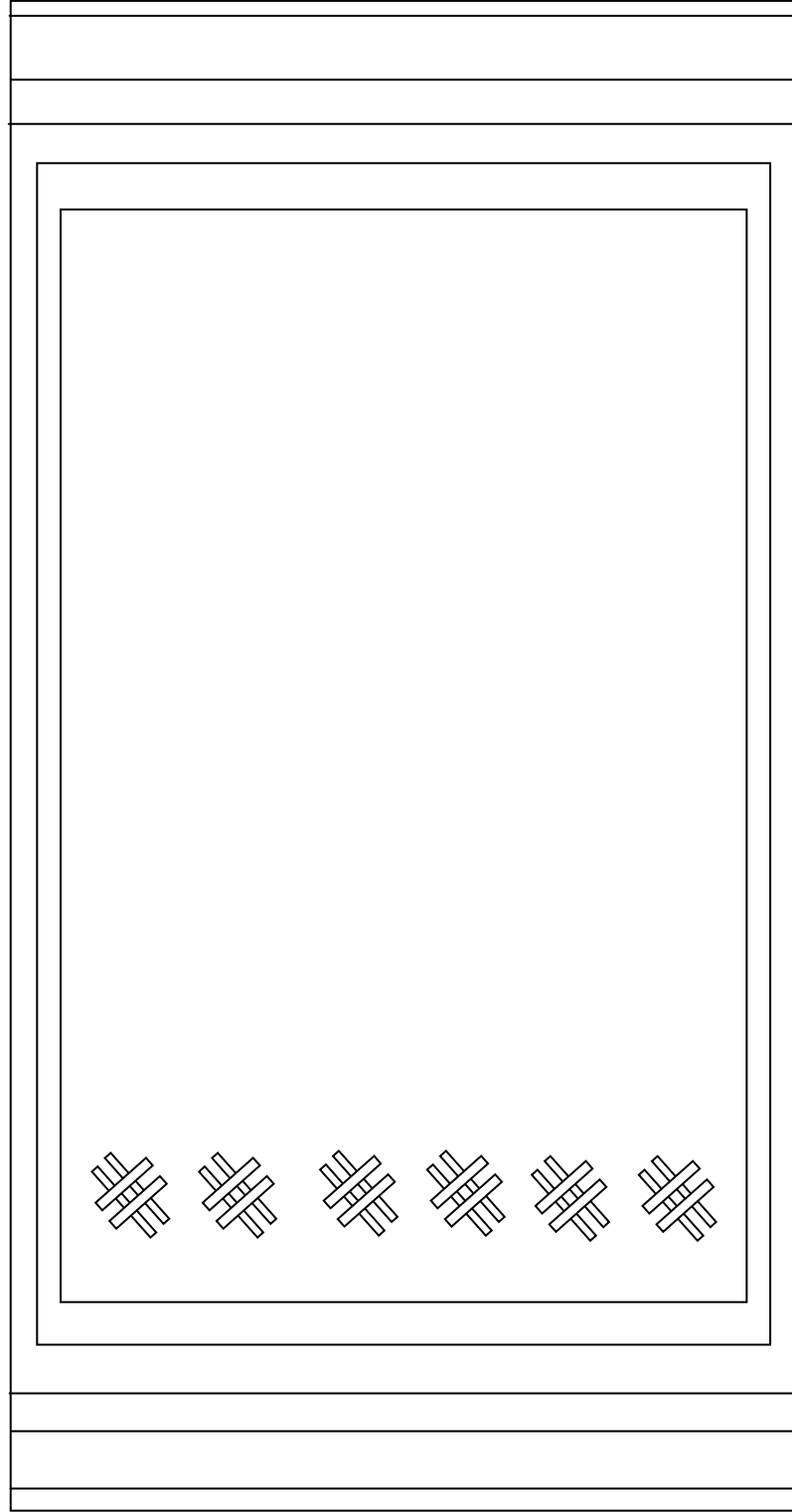
Şekil 21.2.

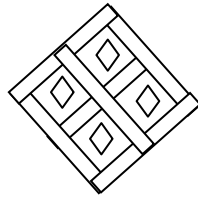
Şekil 21.3.

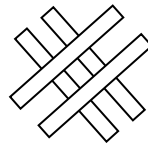
Şekil 21.4.

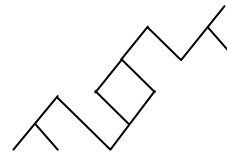
Şekil 23

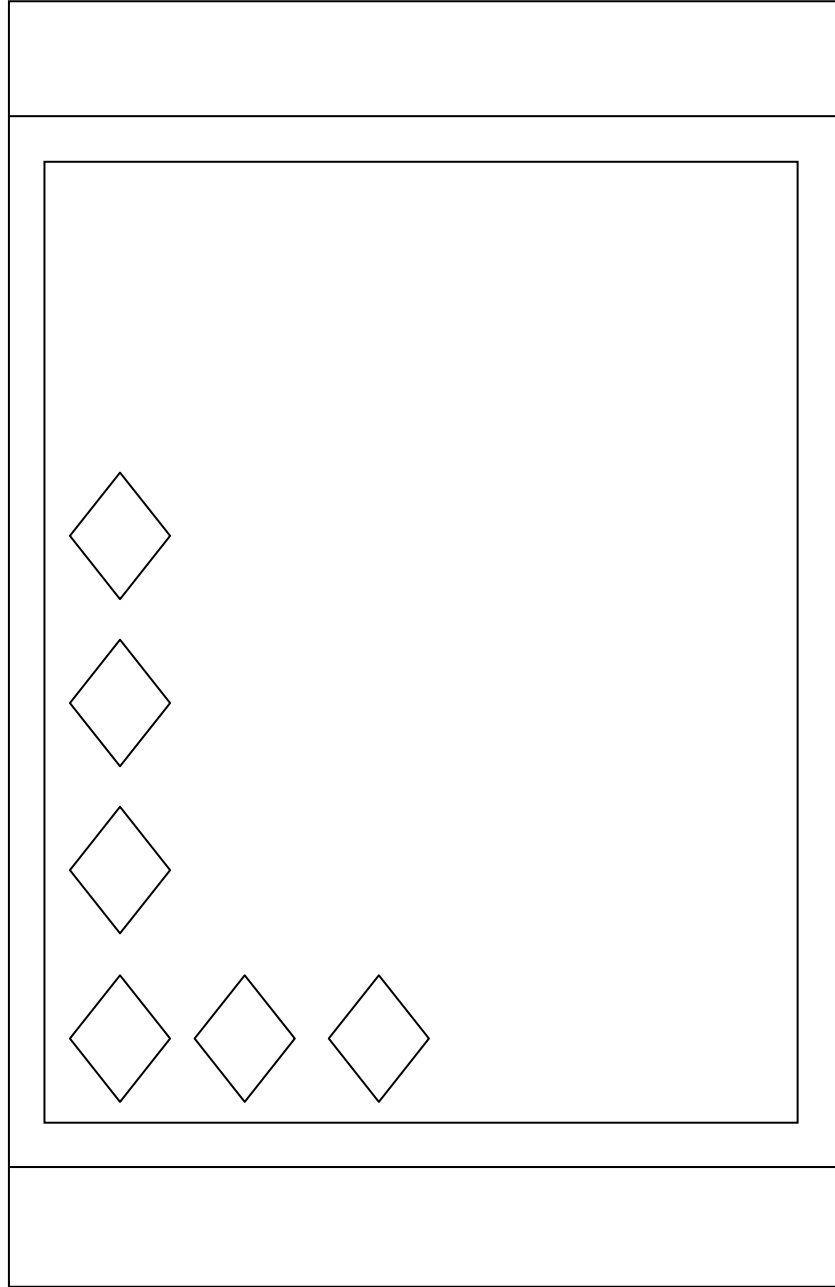
Şekil 23.1.

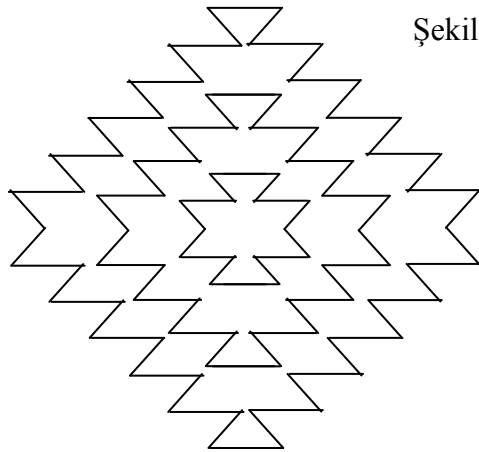
Şekil 23.2.

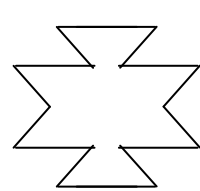
Şekil 23.3.

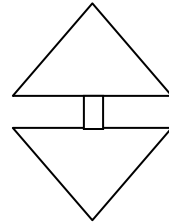
Şekil 24

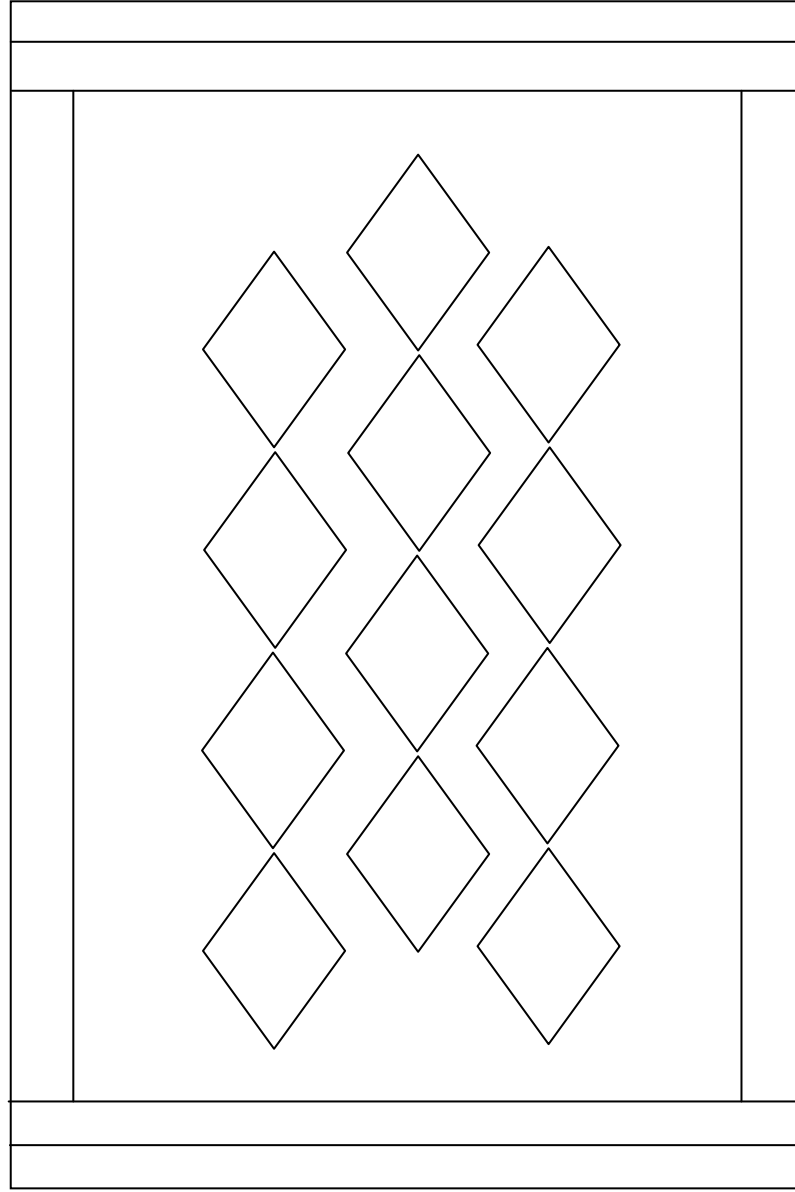
Şekil 24.1.

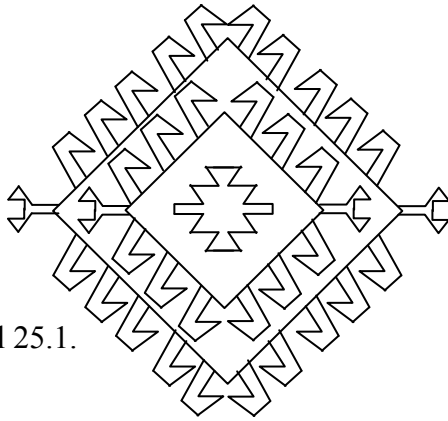
Şekil 24.2.

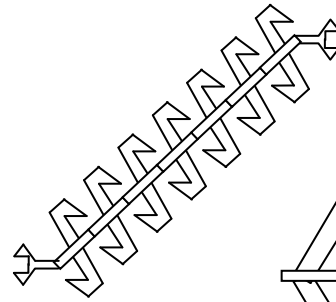
Şekil 24.3.

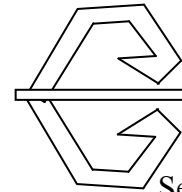
Şekil 25

Şekil 25.1.

Şekil 25.2.

Şekil 25.3.

Yöredeki düz kirkitli dokumalarda 64 adet motif ve 13 farklı kompozisyon düzeni saptanmıştır.

Buna göre tespit edilen kompozisyon düzenleri şöyle sıralanabilir.

1. Örnek 1-2-9: Zemin alternatifli olarak ince ve kalın bölümlere ayrılmıştır. Kalın zeminler büyük ana motif ve yanlarda küçük ara motifler, ince bölümlerde ara motifler sıralanmıştır.
2. Örnek 3: İki kısa kenar kalın olmak üzere dört kenarda bordür devam ediyor. Ortada ana motif üst üste sıralanmış boşluklarda ara motifler serpiştirilmiş, bordürde de ara motif sıralanmıştır.
3. Örnek 4: Ana motif alternatifle olarak yan yana verrev sıralanmıştır.
4. Örnek 5-6-7-8-15: Dört kenarı bordür ile çevrilmiş, motifler bordürlerde ardı ardına sıralanmıştır. Ortada büyük dört köşede de daha küçük motiflerle zemin dolgulanmıştır.
5. Örnek 10-13-14-16-18: Kenarlarda iki bordür yer almıştır. İç kısımları küçük motiflerle doldurulmuştur. Ortada tek yönlü asimetrik olarak dolgulanmıştır.
6. Örnek 11-25: Dört kenarı çevreleyen bordürün ortasına 3 sıra ana motif kaydırmalı olarak yerleştirilmiştir.
7. Örnek 12: Bordür dört kenarı çevrelemektedir. Ortadan kenarlara doğru ana motif tekrarlanmıştır.
8. Örnek 17: Ana motif ortada iki baklava şeklinde yer almış, boşluklara küçük motifler serpiştirilmiştir.
9. Örnek 19-20: Kısa kenarlarda ve iki uzun kenarlarda birer bordür ile çevrelenmiştir. En ortadaki ana motifin iki kenarında 2'şer motif onların iki kenarında 3'er motif yerleştirilmiştir.

10. Örnek 21: İnce kenarlarda 5, uzun kenarlarda 1 bordür yapılarak içi küçük motiflerle dolgulanmıştır. Zemine motif sağa ve sola çapraz olarak yerleştirilmiştir.

11. Örnek 22: Üç ince bir kalın bölümlerin tekrarı ile oluşmuştur. Kalın bölümlere motifler aralıklı sıralanmıştır.

12. Örnek 23: Kısa kenarlar 5, uzun kenarlar 2 ince bordürle çevrilmiş içlerine küçük motifler yerleştirilmiştir. Zemin ana motifin yan yana ve üst üste sıralanması ile dolgulanmıştır.

13. Örnek 24: Kısa kenar iki, uzun kenar bir bordür ile çevrilmiş içi küçük motiflerle dolgulanmıştır. Zemin ana motifin yan yana üst üste sıralanması ile dolgulanmıştır.

4.9.6. Çal, Güney ve Serinhisar İlçeleri Düz Kirkitli Dokumalarının Standart Özellikleri

Bu bulgular doğrultusunda yöredeki düz kirkitli dokumaların üretiminde belli bir kaliteyi yakalamak için belirlenen standartları şöyle sıralayabiliriz.

Araç olarak tahta ıstar tezgah, boyutları ise ortalama olarak en 210 cm, boy 195 cm olmalıdır. Yardımcı araç olarak tahta ve demir kirkit kullanılmalıdır. Çözüğü yerde iki çubuk arasında hazırlanmalı veya hazır satın alınmalıdır. İpliği kendi eğirenler eğirme aracı olarak ise kirman ve çıkırığın kullanılmalıdır.

Gereç olarak ürünleri de çözgü ipliği olarak pamuk veya yün, atkı ipliğinde ise yün iplik kullanılmalıdır. Yörede atkıda kullanılan yün ipliklerinin numarası 12 N, çözgü ipliklerinin 45/3 N olduğu, büküm olarak atkı ipliklerinin S büküm, çözgü ipliklerinin Z büküm olmalıdır.

Dokumalarda motif özelliklerine göre kırmızı, turuncu, yeşil, beyaz, sarı, bordo, lacivert, mavi ve siyah renkleri kullanılmalıdır.

Düz kirkitli dokumaların çözgü sıklıkları 4-5 adet, atkı sıklıkları 4-8 adet arasında, kalınlıkları ortalama 4-6 adet arasında değişmelidir. Dokumaların

kalınlıkları daha önce yapılmış bir çalışma olmadığı için kalınlığı ile ilgili bir kıyaslama veya sınıflama yapılmamıştır.

Ürünlerin en, boy, saçak ve toprakçalık dağılımları farklılık göstermektedir. Yollukların enlerinin 94-163 cm, boylarının 175-285 cm arasında, saçak boylarının 3-12 cm, toprakçalık kısımlarının 1-6 cm arasında olmalıdır. Seccade enlerinin 80-143 cm, boylarının 145-254 cm arasında, saçak boylarının 4-6 cm, toprakçalık kısımlarının 1-3 cm arasında olmalıdır. Yaygı enlerinin 138-197 cm, boylarının 214-369 cm arasında, saçak boylarının 4-22 cm, toprakçalık kısımlarının 1-3 cm arasında olmalıdır.

Düz kirkitli dokumalarda belirlenen motifler kompozisyon düzenleri içinde belirlenerek çizimlerdeki düzende yapılmalıdır. Motif ve kompozisyon farklılıklarından dolayı ürün çeşitleri ilçelere göre ele alınmalıdır. Her ilçede tespit edilen ürün çeşidine göre kompozisyon özellikleri çizimlerle belirlenmiştir. Tespitler doğrultusunda ve bu örneklerde kullanılan motif özelliğini bozmadan üretim yapılmalıdır.

Buna göre; Çal ilçesinde yolluk (Şekil 2, 3, 5, 7), seccade (Şekil 1, 9), ve yaygı (4, 6, 8); Güney ilçesinde yolluk (Şekil 11, 12, 16), seccade (Şekil 10, 13, 14, 15, 17, 18) ve Serinhisar ilçesinde seccade (Şekil 20) ve yaygı (19, 21, 22, 23, 24, 25) özelliğine göre belirlenen motif ve kompozisyon düzenleri içerisinde dokunmalıdır.

BÖLÜM V

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

5.1.SONUÇ

Araştırma Denizli ili sınırları içerisinde bulunan 3 ilçeye bağlı 2 kasaba ve 5 köyde yapılmıştır. Bu yerlerde düz kirkitli dokuma işi ile uğraşan bireylerden tesadüfî örneklem yöntemiyle 50 birey seçilmiş ve karşılıklı görüşme tekniği ile anket uygulanmıştır. Yörede ayrıca yapılmış düz kirkitli dokuma örneklerinden 50 tanesinin fotoğrafı çekilmiş ve bu örneklerin boyut, dokuma tekniği, sıklık, kullanılan iplik türü, renk, motif ve kompozisyon özellikleri incelenmiş ve 25 tanesinin bilgi formlarında bu özellikleri ifade edilmiştir.

Denizli İli Çal, Güney ve Serinhisar Düz Kirkitli Dokumacılığı ve Standart Özellikleri konulu araştırmamızda literatür taraması, uygulanan anket, bilgi formları, yapılan gözlem ve incelemeler sonucu elde edilen veriler araştırmanın çeşitli bölümlerinde kullanılmış ve değerlendirilerek sonuç olarak bu bölümde verilmiştir.

Düz kirkitli dokumacılığın yörede orta yaş grubu bireylerde yoğunlaştığını söylemek mümkündür. Yörede bireylerle yapılan birebir görüşmelerde genç bireylerin düz kirkitli dokumalara verdikleri emeklerinin karşılığını alamadıklarını ve bu yüzden rağbet göstermediklerini, daha çok sanayi dokumalarına önem verdiklerini ve de genç bireylerin artık bu el sanatı ile ilgilenmediklerini belirtmişlerdir.

Yörede düz kirkitli dokuma işini genellikle kadınlar yapmaktadır. Erkekler ise evi geçindirmekle yükümlü olduklarından dolayı daha çok tarım ve hayvancılık işi ile uğraşmaktadırlar. Yörede dokuma yapan bireylerin çoğunluğunun evli olduğunu söylemek mümkündür. Elde edilen verilere göre bekâr ve boşanmış birey hiç çıkmamıştır. Bireylerin çoğunlukla ilkokul mezunudur. Buna göre el sanatının ciddi bir emek karşılığının olmasının yanı sıra eğitim düzeyinin bir o kadar önemli olmadığı anlaşılmaktadır.

Büyük bir çoğunluğun yaşam sürdürdükleri kesimlerde düz kirkitli dokuma işinin yalnız başına birer geçim kaynağı olamayacağı, bunun yanında bireylerin tarım

ve hayvancılığa uğraş verdikleri ve geçimlerini bu şekilde sağladıklarını söylemek mümkündür. Bireylerin çoğunluğu düz kirkitli dokuma işine 10-19 yaşlarında başladığını ve ilgilenme yılı olarak da daha çok 6-15 yıl olduğunu belirtmişlerdir. 16 yıl ve daha fazla bu işi yapan bireylerin ise azınlıkta olduğu görülmektedir.

Dokuma işleminde kullanılan araçların çoğunluğunu ahşap tezgâhın ve kirkitin oluşturduğu görülmektedir. Yörede metal tezgâh hiç tercih edilmemektedir. Temin edilmesinde ise araçlar genelde satın alındığı çok az sayıda da atadan kaldığı anlaşılmaktadır. Tezgah tipi olarak da(dikey) ıstar tezgâhı kullanıldığı, (yatay) yer tezgahın ise hiç kullanılmadığı belirlenmiştir.

Düz kirkitli dokuma üretimini evde yaptıkları ve genellikle kendi işlerinin olduğu anlaşılmaktadır. Görüşmeler sırasında üretimi kendilerinin yaptıkları için işin sahibi olduklarını ve üretimi çoğunlukla evlerinin kullanmadıkları bir odasında yaptıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca yörede bireylerin dokuma işlemini yapabilmeleri için çözgüyü yerde hazırladıklarını belirtmişlerdir.

Üretimde iplik türü olarak çözgüde pamuk, atkıda yün, sentetik iplik türü ise az tercih edilmektedir. Temin edilmesinde ise genelde satın alma işleminin tercih edildiği söylenebilir.

Bireylerin çözgü ipliğini hiç boyamadıkları, doğal halinde kullandıklarını söylemek mümkündür. Bireyler ya hazır boyanmış şekilde yün ipliğini satın aldıkları ya da hazır toz boya ile kendileri boyadıkları görülmektedir.

Yörede dokunan düz kirkitli dokumalar kaba bir yapıya sahip oldukları için giyim amaçlı kullanılmamakta olup genelde yere serme amaçlı dokunmakta ve her türlü kullanım alanı için en çok ihtiyaca göre dokuma türü tercih edilmektedir.

Motif ve desenlerin temin edilmesinde bireylerin çoğunluğu sürekli aynı motif ve desenleri kullandıklarını ayrıca dışarıdan desen satın alma ve çeşitli kitap ve dergilerden temin etme yoluna hiç gitmediklerini söylemek mümkündür.

Düz kirkitli dokuma işinin kış mevsiminde daha çok yapıldığı çalışma süreleri olarak da günlük 1-5 saat arasında ve genellikle sabah ile öğle arası dokuma yaptıklarını söylemek mümkündür. Kişinin yeteneği, dokunan teknik, motif özelliği ve kullanılan ipliğin kalınlığına göre değişmekle birlikte günlük ortalama 20-30 cm dokuma yapmaktadırlar. Ayrıca yörede düz kirkitli dokuma evlerde yapıldığı için bu yerlerin çalışma ortamlarının olması gibi düzenlendiği görülmüştür.

Üretilen dokumaların satış yerlerine baktığımızda bireylerin daha çok dokudukları ürünleri yöresel pazarlarda ve üretim yerinde sattıklarını ayrıca çeyiz olarak sipariş şeklinde komşulara, bazı bireylerin ise sadece kendilerine dokuduklarını belirtmişlerdir.

Dokuma yaparken aradıkları standartlar unsurları incelediğimizde bireylerin çoğunluğu dokumada standart kavramını bilmediklerinden dikkat ettikleri özellikleri belirtmektedirler. Dokumada aradıkları en önemli unsurun dokumanın ebadı olduğu belirlenmiştir. Ebatların dışında motif ve kompozisyon özelliklerine dikkat etmekte. Ancak iplik kalınlığı ve renklendirilmesi konusunda belirli bir özellik aradıklarını söylemek mümkün değildir.

Üretimde karşılaşılan sorunların başında araç gereç teminindeki zorluk olduğunu söylemek mümkündür. Bireylerin desen ve motif temininde genellikle eski örnekleri kopya etmesinden dolayı hiçbir sorunla karşılaşmadığı söylenebilir.

Üretilen dokumalar genelde yöresel pazarlarda ve üretim yerlerinde satıldığı için reklâmı çok iyi yapılmadığı gözlenmiştir. Düşük maliyetle kaliteli dokuma ürünlerinin gereken fiyatta satılamadığı, maliyetlerinin bile zor kurtarıldığı anlaşılmaktadır. Teknolojik gelişmeler ve yeni buluşlar tüketici isteklerini değişikliğe uğratmakta, bu değişikliklerde doğal olarak üreticilerin pazarlama işlemlerini etkilemektedir. Bireylerin daha çok pazarlama da yardımlarına ihtiyaçlarının bulunduğunu belirtmişlerdir. Bu nedenle üretilen dokumaların belli bir kalitede olması gerekmektedir. Kalitenin oluşabilmesi için de dokumaların standardı geliştirilmelidir. Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda araç, gereç, teknik,

renk, motif ve kompozisyon özellikleri belirlenerek yöre için düz kirkitli dokuma standardı oluşturulmuştur.

5.2. ÖNERİLER

Yörede bireylerle yapılan karşılıklı görüşmelerde, uğraş verdikleri düz kirkitli dokuma işinde destek beklediklerini ifade etmişlerdir.

-Hazırlanan standartların yörede uygulanır hale getirilerek yöre düz kirkitli dokumalarının belli bir kalitede tutulması sağlanmalıdır.

-Bu uğraş verdikleri sanatta, hazırlanacak projelerle desteklenmesinde yarar görülmektedir. Bu yüzden Denizli’ de üniversite bünyesinde konferans ve seminerler düzenlenerek öğrencilere, yetkililere ve yöre halkına bu sanat dalına ilişkin aydınlatıcı ve tanıtıcı bilgiler verilmesinde yarar görülmektedir.

-Valilik, Kaymakamlık ve Halk Eğitim Merkezi vs. işbirliği ile bu el sanatının yaşatılması için kurs ve atölyeler açılmalıdır.

-Denizli İli Çal, Güney ve Serinhisar Düz Kirkitli Dokumalarının yurt içi ve yurt dışında sergilenmesi için Kaymakamlık aracılığı ile imkânlar sağlanmalıdır.

-Böylece Düz Kirkitli Dokumaların tanıtılması ve geliştirilmesi safhasında bu uğraşların büyük ölçüde katkı sağlayacağı beklenmektedir.

KAYNAKÇA

ACAR, B. B. (1982). **Kilim, Cicim, Zili, Sumak, Türk Düz Dokuma Yaygıları**. İstanbul: Eren Yayınları.

AKPINARLI, F. (2007). Karakeçili Kilimlerinde Kalitenin Önemi. **8. Uluslar arası Karakeçili Kültür Festivali Paneli**, 9 Mayıs. Şanlıurfa.

ARLI, M. (2006). 21. Yüzyılda El Sanatları: Sorular, Sorunlar, Öneriler. **1. El Sanatları Kongresi**, 10–12 Mayıs. Denizli.

AYTAÇ, Ç. (1982). **El Dokumacılığı**. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

BALYEMEZ, E. (2006). Iğdır İli Kilim Dokumalarının Özellikleri ve Dokuyucu Görüşleri. (Master Tezi, G.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü). Ankara.

ÇUBUK, N. (2006). Denizli’ de Çal Yöresi Kilimleri. **1. El Sanatları Kongresi**, 10–12 Mayıs. Denizli.

DENİZ, B. (2000). **Türk Dünyasında Halı Ve Düz Dokuma Yaygıları**. Ankara:Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.

DENİZLİ VALİLİĞİ (1998). **Türkiye’ nin Parlayan Yıldızı Denizli**. İzmir: Neşa Ofset Ve Ambalaj.

ERSOY, T. M. (1995). El Dokumaların Hazırlık, Desen ve Üretim Aşamalarında Gelişen Teknolojiden Yararlanma İmkânları. (Doktora Tezi, G.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü).Ankara.

GENÇ, R. (1996). Kaşgarlı Mahmud’ a göre XI. Yüzyılda Türklerde Dokuma ve Yaygı İşleri. **Türk Soylu Halkların Halı, Kilim ve Cicim Sanatı Uluslararası Bilgi Şoleni Bildirileri**, 27-31 Mayıs. Kayseri.

HARMANCIOĞLU, M. , Yazıcıoğlu, G. (1979). **Bitkisel Lifler**. İzmir: E.Ü.Tekstil Fak. Yayını Ders Kitabı No:3

İMER, Z. (1997). **Dokuma Tekniği I**. Ankara: Cem Web Ofset.

KALINKARA, V. , Kutludağ, Ş. (2006). Türk Kilim Dokuma geleneği İçinde Güney Eziler-Karagözler Kilimlerine Bir Bakış. **1. El Sanatları Kongresi**, 10–12 Mayıs. Denizli.

KARASAR, N. (2000). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. Ankara: Nobel Yayınları.

KAYA, F. , Ergenekon, C. (1989). **Mekikli El Dokumacılığı**. Ankara: Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Yayınları.

KAYA, F. , Yazıcıoğlu, Y. (1992). **Lif Teknolojisi**. Ankara.

KAYIPMAZ, N. (2006). Geleneksel El Sanatlarımız Halı Ve Kilimler Uluslar Arası Pazarlama Ve Markalaşma Değerleri. **1. El Sanatları Kongresi**, 10–12 Mayıs. Denizli.

MALATYALI, K. (2006). Kalite Standartları. **IV. Kobi Zirvesi**, 13-14 Aralık. İstanbul.

NURHAN, Ö. (1999), Denizli Yöresi İğne Oyaları ve Çağdaş Yorumları. (Master Tezi, G. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü). Ankara.

ONUK, T. , Akpınarlı, H. F. (2003). **Şanlı Urfa Karakeçili Kilimleri**. Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.

ONUK, T., vd. (1998). **İçel El Sanatları**. Ankara: T.C Kültür Bakanlığı Yayınları.

ONUK, T., vd. (1998). **Tarsus El Sanatları**. Ankara: T.C Kültür Bakanlığı Yayınları.

SERİNHİSAR BELEDİYESİ (2005). **Serinhisar belediyesi Kültür ve Tanıtım Katalogu**. Denizli: Serinhisar Belediyesi.

SOYSALDI, A. (1998). **Türk Kilimlerinde Dokuma Teknikleri ve Boyama zellikleri**. Erdem Halı zel Sayısı III. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayını Başkanlığı.

STRABON, (2000). **Geographika Antik Anadolu Coğrafiyası Kitap XII-XIII-XIV**. İngilizceden eviren: Adnan PEKMAN. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.

TEKİN, E. (1997). Hakkâri Kilim Dokumacılığı zerine Bir Araştırma. (Yüksek Lisans Tezi, G.. Sosyal Bilimler Enstitüsü).Ankara.

WULFHORST, B. (1998). **Tekstil retim Yöntemleri**. Almandan eviren: Ali DEMİR ve Ahmet Refah TORUN. İstanbul: Şan Ofset.

YAĞAN, Ş. Y. (1978). **Türk El Dokumacılığı**. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

<<http://serinhisar.meb.gov.tr/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=11>> (2007, Ağustos 17)

<<http://www.danismend.com/konular/kaliteyon/Standartlar%20ve%20organizasyonlar.htm>> (2007, Kasım 05)

<<http://www.denizli.gov.tr/denizli/genelbilgiler.htm>> (2007, Ekim 17)

<<http://www.denizli.gov.tr/denizli/genelbilgiler.htm#İKLİMİ>> (2007, Ekim 15)

<<http://www.denizli.gov.tr/denizli/genelbilgiler.htm#NFUS>> (2007, Ekim 15)

<http://www.halionline.net/haber/dergi/o/halikilimtarihi_4_devam.htm> (2007, Ağustos 10)

<<http://www.halionline.net/haber/dergi/o/kilimdokumadevam.htm>> (2007, Ağustos 10)

<<http://www.kalitekontrol.org/kalite.html>> (2007, Kasım 05)

<<http://www.pamukkale.edu.tr/Pau30/denizli/elsanatlari.aspx>> (2007, Ekim 17)

<<http://www.pamukkale.gov.tr/tr/content.asp?id=273>> (2007, Ekim 17)

<<http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/tekstil/gelen25.htm>> (2007, Ağustos 10)

<<http://www.tse.org.tr/Turkish/Standard/Genel.asp>> (2007, Kasım 05)

EKLER

EK 1. ANKET FORMU

ANKET FORMU

Bu araştırma Denizli ili Çal, Güney ve Serinhisar’ da bulunan Düz Kirkitli Dokumaların günümüzdeki durumunu tespit etmek amacıyla yapılmaktadır. Çal, Güney ve Serinhisar da dokunan Düz Kirkitli Dokumaların gelişmesine ve gün yüzüne çıkartılmasına yarar sağlayacağı düşünülen bu çalışmaya katılımınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederiz. Aşağıda verilen ifadeleri okuyarak en uygun seçeneğe cevap veriniz.

Erhan CEPE

ANKET SORULARI

1. Yaşınız?

.....

2. Cinsiyetiniz?

() Kadın () Erkek

3. Medeni durumunuz?

() Evli () Bekâr

() Dul () Boşanmış

4. Eğitim durumunuz nedir?

() Okuma-yazma bilmiyorum () Okuma-yazma biliyorum

() İlkokul () Orta

() Lise () Ön Lisans

() Lisans

5. Yörenizde yapılan en yaygın el sanatı/sanatları hangisidir?

.....

6. Ailenizin temel geçim kaynağı nedir?

() Dokuma () El sanatları

() Tarım() Hayvancılık

() Diğer

7. Düz kirkitli dokuma yapmaya ne zaman başladınız?
- () 0–9 yaş () 10–19 yaş
() 20–29 yaş () 30–39 yaş
() 40–49 yaş () 50 yaş ve üstü
8. Düz kirkitli dokumayı kaç yıldır yapmaktasınız?
- () 0–5 yıl () 6–10 yıl
() 11–15 yıl () 16–20 yıl
() 21 yıl ve daha fazla
9. Çalışma durumunuz nedir?
- () Kendi işim () İşçi
() Diğer.....
10. Gündelik çalışma saatiniz ne kadardır?
- () 0–3 saat () 3–5 saat
() 5–7 saat () 8 saat ve üstü
11. Dokumayı nerede yapıyorsunuz?
- () Evde () Diğer.....
() Atölyede
12. Çalışma düzeni mevsimlere göre farklılık göstermekte midir?
- () Evet; mevsiminde daha yoğun
() Hayır
() Diğer
13. Günde kaç cm dokuma yapabiliyorsunuz?
-
14. En çok hangi kullanım alanları için üretim yapıyorsunuz?
- () Örtme amaçlı
() Giyimde kullanım amaçlı
() Dekorasyon (Süsleme) amaçlı
() Yere/zemine serme amaçlı
() Diğer

15. Dokuma esnasında kullandığınız araçlar nelerdir?

Araçlar	Kullanımı	Temin Edilmesi			
		Satın alma	Atadan kalma	Kendi imalat	Diğer
Ahşap tezgah					
Metal tezgah					
Makas					
Kirkit					
Diğer					

16. Dokuma esnasında kullandığınız gereçler nelerdir?

Gereçler	Kullanımı			Temin edilmesi		
	Çözüde	Atkıda	Desende	Satın alma	Kendi üretim	Diğer
Pamuk ipliği						
Yün ipliği						
Sentetik ipliği						
Diğer						

17. Kullandığınız iplikler kendi üretiminizse, üretim esnasında hangi aracı kullanıyorsunuz?

- () El çıkırığı
() Ayak çıkırığı
() Kirman
() İğ
() Diğer.....

18. Üretimde yoğun olarak düz kirkitli dokumalardan en çok hangisini dokumaktasınız? (Yoğunluk durumuna göre numaralandırınız)

- () Kilim
() Cicim
() Zili
() Sumak

19. Kullandığınız iplikleri nasıl boyamaktasınız?

İplik	Temin edilmesi				
	Kendi Boyama		Satın alma		Diğer
	Doğal Boya	Sentetik Boya	Doğal Boya	Sentetik Boya	
Çözü					
Atkı					
Diğer					

20. Kullandığınız iplikteki boyama işlemini kendiniz yapıyorsanız hangi bitkilerden hangi boya ları temin etmektesiniz?

Bitkiler

Boya lar

.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....

21. Çözüyü nerede hazırlıyorsunuz?

- () Dolapta () Duvar da
() Yerde () Diğer.....

22. Düz kirkitli dokumada kullandığınız motif, desen ve kompozisyonları nereden temin etmektesiniz?

- () Dışarıdan desen satın alarak () Eski örneklerden kopya ederek
() Geleneğe bağlı olarak () Kendim tasarlayarak
() Çeşitli kitap ve dergilerden temin ederek () Diğer.....

23. Dokumaları yaparken belli bir standarda dikkat ediyor musunuz?

- () Evet () Hayır

24. Cevabınız evet ise hangi aşamada standart arıyorsunuz?

- () İplik kalınlığı () İplik renklendirilmesi
() Çözü-atkı sıklığı () Ebat
() Motiflerde () Kompozisyonunda

25. En çok çalıştığınız zaman dilimi bakımından günün hangi aralığını tercih etmektedirsiniz?

- () Sabah ile öğle arası () Öğle arası ile akşam vakti
() Akşam vakti ile gece arası () Tümgün
() Diğer.....

26. Çalışma alanı bakımından dokuma yaptığınız ortam nasıldır? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- () Temizdir () Aydınlıktır
() Havadardır () Diğer.....

27. Ürettiğiniz dokumaların satışını kim yapmaktadır?

- () İş sahibi () Dokuyucu
() İşletme bazlı/Aracı kişi () Diğer.....

28. Ürettiğiniz dokumaların satışı nerede yapılmaktadır?

- () Yöresel pazarlarda () Üretim yerinde
() Mağazalarda () Fuarlarda
() Diğer.....

29. Üretilen dokumalardan elde edilen gelir yeterlimi?

- () Yeterli () Az yeterli
() Yetersiz

30. Üretimde karşılaştığınız sorunlar nelerdir?

- () Desen ve motif temini () Araç ve gereç temini
() Zor şartlar altında üretim () Diğer.....

31. Pazarlama konusunda karşılaştığınız sorunlar nelerdir?

- () Fiyat yetersizliği () Tanıtım yetersizliği
() Satış yetersizliği () Marka ürün olmayışı
() Diğer.....,

32. Denizli ili düz kirkitli dokumalarının geliştirilmesi için önerileriniz var mı?

.....
.....
.....
.....

EK 2. BİLGİ FORMLARI

BİLGİ FORMU

[Fotoğraf]

Örnek No :

Bulunduğu Yer :

Türü :

Yöredeki Adı :

İnceleme Tarihi :

İlgili Koleksiyon :

Üretim Tarihi :

Boyutları :

En :

Boy :

Dokuma Tekniği :

Dokuma Sıklığı :

Çözüğü :

Atkı :

İplik Türü :

Çözüğü :

Atkı :

Dokuma Kalınlığı :

Kullanılan Renkler :

Zeminde :

Desende :

Kullanılan Motifler :

Geometrik :

Sembolik :

Figürlü :

Nesneli :

Bitkili :

Kompozisyon :

Kaynak Kişi :

Adı ve Soyadı:

Doğum Yeri ve Yılı:

Meslek :

Öğrenim :

Açık Adres :